

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl 6

İkinci kânun 1933

Sayı 58

RESMÎ KISIM

Tayinler

İnzibat komisyonları mukarreratı:

Vekâlet İnzibat komisyonunun 8/1/1933 tarihli mukarreratı

Vilayet İnzibat komisyonları mukarreratı

Kanunlar

T.B.M.M kararları

İcra vekilleri hey'eti kararnameleri

Tamimler

Tekaüt muamelesi ikmâl edilenler

GAYRİ RESMÎ KISIM

Sıhhati umumîye

İbrahim Alî

Mülkiye mektebi Hukuku idare hocası

İtalyan Vilâyet ve nahiyeler kanununa
ait talimatname

Ali Ragıp

Divanı Muhasebat murakıplarından

Şehirler ve Belediyecilik (Romanyada)

K. Naci

Mahallî İdareler U. Müdürü

Almanya Dosyacılık talimatnamesi

Hacit Burhan

İlâveler:

Hukuku İdare (Berthelemy)

Tercüme eden

M. Atıf

Ziraat vekâleti müsteşarı

Hukuku İdare (Gaston Jéze)

Tercüme eden

Suheyy Nizami

Ankara Hukuk Fakültesinde Profesör

ANKARA — Yeni Gün Matbaası

1933

Resmi Kısım

Tayinler

Birinci U. Müfettişlik

Kararname N: 13748

Münhal bulunan Birinci umumî müfettişliğe dâhiliye vekâleti müsteşarı Hilmi beyin tayini; Dâhiliye vekilliğinin 12/1/933 tarih ve 378 sayılı tezkeresi zerine İcra Vekilleri Heyetince 12/1/933 de kabul edilmiştir.

Valiler

Kararname N : 13699

Münhal olan Urfa valiliğine Elâziz valisi Nizamettin, Elâziz valiliğine İçel valisi Tevfik Sırrı, İçel valiliğine ankırı valisi Adil, ankırı valiliğine Ankara belediye reis muavini Hazım ve münhal olan Maraş valiliğine Tekirdağ valisi Fahrettin ve Tekirdağ valiliğine Sinop valisi Azmi, Sinop valiliğine Ankara vali muavini Abdülhak Hakkı ve münhal olan Van valiliğine mülkiye müfettişlerinden İbrahim beylerin nakil ve tayinleri; dâhiliye vekilliğinin teklifi zerine İcra vekilleri heyetinin 5/1/933 tarihli toplantısında kabul olunmuştur.

5/1/933

Karaname No. 13662

Maraş valisi Arif beyin 1851 sayılı kanunun üçüncü maddesine göre tekaüt edilmesi; Dâhiliye vekilliğinin 18/12/932 tarih ve 14630 sayılı tezkeresi üzerine İcra vekilleri heyetince 25/12/932 tarihinde kabul olunmuştur.

25/12/932

Kararname No. 13790

Tokat valisi Ali Rıza beyin 1851 numaralı kanunun dördüncü maddesi mucibince tekaüt edilmesi ve açılacak olan yerine Ödemiş kaymakamı Recaî beyin vekillikle tayini; Dahiliye vekilliğinin 22/1/933 tarih ve 95 numaralı tezkeresi üzerine İcra vekilleri heyetinin 23/1/933 tarihli toplantısında kabul olunmuştur.

23/1/933

Vali muavinliği

Kararname No. 9388

Münhal bulunan Ankara vali muavinliğine vilâyetler idaresi umum müdür muavini Selâhattin beyin tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye vekili memurdur.

23/1/933

Kaymakamlar:

Kararname No : 9287

Orhaneli kaymakamlığına Sultaniye kaymakamı Lâîf, Göksün kaymakamlığına Manavgat kaymakamı Mehmet, Bartın kaymakamlığına esbak Maçka kaymakamı Nazım, Tirebolu kaymakamlığına Bartın kaymakamı

Tevfik, Behisni kaymakamlığına esbak Tarsus kaymakamı Mehmet Ali, İnebolu kaymakamlığına vilâyetler idaresi ikinci şube şeflerinden Kenan, Bahçe kaymakamlığına Kızıltepe kaymakamı Avni, Keskin kaymakamlığına Çubuk kaymakamı Abdülkadir, Çubuk kaymakamlığına Ahlat kaymakamı İzzet beylerin naklen Seyitgazi kaymakamlığına staj müddetini ikmâl edenlerden Ankara maiyet memura Necati, Bozkır kaymakamlığına Akviran nahiyesi müdürü mektebi hukuk mezunlarından Hamit, beylerin terfian tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına dâhiliye vekili memurdur,

1/1/933

Kararname No. 9335

Balya kaymakamlığına Palo kaymakamı Halis, Kaş kaymakamlığına Refahiye kaymakamı Nesip, Kulp kaymakamlığına Cizre kaymakamı Memduh, (Akçaabat kaymakamlığına Hopa kaymakamı Hazım, Şerefli Koçhisar kaymakamlığına Reşadiye kaymakamı Sıtkı, Maçka kaymakamlığına Hınıs kaymakamı Recep Hilmi, Alucra kaymakamlığına Koyuhisar kaymakamı Arif Hikmet, Nazilli kaymakamlığına Eruh kaymakamı İhsan, Seferihisar kaymakamlığına Nazilli kaymakamı Ali Rıza, Yıldızeli kaymakamlığına Seferihisar kaymakamı Fahri, Tire kaymakamlığına Kemal paşa kaymakamı Kâmil, Çine kaymakamlığına Edremit kaymakamı Mehmet Ali, İskilip kaymakamlığına Tire kaymakamı Baha, Kuşadası kaymakamlığına Vakfıkebir kaymakamı Dilâver, Vakfıkebir kaymakamlığına Kuşadası kaymakamı Ramiz, Bodrum kaymakamlığına Kula kaymakamı Sait, Vize kaymakamlığına Çal kaymakamı Hayri beylerin naklen Hopa kaymakamlığına sabık Ovacık kaymakamı Numan

Sabit, Salihli kaymakamlığına sabık Besni kaymakamı Abdülkerim Refi, Edremit kaymakamlığına sabık Uşak kaymakamı Mithat Kemal beylerin yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

23/1/933

Mektupçular:

Kararname No. 9299

Tekirdağ mektupçuluğuna Çorum mektupçusu Mithat, Çorum mektupçuluğuna Tekirdağ mektupçusu Selim, Muş mektupçuluğuna Zonguldak mektupçusu Selâhattin beylerin naklen tayinleri Diyarıbekir mektupçuluğuna esbak Çorlu kaymakamı Vehbi beyin yeniden tayini tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur

8/1/933

Kararname No. 9334

Açık bulunan Zonguldak mektupçuluğuna Denizli mektupçusu Sait beyin naklen ve Denizli mektupçuluğuna esbak Elâziz mektupçusu Şevki beyin yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

23/1/933

Nüfus Müdürlüğü

Ankara nüfus müdürlüğüne Ankara vilâyeti maiyyet memuru Kâzım bey tayin edilmiştir.

18/2/1933

İnzibat Komisyonları kararları

Vekâlet İnzibat komisyonunun 8/1/1933 tarihli mukarreratı

No. 292

Çan nahiyesi müdürü Hüseyin efendi hakkında vilâyete verilen iki kıta şikâyetname mündericatının calibi dikkat görülerek tahkikat icrasile fezlekeli evrakının irsali hakkında vilâyet makamından yazılan tahrirata mumaileyhin hasenatinın seyyihatına galip olduğu tarzında müphem ve kısmen iltizamkâr sözlerle iktifa ederek vilâyetin kanuna müsteniden verdiği emri bilâsebeb ifa etmiyen Kiği kaymakamı Şemsettin bey hakkında kanunî muktezasının ifası talebini havi Erzincan vilâyetinin 4/4/932 T. ve 1016/69 sayılı tahriratı mumaileyhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu.

Kaymakam Şemsettin beyin, Çan nahiyesi müdürü Hüseyin efendi hakkında tahkikat icrasına dair vilâyet makamından yazılan tahrirata verdiği cevabın şahsî bir mütaleadan ibaret olması ve bu cevap üzerine vilâyet makamından tekrar bir emir verilmiş bulunmaması ve esasen tahkikatın yine vilâyetin emrile adliyeye devri mumaileyhin verilen emri bilâ sebep ifa edemediğine dair kanaat tevhit etmemiş olduğundan ve mumaileyh Hüseyin efendinin de esasen tasfiye suretile meslekten alâkasının kesilmiş olduğundan kaymakamı mumaileyh hakkında tayini muameleye mahal olmadığına dair ittifakla.

No : 293

Korkuteli kaymakamı Hilmi bey hakkında Antalya Vilâyetinden mürsel evrak tetkik ve mütalea olundu.

Mumaileyhin diğer bir kazaya tahvilile ilk münhalde bir mektupçuluğa nakline ittifakla,

No. 294

Bir senelik maaşına karşı gelebilecek derecede öteye beriye şahsî borçlar yaptığına dair sabık Torbalı kaymakamı Hilmi bey hakkında memuriyeti zamanında başlamış olup bu kerre ikmâl olunan tahkikat neticesinde mumaileyhe isnat olunan suçun sabit olduğu ve ancak kendisinin tekaüde sevk edilmiş ve vazifeden çekilmiş olmasına ve tahkik edilen suçun inzibatî cezayı icap ettirmekte bulunmasına göre hakkında bir karar verilmesine mahal kalıp kalmadığının tetkiki talebile İzmir vilâyetinin 25/11/932 T. ve 45508/507 sayılı tahrirat ile mürsel evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesi birleştirilerek tetkik ve mütalaa olundu.

Tekaüde sevk edilmek suretile memuriyetle alâkası kesilmiş olan mumaileyh hakkında bu cihetten inzibatî ceza tayinine mahal olmadığına ittifakla,

No. 295

Halen Edirne Emniyet müdürü bulunan Kerim beyin Kocaeli polis müdürlüğünde bulunduğu esnada görülen lüzum üzerine merkezi Vilâyetteki Polisler birinci tifo aşısı tatbik etmesinden dolayı merkez hükümet tabibi Abdullah Cemal beyi Sıhhat dairesi önünde ve bilâhara Sıhhat müdürlüğü odasında alenen tahkir ettiğine dair Kocaeli Vilâyeti Sıhhat müdürlüğünce yaptırılan ve em-

niyet işleri umum müdürlüğünün 21/9/932 t. ve 3 ücü şube 5110/1830 sayılı tezkeresile vekâlet yüksek makamından komisyonumuza muhavvel fezlekeli evrakı tahkikiye mummaileyhin müdafaasile birleştirilerek tetkik ve mütalaa olundu.

Kerim beyin, müdüriyeti haberdar etmeye lüzum görmeden polislere tifo aşısı yapan hükümet tabibi Abdullah Cemal beye (sen bana haber vermeden neden polisleri aşıladın şimdi reaksiyon yaparsa vazife sekteye uğrayacak sonra ne olacak) demesi üzerine Doktor Cemal beyin buna karşı cevap vermek istediği sırada (sus cevap verme seni berbat ederim.) demek suretile rüfekasına dürüst muamelede bulunduğu tetkik olunan evrakı tahkikiye ve mummaileyhin müevvel itirafı ile sabit olmakla memurin kanununun 28 inci maddesi hükmüne tevfikân ihtarla tecziyesine ve müdüriyete haber vermeğe lüzum görmeden bütün polisleri aşılama ve memleketin inzibatî işlerini muattal bir hale getirmek suretile vazife icabını takdir ve ifada müsamaha gösteren doktor Abdullah Cemal bey hakkında da inzibatî ceza tayini zımnında evrakın Sıhhat ve İçtimaî muavenet Vekâleti celilesine takdimine ittifakla.

No : 296

Sabık Göynük kaymakamı ve lahik Ovacık kaymakamı Neş'et beyin, kaza muallimelerile dedikoduyu mucip olacak derecede hususî görüştüğü memurlardan ödünç para alıp bazılarını inkâr ve bazılarını da senet verdiği ve yaptığı borcu vermemek için ahçı kadrinin dükkânını nufuzu memuriyetinden istifade ederek emrazı sariye var diye kapattığı hakkında Bolu Vilayetince tanzim ve berayi tetkik komisyonumuza tevdi olunan

evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaasile birlikte tetkik ve mütalaa olundu.

Mumaileyhin mevzuubahs suçlarının yapılan tahkikat neticesinde tahakkuk etmediği ve yaptığı borcu vermemek için ahçı Kadri dükkânını emrazı sariye var diye kapatmasının inzibatî cezayı istilzam etmiyeceği ve bu suç hakkında umumî ceza hükümlerine göre muamele ifası icap edeceği ve Vilâyetin de bu lâzımaya riayetle mumaileyh hakkında idare heyetince men'i muhakeme kararı verildiği ve kararı mezkûr Devlet Şurasınca da tastik edilmiş olmakla hakkında mevzuubahs hususattan tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla,

No. 297

Sabık Yaylak ve lâhik Kâhta kaymakamı Halit beyin, Yaylakta bulunduğu esnada kaza idare heyetine muhavvel 12 kıta evrakı kanunî karara bağlamadan yeni vazifesine hareket ettiğine dair Urfa vilayetince mumaileyh hakkında tanzim ve berayı tetkik komisyonumuza tevdi olunan evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaa namesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu.

Memurin muhakemat kanununun muaddel 5 inci maddesine nazaran tahkikat evrakının bir meclise geldiğinden itibaren bir hafta zarfında muameleye vazı lâzimei kanuniyeden bulunduğu halde bu lâzımeye riayet etmiyerek vazifede lâkaydi gösteren mumaileyhin memurin kanununun 28 inci maddesi hükmüne tevfiikan ihtarla tecziyesine ve bu hareketine temas eden Türk ceza kanununun 230 uncu maddesine tevfiikan hakkında umumî ceza hükümlerine göre muamele ifası zımında evrakın Urfa vilâyetine iadesine ittifakla,

No. 298

Vazifei memuriyetini ihmal ve mesai saatleri zarfında vazifei resmiyesini terk eylediği ve verilen emirlere itaat etmediği cihetle memuriyetten ihracına karar verilen Samsun belediyesi sabık fen memuru Şevki efendi hakkında Samsun vilâyetinin 5/9/932 T. ve 11525/184 N. lı tahriratile gönderilen karar ve tahkikat evrakı ve mumaileyhin itiraznamesi derecei saniyede mütalea ve tetkik olundu.

Mumaileyh hakkında müttehaz kararın belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesi hükümlerine tevfikan verilip verilmediğinin tetkik ve karara raprı zımında gelecek celseye talikine ittifakla,

No. 299

Arpaçay kaymakamı İbrahim beyin Kızılçakçak nahiyesi müdürü sabıkı Mehmet Şükrü efendi marifetile hükümet dairesi ve kendisi için köylerden mahrukat olarak tezek toplattırdığı ve cem'i ianat nizamnamesi hilafına iane toplatarak yazı makinesi aldığı hakkında mülkiye müfettişliğince tanzim ve berayi tetkik komisyonumuza tevdi olunan evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaasile birlikte tetkik ve mütalea olundu.

Vilâyet idâre heyetince lüzumu muhakemesine karar verilen ve bu karara itirazla Devlet Şûrasına müracaat ettiği anlaşılan kaymakam İbrahim bey hakkında ittihaz edilecek inzibatî cezanın adlî takibatın neticesine intizaren talikine ittifakla,

No. 300

Gediz kaymakamı Necip beyin kaza muhasebei hususiyesile Ziraat ve maliye dairelerindeki suiistimallere

göz yumduğu ve zenginlerden vergi tahsil etmediği Gedizli Pazar zade Ahmet beyin çiftliğindeki hayvanların vergiden olan borcuna mukabil haciz edilerek tohumluk yemlik bırakılmadığı Numune fidanlığında ziraat ve tahrirat kâtibi ve muhasebei hususiye memurunun sarhoş olarak kadın oynattığı ve bu yüzden bir cinayet çıktığı ve kaymakamın bunlara göz yumduğu gece gündüz sarhoş bulunarak vazifede devamsızlık gösterdiği şüpheli gençlerle düşüp kalktığı vali vekâletinde iken Murat dağında açıkta kadın oynattığı ve işret eylediği memlekette tagallüp ve tahakkümün belirmesine partilerin teşekkül etmesine amil ve müessir olduğu hakkında Kütahya vilâyetin ce tanzim ve berayi tetkik korniş yönümüze tevdi olunan evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaaanesile birlikte tetkik ve mütalea olundu.

Mevzubahis suçlarından dolayı mumaileyh hakkında vilâyet idare heyetince men'i muhakeme kararı verildiği anlaşılmaya ve kararın Devlet Şûrasınca da tasdik edilmiş bulunmasına mebni hakkında bu cihetten tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla,

No. 301

Gediz kaymakamı Necip bey hakkındaki evrak tetkik ve mütalea olunarak tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla,

No. 302

Mersin eski muhasebei hususiye müdürü Behçet beyin 927, 928, 929, senelerinde mutemet sıfatile aldığı avansları üç müteakip senenin hitamına rağmen muhasibi mesulüne teslim etmemesinden muhasebei umumiye kanununun 88 inci maddesi hükmüne tevfiakan Mersin

vilâyeti inzibat komisyonunca hakkında müttehaz ihraç kararının derecei saniyesi tetkiki talebine dair istidası ve Mersin vilâyetinden mürsel evrakı tahkikiyesi derecei saniyede tetkik ve mütalea olundu.

Mersin vilâyeti inzibat komisyonunca muhasebei umumiye kanununun 88 inci maddesi ve Devlet Şurası umumî heyetinin 5/6/931 tarih ve 1703 - 1719 sayılı karar tefsiri hükümlerine tevfiikan verilen ihraç kararı kanuna uygun görülmekle tasdikına ve evrakın mahalline iadesine ittifakla,

No. 303

Hile ve desise istimali suretile zimmetlerine para geçirmelerinden dolayı Denizli vilâyeti inzibat komisyonunca kefalet kanununun 6 inci maddesine tevfiikan memuriyetten ihraçlarına dair verilen karara itiraz eden Davas muhasebei hususiye tahsildarlarından Sırrı, Asım, Osman, Mercan, Mehmet efendilerin itiraznameleri ve Denizli vilâyetinin 28/9/932 tarih ve 530 numaralı tahriratile merbut evrakı aidesi derecei saniyede tetkik ve mütalaa olundu,

Meselenin tahkikine memur muhasebei hususiye müdürünün yaptığı evrakı tahkikiye fezlekesine nazaran yukarıda isimleri yazılı tahsildarların tahsil ettikleri paralardan hepsini bankaya yatırmayıp bir müddet yanlarında bıraktıkları sonra bankaya tamamen yatırdıkları ve zimmetlerinde hiç para kalmadığı ve makbuzlarda hâk ve silinti olmadığı ve bir güna hile ve desise istimal edilmediği anlaşıldığından Sırrı, Asım, Osman, Mercan, Mehmet efendi haklarında, kefalet kanununun 6 inci maddesi hükmüne müttehaz ihraç kararının nakzına ve evrakın mahalline iadesine ittifakla,

No. 304

Vazifesi başına geç gelmeği itiyat edinmesinden ve 21/8/932 günü sabahı yapılan aramada vazifesi başında bulunmamasından dolayı vilâyet inzibat komisyonunca memurun kanununun 30 uncu maddesine tevfikân 15 günlük maaşının kat'ına ve bu hali tekerrür ettiği takdirde bir derece daha ağır inzibatî ceza ile tecziyesine dair verilen karara itiraz eden Ankara idare heyeti başkâtibi Abdi efendinin itiraznamesi ve Ankara vilâyetinin 8/2/932 tarih ve 297 numaralı tahriratile merbut evrakı aidesi derecei saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Suçlu memurun müdafaası alınmadan hakkında karar ittihazı memurin kanununun 55 inci maddesi ahkâmına muhalif bulunmakla vilâyet inzibat komisyonunca mütte haz kararın bu cihetten nakzına ve evrakın mahalline iadesine ittifakla,

No. 305

Kuşadası kaymakamı Ramiz bey hakkında tanzim edilüp berayı tetkik komisyonumuza havale edilen tahkikat evrakı tetkik ve mütalaa olunarak mumaileyhin ihtarla tecziyesine ve sicilline geçirilmesine ittifakla,

No. 306

Beyoğlu kaymakamı Sedat Aziz beyin İstanbul Polis mürettebatından 2445 sicil numaralı Sadullah efendiyi vazife halinde (Eşek oğlu eşek) diye tahkir ettiğine dair vaki şikâyet üzerine Mülkiye Müfettişi İsmail Hakkı bey tarafından icra kılınan tahkikat neticesinde tanzim kılınıp kaymakamı mumaileyhin memurin kanununun 28 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne tev-

fikan tecziyesi talebini mutazammın ve yüksek vekâlet makamından komisyonumuza muhavvel fezlekeli evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve müdalaa olundu.

Meselede bir kasıt bulunmayıp ancak hiddet ve asabiyetle idarei kelim edildiği aynı zamanda takip ve tahkiki şikâyetle bağlı olan işbu meseleden müştekinin sarahaten sarfinazar eylemesi dolayisile ortada bir şikâyet kalmadığı ve şikâyetle esas olan meselenin hakaret fiiline temas eden efalden bulunmadığı anlaşılmasına binaen mumaileyh hakkında bu cihetten tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla

No. 307

Kulp kaymakamı Zafer Nezihi bey hakkında Manisa vilâyetinden gönderilen evrak okunarak halen almakta olduğu açık maaşından bir haftalık maaşının kesilmesine ittifakla.

No. 308

Kazaya geldiği günden beri bütün vaktini rakı içmekle geçiren ve sarhoşluktan kaza işlerle uğraşacak vakit bulamayan Kulp kaymakamı Zafer Nezihi beyin bu halinin kaza muamelâtı üzerinde fena tesirler yaptığı ve murakabeden azade kalan muamelâtın bu tevakkuf yüzünden bazı kısımlarda ihmâl ve hatta sui istimale sebep olduğu ve bu kerre mezuniyetten avdet eden mumaileyhin merkezde bulunduğu ve makamla temas ettiği zamanlarda bile kendisini bilmeyecek derecede sarhoş bir halde görüldüğüne dair Diyarıbekir Vilâyetinin 7/9/932 tarih ve 2556/152 sayılı tahrirâtı mumaileyhin bu baptaki müdafasile birlikte tetkik ve mütalaa olundu.

Mumaileyhin Her nekadâr sarhoş olarak Vilâyet makamının ziyaret ettiği vaki iş'ardan anlaşılıyorsa da bu husus hakkında muamele tayini için hadise kanunî sebep ve delillerle tesbit edilememekte olduğundan mumaileyh hakkında bu cihetten tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla.

No. 309

Nazilli kaymakamı Ali Rıza beyin metresi Hediye hanımla tiren odası hademesi Hasan efendinin zevcesi arasında hamamda çıkan bir kavgadan dolayı Hediye hanımın şikâyeti üzerine hamam kapısına bir jandarma göndererek Hasan efendinin zevcesini tevkif ettirmek istediği keyfiyetin hissölunarak hamamın arka kapısından kaçırılan kadının korkudan hastalanıp bilâhare çocuğunu düşürdüğü Mahmure isminde alüfte bir kadını kaza tahrirat kâtibi vasıtasile evine celbettirirken bir kaç delikanlının kadını cebren almaları üzerine jandarma marifetile mezkûr delikanlının tevkif edildiği hakkında Aydın vilâyetince tanzim ve mumaileyh hakkında iktizasının ifası talebile mürsel fezlekeli evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve mütalaa olundu.

Mumaileyhin yanında hemşiresi diye tuttuğu bir kadınla hamamda kavgâ eden Hasan efendi zevcesini hamamın kapısına jandarma koyarak dışarı çıkmasına mümanaat ettiği ve Mahinur isminde bir Alüfteyi gönderdiği adamın elinden alan delikanlıları tevkif ettirdiği anlaşılmağla bu bapta gayri varit müdafaasının reddile memuriyet vazifesini sui istimalinden dolayı hakkında memurin muhakemat kanunun hükümlerine göre muamele ifası zımnında evrakın takımıle mahalline iadesine ittifakla.

No. 310

Sabık Demirci ve lâhik Seferihisar kaymakamı Fahri beyin Demircide bulunduğu esnada vakara münafı hal ve hareketile sarhoşluk fiillerinden dolayı vaki şikâyet üzerine mülkiye müfettişi İsmail Hakkı bey tarafından tanzim kılınıp mumailayhin tahakkuk eden suçuna mebni hareketine temas eden memurin kanunun 28 ve 30 uncu maddeleri hükümlerine tevfiakan tecziye talebile komisyonumuza muhayyel fezlekeli evrakı tahkikiye mumailayhin müdafaanamesile birleştirilerek tetkik ve mütalea olundu.

Mumailayhin sarhoşluktan ve istirahati ammeyi selp eylemişinden dolayı mahkemece mahkûm edildiği ve hükmün kaziyeyi muhkeme halini aldığı tahkikat evrakının tatbikinden anlaşılmakla bu bapta gayri varit müdafaasının reddile hareketine temas eden memurin kanununun 30 uncu maddesi hükmüne tevfiakan bir haftalık maaşının kat'ına ve keyfiyetin siciline geçirilmesine ittifakla,

No: 311

Murakabe vazifesini yapmaması hasebile tahsildar Recep efendinin bankaya yatırılması lâzım gelen paraları bankaya yatırmayıp adiyen zimmetine geçirmesine sebebiyet verdiğinden dolayı Bayazıt vilâyeti inzibat komisyonunca kefalet kanunun 8 inci maddesi hükmüne tevfiakan hakkında mütte haz ihraç kararına itiraz eden Karaköse muhasebei hususiye memuru Şemsettin efendinin itiraznamesi ve bu bapta evrak derece saniyede tetkik ve mütalea olundu.

Keyfiyetin Hukuk müşavirinin huzuriyle tetkiki için gelecek celseye talikine ittifakla,

No. 312

Sarhoşluğu itiyat ve iptilâ haline getirmesi yüzünden bir kaç kerre İstanbul Emrazı asabiye hastanesine sevkolunduğu halde bir türlü İslahı hal edememesinden dolayı vilâyet inzibat komisyonunca memurin kanununun 33 üncü maddesi ahkâmı mucibince memuriyetten ihracına dair verilen karara itiraz eden Düzce kazasına bağlı Gölyaka nahiyesi müdürü Saim efendinin itiraznamesi ve Bolu vilâyetinin 4/10/932 tarih ve 4121/523 numaralı tahriratiyle merbut evrakı aidesi derececi saniyede tetkik ve mütalea olundu.

Mumaileyhin sarhoşluğu itiyat edindiği tutulan evrakı tahkikiye ile Düzce hükümet tabibinin olbaptaki raporundan anlaşılmış ve kendisi de müdafaasında işbu itiyat ve iptilâyı müevvelen ikrar ve itiraf eylemiş olmasına binaen vilâyet inzibat komisyonunca kanuna uygun olarak verilen kararın tastikine ittifakla,

No. 313

Kaçak hayvan ve silâhları bulunduğu anlaşılan Mermer nahiyesinde hayvanları yayılmakta olan arapların kaçak hayvanlarının tespiti ve silâhların gelecek müfreze marifetile taharri ve müsaderesi hakkında vilâyetten nahiyece verilen emri taharriden evvel alâkadar olan araplara ifşa ve arapların silâhlarını saklamalarına sebebiyet vermesinden dolayı hakkında yapılan tahkikat neticesinde Diyarbekir vilâyeti inzibat komisyonunca memurin kanunun 33 üncü maddesine tevfiğin hakkında müttehas ihraç kararına itirazile derececi saniyede tetkikini isteyen Mermer nahiyesi müdürü Hamdi efendinin bu bapta itirazı ve evrakı tahkikiye birleştirilerek derececi saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Memurin kanunun 33 üncü maddesinde musarrah ifşanın mücerret ifşa olmasına ve suçlu Hamdi efendinin kendisine menfaat temini için köylüyü ikaziyle hükümetin tebliğini akim bıraktırmasına mebni hakkında vilâyet inzibat komisyonunca memurin kanununun 333 üncü maddesine tevfikân verilen kararın tatbikat noktasın dan nakzile keyfiyetin 1609 numaralı kanun hükümleri dairesinde tayini zımnında evrakın takımile mahalline iadesine ittifakla,

No. 314

Muhtelif tarihlerde aldığı istirahatlerle vakit geçirerek devamsızlığı itiyat edinen ve son defa aldığı rapor üzerine evine sureti mahsusada iki defa memur gönderildiği halde evinde bulunamayan ve kalem arkadaşlarile eshabı mesaliha hüsnü muamele etmediğine dair hakkında müteaddit şikâyetler yapılan Kadıköy tahrirat kâtibi Şinasi efendinin memurin kanununun 35 inci maddesi hükmüne tevfikân mecburi tahvile tabi tutulması hakkındaki İstanbul vilâyeti inzibat komisyonu karare ile mumaileyhin itirazını havi istidası evrakı müteferriasile birlikte derecei saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

İstanbul vilâyeti inzibat komisyonunca memurin kanununun 35 inci maddesi hükümlerine muhalif ittihaz olunan işbu mecburî tahvil kararının nakzına ve evrakın mahalline iadesine ittifakla,

No. 315

Zuhur eden bir orman yangınının mahallen itfası tedbirlerini ittihaz etmek üzere Tiriya köyüne giden Torbalı kaymakam vekili Dağ kızılca nahiyesi müdürü

Burhan ve kaza Jandarma kumandanı yüzbaşı Enver efendilerin köy kahvesinde kaymakam vekiline jandarma tefrik edip etmemek meselesinden aralarında çıkan bir ihtilâf neticesinde yekdiğerini sövdüklerine dair vilâyet makamınca tahkikat memuru Ödemiş kaymakamı Recai bey tarafından tanzim ve iktizasının ifası talebile tevdi olunan evrakı tahkikiye Burhan beyin müdafaasile birlikte tetkik ve mütalaa olundu.

Kaymakam vekili Dağkızılca nahiyesi müdürü Burhan beyin ahiren meslekten kaydının terkini suretile alâkasının kesilmesine mebni hakkında bu cihetten inzibatî ceza tayinine imkân olmadığına ve Jandarma kumandanı Enver beyin kaymakamın otoritesini ihlâl ve vazifesine mani olacak derecede tecavüz eylediği evrakı tahkikiyenin tetkikinden anlaşılmasına ve hatta vazifenin sureti ifasını işkâl ve lâzım gelen tedbirlerin vaktinde alınmasına hail olmasına mebni hareketinin inzibatî ve hem de umumî ceza hükümlerine göre takibi mucip görülmele mumailayh hakkında jandarma teşkilâtı kanun mucibince muamele ifası zımnında evrakın takimile İzmir vilâyetine iadesine ittifakla,

No. 316

Hastalığını hükümet doktoru tarafından verilecek raporla tevsik ettirilmeksizin ve usulü dairesinde mezuniyet almaksızın Beyoğlu hastanesinden aldığı bir raporu Fatih kaymakamlığına göndermiş ve bu suretle kendi kendini mezun ad ile vazifesine devam etmemiş olan Fatih Kazası tahrirat kâtibi Muhsin efendinin memurin kanununun 30 uncu maddesine tevfiikan bir haftalık maaşının kat'ına dair İstanbul Vilâyeti inzibat komisyonunca mütte haz karar ve müstenidatı muma-

ileyhin itiraznamesile birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Mumaileyhin Beyoğlu hastanesinden saldığı bir raporu Fatih kaymakamlığına göndermek ve bu suretle kendi kendini mezun addetmek şeklindeki hareketi mevzuubahs usule uymamakla beraber mezuniyetini salâhiyettar merciin tasvibine iktiran ettirmeden kendini mezun addederek vazifesine devam etmemiş olmasından hakkında memurin kanununun 30 uncu maddesi hükmüne tevfikân İstanbul vilâyeti inzibat komisyonunca bir haftalık maaşının kat'ına dair ittihaz olunan karar kanuna uygun görülmekle ittifakla tastikına ve evrakın mahalline iadesine,

No. 317

Ayaş kaymakamı İhsan beyin 930 ve 931 senelerinde Boyabat kazası kaymakamlığında bulunduğu esnada kazanın emnü asayişini temin köy yollarını ve mekteplerini inşa oldukça vasi bir telefon şebekesi tesis eylemiş İctimaî umranî sahada fevkalâde mesai sarfi ile muvaffakiyet göstermiş olduğundan kazanın muamelâtı umumiyesini teftiş eden mülkiye müfettişi Ahmet Cevat bey tarafından beyanı takdirat edildiğinden bahisle sureti takdirini siciline derci talebine havi mumaileyh tarafından yüksek vekâlete takdim kılınıp teftiş heyeti reisliği marifetile komisyonumuza muhavvel istida ve merbutu altı teftiş lâyihası tetkik ve mütalea olundu.

Boyabat kazasının mülkiye müfettişi Ahmet Cevat bey tarafından 931 senesinde yapılan teftişinde Belediye nüfus, jandarma, tahrirat kalemi ve idare heyeti, tedariki vesaiti nakliye komisyonu ve muhasebei hususiye mua-

melâtına dair tanzim olunan 9 adet lâyihayı teftişıyenin tetkikinde müfettişi mumaileyh tarafından kaymakam İhsan bey hakkında takdiratı mutazammın bir işar vaki olmadığı ve esasen mevzubahis hususatın vazife icabı yapılması lâzım olan mesailden olması hasebile bu cihetten tayini muameleye mahal olmadığına ittifakla,

No. 318

Yunan tebaasından piyanist (Dimitri Lefaki) namındaki şahsı istediği gazinoda çalıştırmak için vesikalarını alıkoyarak bu suretle işesi daralan merhumun Adanaya kaçıp vesikalarını kurtarmak için Adana vilâyetine müracaatı üzerine cereyan eden muamelede hilafı hakikat işaratta bulunması, Yılbaşısı gecesi umumi kulûbe girmesine ve Mano almak şartile (gazinocu Reşit efendinin) ruhsatsız kumar oynatmasına müsaade ettiği ve aktar Mahmut Seman, Nakkaş Abdülcabbar; bakkal Bedros ve İtalyan tebaasından tüccar Birazafolini efendilerden parası verilmeden ve bazı eşhastan teberruat suretile malzeme alınmak ve Bahçe mahallesi halkından iane toplattırmak suretile müdiriyet binasını tamir ve polis kulübeleri inşa ettirmekle cemi ianat nizamnamesi ahkâmına muhalif harekette bulunmasından dolayı Mersin Emniyet müdürü Celâl bey hakkında polis müfettişi Nazmi bey tarafından tanzim ve Emniyet işleri umum müdürlüğünün talebile yüksek vekâlet makamından komisyonumuza muhavvel evrakı tahkikiye mumaileyhin müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalaa olundu.

Polis müfettişi Nazmi bey tarafından tanzim olunan evrakı tahkikiye mündericatına nazaran mumaileyhe isnat olunan mevzubahs suçların tahakkuk etmediği; an-

cak iane ile müdüriyet binasını tamir ve bazı kulübe yaptırdığı haklımdaki iddiasının suçlunun müevvelen ikrarı ve bazı şuhudun istimal suretile tahakkuk etmekte bulunduğu anlaşılmasına mebni cemi ianet nizamnamesine mugayir olan işbu hareketinden dolayı mumaillehyin 1700 numaralı dahiliye memurları kanununun 20 nci maddesi mucibince sınıfının tenziline ve evrakının Emniyet işleri umum müdürlüğüne tevdiine ittifakla,

No. 319

Nahiyesi hududu dahilindeki granit taşocağı ruhsatnamesinin temdidine dair Mehmet Talât imzasile verilen bir arzuhalin ziyaa uğratılmasına sebebiyet verdiği halde mezkûr arzuhalin tahrirat kaleminde ziyaa uğratıldığına dair hilafı hakikat işaretatta bulunmasından hakkında Balıkesir vilâyeti inzibat komisyonunca 1700 numaralı Dahiliye memurları kanunun 21 inci maddesi delâletile 20 inci maddesi hükmüne tevfikan müttehad ihraç kararına itiraz eden Erdek muhasebei hususiye memuru Cemal efendinin bu baptaki itiraz arzuhali mürsel karar ve müstenidatı ile birlikte derececi saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Keyfiyetin Hukuk müşavirinin huzurile tetkik edilmek üzere gelecek celseye talikine ittifakla,

No. 320

İrtikâp ve evrakı cürmiyeyi imha ve hilâfı usul hapis ve emsali ceraimi irtikâbından dolayı Bolvadin kazası ceza mahkemesince Türk ceza kanununun 209, 210, 228, 69, 80 inci maddelerine tevfikan bir şene dört ay onbir gün hapsine ve 70 lira masarifi muhakemenin kendinden tahsiline karar verilmesi üze-

rine Afyon vilâyeti inzibat komisyonunca memurin kanunun 49 uncu maddesinin son fıkrasına tevfikan memuriyetten ihracına karar verilen Çay nahiyesi müdürü Fuat efendi hakkında Afyon vilâyetinin 15/8/932 tarih ve 396 numaralı tahriratile gönderilen karar sureti ve tahkikat evrakı mumaileyhin itiraznamesi ile birleştirilerek derececi saniyede mütalea ve tetkik olundu.

Mumaileyh hakkındaki adlî takibatın neticesine intizaren talikine ittifakla,

No. 321

Sayım yoklama memurlarına icap eden muavenet yapılması hakkında emir verildiği halde yerine bir vekili kanunî bırakmadan yoklama günlerinde bilâ mezuniyet merkezi kazaya gitmesi bu yüzden yoklama memurlarını kaçak derdesti hususunda birçok müşkilâta ve mücadeleye maruz bırakması ve yoklama işinin ihlaline sebebiyet vermesi dolayisile Malatya vilâyeti inzibat komisyonunca memurin kanununun 30 uncu maddesi mucibince 3 günlük maaşının kat'ına karar verilen Kuyucak nahiyesi müdürü Halit efendi hakkında Malatya vilâyetinin 4/8/932 tarih ve 912/147 numaralı tahriratile gönderilen karar sureti ve tahkikat evrakı mumaileyhin itiraznamesile birleştirilerek tetkik ve mütalaa olundu.

Memurin kanununun 55 inci maddesile suçlu memurlar haklarında bir karar verilmeden evvel tanınmış olan müdafaa hakkı mezkûr kanunun tatbikatının büyük bir dikkat ve itimamla gözetilmesi lâzım gelen çok mühim bir esas iken vilâyet inzibat komisyonunca bu lâzimeye riayet etmemiş ve Halil efendinin ilk ifadesi müdafaa yerine konarak buna istinaden karar verilmiş olduğu anlaşılmakla mumaileyh hakkında mütte haz kararın nakzına ittifakla.

No. 322

Zatülzevc bir kadınla münasebeti gayri meşruada bulunmak, sarhoşlukla belediye kahvehanesinde cam kırmak ve askerlik şubesi muamelât memuruna karşı tecavüz ve tefevvuhatta bulunmak gibi ahvali gayri layikası dolayisile Balıkesir vilâyeti inzibat komisyonunca sınıfının tenziline karar verilen Dursun bey nüfus memuru Basri efendi hakkında Balıkesir vilâyetinin 8/8/933 tarih ve 5076/644 numaralı tahriratile gönderilen karar sureti ve tahkikat evrakı mumaileyhin itiraznamesile birleştirilerek derececi saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Mumaileyh hakkında tutulan zabıt varakasında ve müdafaa namesinde kahvede cam kırdığını ve askerlik şubesi muamelat memuruna tefevvuhatta bulunduğunu itiraf etmesi sarhoşluğunu gösteriyorsa da bu hali sarhoşluğu itiyat edindiğine ve sarhoşluğun saklanmayacak derecede bulunduğuna kanaat vermemiş ancak harekâtı vakıa memuriyet haysiyetini muhil bulunmuş olmakla vilâyet inzibat komisyonu kararının nakzile memurin kanununun 29 uncu maddesi mucibince tevbihile tecziyesini icap edeceğine ve evrakın mahalline iadesine ittifakla.

No. 323

Vazife esnasında halka karşı dürüst muamele ettiğinden tevbih cezası almış ve yine vazife başında sarhoş görüldüğünden 5 lira maaşının kat'ediliniş olmasına rağmen bu kerre de sarhoş olduğu halde merhum İsa Çavuşun hanesine giderek ailesine taarruz eylemesi ve elindeki rakı şişesile cebren karakola sevk olunması dolayisile Manisa vilâyeti Belediye Encümenince belediye memuru ve müstahdemleri nizamnamesinin 20 inci

maddesininin (Ç) fıkrasına istinaden ihracına karar verilen sabık belediye inzibat memurlarından Fahri efendi hakkında 24/11/932 tarih ve 4015/301 numaralı tahriratla gönderilen karar sureti ve tahkikat evrakı mumaileyhin itiraznamesile birleştirilerek derececi saniyede tetkik ve mütalaa olundu.

Belediye Encümenince verilen ihraç kararına kanunî müddet zarfında itiraz eden mumaileyh hakkında belediye memuru ve müstahdemleri nizamnamesinin 31 inci maddesi sarahati gözetilmeden verilen kararın bu cihetten nakzına ve evrakın mahalline iadesine ittifakla karar verildi.

Vilâyet inzibat Komisyonları kararları

Elaziz

Bir lüzumu muhakeme kararını vaktinde tebliğ etmeyerek altı ay yanında saklayan Vilâyet muhasebei hususiye müdürü İbrahim beye tevbih cezası verilmiştir.

Vekâletten istenilen tahakkuk ve tahsilât cetvellerini bir yıl geciktiren hususî muhasebe müdürü İbrahim ve Başkâtıp Mehmet Ali beylerin birer haftalık maaşları kesilmiştir.

Erzincan

Kiği Nufus memuru olup halen mevkuf en tahtı muhakemede bulunan Fehmi bey irtikâp, irtişa ve sui istimalden dolayı Dahiliye memurları kanununun 23 üncü maddesine tevfikan meslekten ihraç edilmiştir.

Kırşehir

Nisbeti tahsiliyesi gayet dun olan Hususî muhasebe tahsildarlarından Bahri efendi evvelce ayni sebepten dolayı ihtarla tecziye edilmiş olduğundan bu defa da tevbih suretile cezalandırılmıştır.

Kocaeli

Kalem muamelâtını çevirmek hususunda büyük gayret ve muvaffakiyeti görülen Adapazarı kâtibi Abdurrahman bey Vilâyet makamınca takdir edilmiştir.

Mardin

Vazifesinde ihmali görülen Kızıltepe kazası hususî idare tahsildarı Sait beyin yedi günlük maaşı kesilmiştir.

Sinop

Kuyudat ve muamelâtında görülen intizamdan dolayı Vilâyet encümen başkâtibi Şevket bey takdirname ile taltif edilmiştir.

Vazifeye devamsızlığı itiyat haline getiren Boyabat nufus kâtibi Ahmet beye tevbih cezası verilmiştir.

Sivas

Kangal kazası Hususî muhasebe memurluğunda bulunduğu zaman işlediği suçlardan dolayı lüzumu muhakemesine karar verilerek eli işten çektilen Hafik kazası hususî muhasebe memuru Rıza bey aldığı avansın mahsubunu yaptırmadığından memuriyetten ihraç edilmiştir.

Yıldızeli muhasebei hususiye memuru iken 1609 numaralı kanuna tevfikân eli işten çektirilen Osman Sabri bey Şarkışla hususi muhasebe memuru iken hiç bir istihkak karşılığı olmaksızın çek tanzim ederek para aldığından memuriyetten ihraç edilmiştir.

Tekirdağ

Saray hususî muhasebe memur vekâletinde bulunduğu sırada resmî taahhütlü olarak göndermesi lâzımgelen evrakı müsbite cetvelini taahhütsüz olarak postaya tevdi ve binnetice kaybolmasına sebebiyet veren Çorlu hususî muhasebe memuru Emin bey ihtarla cezalandırılmıştır.

Takdirname alanlar

Valiler

İstanbul valisi
Muhittin Bf.

Memleket çocuklarının okumalarına matuf mesailerinden ve mektep inşaatına karşı gösterdiği müzaheretten dolayı Maarif vekâletince takdir edilmiştir.

Muğla valisi Ömer
Cevat beyefendi
Kocaeli valisi Eşref
beyefendi

Nafia işlerine gösterdiği alâkadan dolayı Nafia vekâletince takdir edilmiştir.
Islah ve teksiri hayvanat vadisinde gösterdiği faaliyet ve mesaisine binaen Ziraat vekâletince takdir edilmiştir.

Kaymakamlar

Alaşehir kaymakamı Şemsettin bey	Yol parası tahsilâtında gösterdiği faaliyet ve muvaffakiyetinden dolayı Manisa vilâyetince takdir edilmiştir.
Karacabey kaymakamı Saadet - tin bey	Kazası dahilindeki Hacı Osman bataklığının kurutulması ve teşciri hususunda gösterdiği alâka ve faaliyetten dolayı Bursa vilâyetince takdir edilmiştir.
Beyşehir kaymakamı Faik bey	Maliye ve muhasebei hususiyeye ait tahsilâtı azamî nisbete çıkarmasından dolayı Konya vilâyetince takdir edilmiştir.
Karaman kaymakamı Abidin bey	Maliye ve muhasebei hususiyeye ait tahsilâtı azamî nisbete çıkarmasından dolayı Konya vilâyetince takdir edilmiştir.

Mektupçular

Niğde mektupçusu Kâzım bey	İşkân işlerini bitirmek hususundaki mesai ve muvaffakiyetine binaen Niğde vilâyetince takdir edilmiştir.
----------------------------	--

Kanunlar

Ankara şehri imar müdürlüğünün 1932 Malî senesi bütçesinde bazı tadilât yapılması hakkında kanun

Kabul tarihi: 29/12/1932

Kanun No, 2079

Neşri tarihi: 3/1/1933

Madde 1 — Ankara şehri imar Müdürlüğünün 1932 Malî senesi bütçesinin birinci faslının birinci maddesinden 2400 Lira tenzil edilerek yedinci faslın birinci maddesine nakl olunmuşur.

Madde 2 — Ankara şehri imar Müdürlüğünün 1932 Malî senesi bütçe kanununun üçüncü maddesine merbut (C) cetvelinde müdür unvanı hizasında yazılı “Mühendis” kelimesi mühendis veya şehir mimarı “Ürbanist” suretinde tadil edilmiştir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dâhiliye Vekili memurdur.

1/1/1933

19 mayıs 1930 tarih ve 1625 numaralı kanunun ilgası hakkında kanun

Kanun No. 2086

Kabul tarihi: 7/1/1933

Madde 1 — Nahiye müdürlerinin hayvan yem bedelleri hakkındaki 19 mayıs 1930 tarih ve 1625 numaralı kanun ilga edilmiştir,

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dâhiliye ve Maliye Vekilleri memurdur

10/1/1933

Vilâyet hususî idarelerinden maaş alan memur ve muallimlerin tekaüt maaşları hakkında kanun

Kanun No. 2097

Kabul tarihi : 14/1/1933

Madde 1 — Vilâyet hususî idareleri tekaüt sandığı namile bir sandık teşkil edilmiştir.

Madde 2 — Her sene idarei hususiye bütçelerinin maaşat tertiplerine mevzu tahsisatın yüzde ikisi nisbetinde tahsisat vazolunarak hususî idareler tekaüt sandığına gönderilir.

Madde 3 — Sandığın veznedarlık vazifeleri Ziraat Bankaları tarafından ifa olunur.

Madde 4 — Hususî idarelerden maaş alan muallim ve memurlar 1683 numaralı askerî ve mülkî memurların tekaütlükleri hakkındaki kanunun mülkî memurlara ait hükümleri dairesinde tekaüt edilirler. Bu muallim ve memurların yetimlerine de bu kanuna göre maaş tahsis olunur.

Madde 5 — Hususî idarelerden maaş alan muallim ve memurların tekaüt ve yetim maaşları muamelesi mensup oldukları vilâyetlerce ikmâl edildikten sonra ait oldukları vekâletlere gönderilir. Vekâletçe tetkik ve kabul edilince maaşın miktarı, tahsis tarihi sandık idaresine bildirilir. Sandıkça keyfiyet veznedarlık vazifesini yapan Ziraat Bankası Müdiriyeti Umumiyesine bildirilerek cüzdan da alâkadara gönderilir.

Madde 6 — Hususî idareler tekaüt sandığını idare edecek heyetin vazife ve salâhiyeti, kadrosu ve maaş-

ların miktarı, tanzim edilecek bir nizamname ile tayin olunur bu heyetin maaş ve masrafı sandık sermayesinden tesviye olunur. Ziraat Bankasının sandık nam ve hesabına bankaya yatırılacak paralar için vereceği faiz miktarile bankaca bu hususta ihtiyar olunacak masarif yapılacak müşterek anlaşma ile tesbit edilir.

Madde 7 — Müşterek tekaüt sandığı için ikinci madde mucibince sandık namına Ziraat Bankasına tevdi olunacak tekaüt aidatı, mütekait muallim ve memurlarla bunların yetimlerine tahsis olunacak maaşları tediye kifayet etmediği takdirde eksiği, hususî idare bütçeleri maaş tertiplerindeki muhassasata göre, icra Vekilleri kararile mütenasiben vilâyetlere tevzi olunmak suretile tamamlanır.

Madde 8 — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

Muvakkat madde — 1683 numaralı Askerî ve Mülkî Tekaüt kanununun neşrinden sonra kendi talebi veya kanunî sebepler üzerine tekaüde sevk edilen vilâyet hususî idare memurları ile muallimler ve bunların yetimleri bu kanun ahkâmından istifade ederler.

Madde 9 — Bu kanun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

18/1/1933

Muallim mekteplerine muavenet hakkındaki 819, 843 ve 1051 numaralı kanunlara müzeyyel kanun

Kanun No. 2098

Kabul tarihi: 14/1/1933

Madde 1 — Vilâyet hususî bütçelerinden muallim mekteplerine yardım hissesi olarak ayrılıpta henüz öden-

memiş olan paraların tahsili 1937 senesi nihayetine kadar üçüncü madde mucibince tecil edilmiştir.

Madde 2 — % 10 liradan Maarif Vekâletince elde edilen ve edilecek olan paralar 1937 mayısı sonuna kadar sarfolunur.

Madde 3 — Vilâyetler Maarif Vekâletine olan borçlarını 1937 mayıs sonuna kadar tamamen ödemeğe mecburdurlar. Bu borçtan her sene ne miktarının tesviyesi lâzım geleceği Dâhiliye Maliye ve maarif Vekâletlerince tesbit olunur,

Madde 4 — Birinci maddede mezkûr borçlarını üçüncü madde mucibince senesi içinde ödemeyen vilâyetlerin Mâliyede olan alacakları borçlarla mahsup edilir. Bu suretle elde edilecek paralar bir taraftan varidat bütçesine irat ve diğer taraftan da Maliye Vekâleti bütçesinde açılmış olan faslı mahsusa tahsisat kaydedilir.

Madde 5 — % 10 liradan teraküm eden paralar memleketin umumî irfan hayatı için lüzumlu müesseselerin inşaat ve tesisatına sarfolur.

Madde 6 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 7 — Bu kanun hükümlerini icraya Dâhiliye Maliye ve Maarif Vekilleri memurdur.

18/1/1933

19/6/1930 tarih ve 1074 numaralı kanunun bazı maddelerinde tadil ve tashih icrasına ve bir madde ilâvesine dair kanun

Kanun No. 2099

Kabul tarihi: 14/1/1933

Madde 1 — 1704 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir.

Han, pansiyon otel ve bekâr odalarını işletenler

ve malî müesseseler, ticaret şirketleri, ticarethaneler ve dükkânlar gibi ticaret ve sanat için açılan bütün yerleri idare edenler ve hastahanelerle dinî müesseselerin müdür ve âmirleri bu yerlerde herhangi bir suretle oturanlarla daimî olarak çalışanlara, numunesi 1704 numaralı kanuna merbut hüviyet varakalarını imza ettirerek yirmi dört saat içinde ait olduğu zabıt idarelerine göndermeğe ve bu yerlerde ayrılanları haber vermeğe ve buralarda oturanlarla daimî olarak çalışanlar da verilecek hüviyet varakalarını doldurup imza etmeğe mecburdur.

Madde 2 — 1704 numaralı kanunun sekizinci maddesi aşağıda yazılı surette düzeltilmiştir:

Bu kanunda yazılı mecburiyetleri ifa etmeyenlerle menedilen şeyleri yapanlar hakkında Türk Ceza kanununun 543 üncü maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 3 — 1704 numaralı kanuna aşağıda yazılı madde ilâve edilmiştir:

1704 numaralı kanunun birinci ve dördüncü maddeleri mucibince alâkadarların verecekleri hüviyet varakaları ile beyannamelere damga pulu yapıştırılmaz.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Dâhiliye vekilleri memurdur.

**Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 20 şubat
1930 tarih ve 1567 numaralı kanuna müzeyyel kanun**

Kanun No. 2100

Kabul tarihi ; .14/1/1938

Madde 1 — Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 20 şubat 1930 tarih ve 1567 numaralı kanunun

6 inci maddesinde yazılı üç sene müddet beş seneye iblâğ edilmiştir .

Madde 2 — bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — bu kanunun hükümlerini icraya İcra vekilleri heyeti memurdur.

18/1/1933

2080 numaralı kanun Yüksek mühendis mektebinin 1932 malî senesi bütçesinde fasıl küşadı ve münakale icrası hakkında olup resmî gazetenin 3 kânunusani 1933 tarih ve 2994 sayılı nüshasında münderiçtir.

2081 numaralı kanun 7 mayıs 1928 tarih ve 1240 numaralı kanuna müzeyyel olup resmî gazetenin 3 kânunusani 1933 tarih ve 2994 sayılı nüshasında münderiçtir.

2082 numaralı kanun 25 haziran 1932 tarih ve 2027 numaralı kanunun neşri tarihine kadar mukaveleye bağlanmış bulunan su işlerinin tesrii için bono ihracı mezuniyetine dair olup resmî gazetenin 3 kânunusani 933 tarih ve 2994 numaralı nüshasında münderiçtir.

2083 numaralı kanun 26 mart 1931 tarihli ve 1782 numaralı kanunun 28 inci maddesinin tadiline dair olup resmî gazetenin 3 kânunusani 933 tarih ve 2994 sayılı nüshasında münderiçtir.

2084 numaralı kanun 933 malî senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılması hakkında olup 9 kânunusani 933 tarih ve 2299 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2085 numaralı kanun Van gölü işletme idaresinin 1932 malî senesi bütçesinde bazı tadilât yapılmasına

dair olup 11 kânunusani 933 tarih de 2301 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2087 numaralı kanun Sovyet Rusyada bulunan elçilik ve konsolosluk memurlarının temsil tahsisatlarına zam yapılması hakkında olup 14 kânunusani 933 tarih ve 2303 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2088 numaralı kanun Konya ovası sulama idaresinin 932 malî senesi bütçe kanununa bazı maddeler tezyiline dair olup 17 kânunusani 1933 ve 2306 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2089 numaralı kanun Suryada Türklere ait emlâk ile Türkiyede Suryelilere ait emlâk hakkında Fransa hükümeti ile Ankarada aktedilen itilâfname hakkında olup 19 kânunusani 933 tarih ve 2308 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2090 numaralı kanun 1932 senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair olup 17 kânunusani 933 tarih ve 2306 sayılı resmî gazetede münderiçtir.

2091 numaralı kanun Hudut ve sahiller sıhhat umum müdürlüğünün 1932 malî senesi bütçesine munzam tahsisat ilâvesine dair olup resmî gazetenin 18 kânunusani 933 tarih ve 2307 sayılı nüshasında münderiçtir.

2092 numaralı kanun Tütün İnhisarı idaresinin 1932 malî senesi bütçesinde tadilât yapılması hakkında olup resmî gazetenin 17 kânunusani 933 tarih ve 3306 sayılı nüshasında münderiçtir.

2093 numaralı kanun Seyrisefain idaresince 1932 malî senesi zarfında aktedilecek istikrazlara Maliye vekâletinin kefaleti mezuniyetine dair olup resmî gazete-

nin 18 kânunusani 933 tarih ve 2307 sayılı nüshasında münderiçtir.

2094 numaralı kanun ikramiyeli dahilî istikraz aktine dair olup resmî gazetenin 18 Kânunusani 933 tarih ve 2307 sayılı nüshasında münderiçtir.

2096 numaralı kanun 1240 numaralı kanun mucibince yapılmış olan binalara ait tesisat hakkında olup Resmî gazetenin 23 kânunusani 933 tarih ve 2311 sayılı nüshasında münderiçtir.

2101 sayılı kanun 1518 numaralı kanunun dördüncü maddesinin tadili hakkında olup Resmî gazetenin 23 kânunusani 933 tarih ve 2311 sayılı nüshasında münderiçtir.

2102 numaralı kanun Millî Hükümet bütçesine ait hizmetler için yapılmış tediyaatın tasviye ve mahsubu hakkında olup Resmî gazetenin 24 kânunusani 1933 tarih ve 2312 sayılı nüshasında münderiçtir.

2103 numaralı kanun Hükümetimizle Belçika hükümeti arasında akt ve imza olunan ikamet mukavelenamesinin tasdiki hakkında olup 24 kânunusani 1933 tarih ve 2312 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2104 numaralı kanun Konya ovası sulama idaresinin 1932 malî senesi bütçe kanununda bazı tadilât icrasına dair olup Resmî gazetenin 24 kânunusani 1933 tarih ve 2312 sayılı nüshasında münderiçtir.

2105 numaralı kanun 1932 senesi muvazenei umumiye kanununun 39 uncu maddesine merbut N. işaretli cetvele yirmi muallim daha ilâvesi hakkında olup Resmî gazetenin 24 kânunusani 1933 tarih ve 2313 sayılı nüshasında münderiçtir.

2106 numaralı kanun Anadolu sahilleri ile Meis adası arasındaki ada ve adacıkların ve Bodrum körfezi karşısındaki adanın ciheti aidiyeti hakkında İtalya Hükümeti ile aktolunan itilafname hakkında olup Resmî gazetenin 1933 tarih ve 2313 sayılı nüshasında münderiçtir.

2107 numaralı kanun bazı vekâlet binaları ile Temyiz mahkemesi ve Hapisane binalarının inşasına dair olup 25 kânunusani 933 tarih ve 2313 sayılı Resmî gazetede münderiçtir.

2109 numaralı kanun Devlet demiryolları ve Limanları İşletme Umum müdürlüğünün 932 malî seresi bütçesinde münakale yapılması hakkında olup Resmî gazetenin 25 kânunusani 933 tarih ve 2313 sayılı nüshasında münderiçtir.

T. B. M. M. Kararları

Belediye vergi ve resimleri kanununun 6 ncı maddesindeki apartman kaydına dair

Karar No . 742

Belediye vergi ve resimleri kanununun 5 inci maddesinde belediye hududu dahilindeki evlerden azamî olarak alınacak tanzifiye vergisinden bahsedilmesine ve 6 ncı maddesinde ise “dükkân, mağaza, otel, han kahve, kıraathane, apartman, hamam, salhanelerden ve umuma açık sair mahallerden alınacak tanzifat vergisi 5 nci madde mucibince takarrür ettirilecek verginin lâakal rubu miktarı zammedilmek üzere iki misli kadar tezyit olunabilir. Bu vergi, sahiplerinden alınır. Boş kaldıkları müddetçe tanzifat vergisi alınmaz., diye yazılı bulunmasına ve işbu madde apartmandan alınacak tanzifiye vergisini evlerden alınacak tanzifiye vergisinden sarahaten ayırarak munzam vergiye tâbi kılmasına mebni apartmanların evler gibi vergiye tâbi olmasına tefsir yolile gitmenin imkânı kanunisi olmadığına karar verilmiştir.

7/1/1933

Askerî ve Mülkî tekaüt kanununun 68 inci ve muvakkat 3 üncü maddelerinin tefsirini mucip bir cihet görülemediği hakkında

Karar No. 743

1683 No. 1ı tekaüt kanununun 68 inci maddesinde: Hususî ve mülhak bütçelerden maaş alan memurlar için

ayrıca bir tekaüt kanunu yapılcaya kadar haklarında eski hükümler tatbik olunacağı tasrih kılındığı gibi bu kanunun muvakkat 3 üncü maddesinde de: Devlet Demiryollarının teşkilât kanunu mucibince tekaüt aidatı vererek mezkûr Demiryollar idaresinde istihdam edilmekte olanlar hakkında tahsis kılınacak maaşın düyunu umumiye bütçesinin hususî tertibinden tesviye kılınacağı gösterilmektedir.

Devlet Demiryolları idaresinin mülhak bütçe ile idare olunan devairden olması itibarile, Samsun - Sivas hattı tabibi iken memuriyetinin lâgı dolayisile açıkta kalıp bu kerre tekaüdünü talep eden Vassaf beye, nasıl eski tekaüt kanunu mucibince maaş tahsisi mezkûr 68 inci maddenin sarahati iktizasından ise salifüzzikir 3 üncü muvakkat maddede yalnız o vakit istihdam edilmekte olan memurların Düyunu umumiye bütçesinin hususî tertibinden maaş tahsisini âmir olup ondan evvel istihdam edilmiş olanlara şamil olmamasına ve mumaileyh ise daha evvel memuriyetinin lâgıvı hasebiyle idareden alâkası kesilmiş bulunmasına nazaran kendisine tahsis kılınacak tekaüt maaşının da Düyunu umumiye bütçesinden verilmesine imkân olmayıp ancak mezkûr Demiryollar idaresi bütçesinden itası pek sarîh bulunmaktadır.

Binaenaleyh mezkûr tekaüt maaşının sureti tahsis ve tesviyesine dair olan bu sarahat karşısında meselenin tefsiren hallini mucip bir cihet görülememiştir, 9-1-933

741 numaralı karar Etfal hastanesi için İstanbulda istimlak edilen iki kıta arsa bedeli olarak tahakkuk etmiş olan borcun mahsubu umumî kanunun ahkâmına tabi olacağına dair olup resmî gazetenin 15 kânunusani 2301 numaralı nüshasında münderiçtir.

İcra Vekilleri Heyeti kararnameleri

Kararname No. 13684

Türk parası kıymetini koruma kanununa göre hazırlanan ve Maliye Vekilliğinin 1/1/1933 tarih ve 1/2 sayılı tezkeresile gönderilen ilişik 9 sayılı kararın meriyete konulması İcra Vekilleri Heyetinin 2/1/1933 tarihli toplantısında görüşülerek kabul olunmuştur.

2/1/1933

Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 9 numaralı kararname

Madde 1 — Bu kararnamenin neşri tarihinde Türkiyedeki bankalar ve bankerler, nezdlerinde mevcut eşhası saliseye ait alelûmum dövizleri 10 gün içinde Merkez Bankası veya şubelerine tevdi mecburdurlar.

Ancak bankaların birinci fıkrada gösterilen döviz mevduatı haricinde olmak üzere diğer bankalardan buldukları döviz kredileri bu hükümden hariçtir.

Madde 2 — İşbu tevdiatın ahashı tarafından istimal hakkı bir numaralı kararnamenin 28 inci maddesi hükümlerine tâbidir.

Madde 3 — Mezkûr tevdiat için Merkez Bankasınca mudi bankalara verilecek faiz hadleri Merkez bankasile maddi banka arasında takarrür ettirilir.

Kararname No. 13694

11940 sayılı memleket iktisadiyatını koruma kararnamesinin tatbikatını düzeltmek ve kolaylaştırmak için kararname maddelerini tefsir, tadil ve ilâve suretile

ittihazı lâzımgelen tedbirler hakkında İktisat Vekilliğince hazırlanan ilişik kararnamenin mer'iyete konulması İcra vekilleri Heyetinin 2/1/1933 toplantısında kabul olunmuştur.

2/1/1933

Kararname

Madde 1 — Müessesat ve ticarethanelerin bilâ bedel tevzi ettikleri ve reklâm mahiyetinde olan eşya ile cemaatlara, eşhasa, hayır ve spor cemiyetlerine, teberru suretile gelen veya mukabilinde döviz çıkarılmasına lüzum olmayan eşya iktisat vekâletinin tensip ve tasdiki ile kontenjan harici ithal olunur.

Madde 2 — Kontenjan listelerinde zikredilmemiş olan makine akşamı ile fabrika ve imâlathanelerin muhtaç bulundukları mevaddı iptidaiye iktisat vekâletinin tasdik ve müsaadesile kontenjan harici olarak ithal olunur.

Memlekete ithalleri İktisat Vekâletinin müsaadesine bağlı olan eşya koli postal olarak gelmiş olsalar dahi aynı müsaade ile memlekete girerler. Makine akşamından oldukları İktisat vekâletince tasdik olunan eşya tarifenin hangi numarasında mukayyet olursa olsun İktisat vekâletinin müsaadesile memlekete itini olunur.

Madde 3 — 13497 numaralı kararnameye merbut kontenjan listesinin D cetvelinde bulunan ve tarifesi 530 uncu maddesi hizasındaki (yalnız bunlar dahildir) cümlesi tayyedilmiştir.

Madde 4 — Tarifenin 337 inci maddesine temas eden (papiyekuşe) kontenjanına ikinci kânun, şubat, mart aylarına mahsus olmak üzere her ay için ikişer bin kilo ilâve edilmiştir,

Madde 5 — Tarifenin 560 inci maddesindeki süzgeç tel kafesleri için ikinci kânun, şubat, mart aylarına mahsus olmak üzere beşer yüz kilo kontenjan verilmiştir.

Madde 6 — Kauçuk sanayii fabrikalarının muhtaç oldukları tebeşir tozuna, yalnız mezkûr fabrikalar ihtiyacı için ve bir defaya mahsus olmak üzere altmış ton kontenjan verilmiştir,

Madde 7 — İktisadî ve sınaî tesisat ve işletme Türk anonim şirketinin inşa edilmekte olan tel çekme fabrikası için getireceği 26890 kilo tel örgülü cam, kontenjan harici ithal olunur.

Madde 8 — Vakit gazetesinin rotatif makinesi için getirmiş olduğu kauçuk ve muşamba bantlar kontenjan harici ithal olunur.

Madde 9 — Tablet, komprime ve edviye vaz'ına mahsus cam kapaklı veya tıpalı şişelerle dış fırçaları F listesine ithal olunmuştur.

Madde 10 — Kilimler, takas eşyası meyanına ithal olunmuştur.

Madde 11 — Rusyadan ithal olunacak 25 damızlık Karagül koyunu, listesi Ziraat vekâletince tasdik olunmak şartile kontenjan harici ithal olunur.

Madde 12 — Yüksek Ziraat mektebi laboratuvarı için Almanyadan celp olunan malzeme, listesi iktisat vekâletince tasdik olunmak şartile kontenjan harici ithal olunur.

Madde 13 — Anadolu kulübünün celp ettiği eşya, listesi İktisat vekâletince tasdik olunmak şartile, kontenjan harici ithal olunur.

Madde 14 — Tarifenin 373 numarasına temas eden kaskam iplikleri için ikinci kânun, şubat ve mart aylarına mahsus olmak üzere cem'an 5000 kilo kontenjan verilmiştir,

Madde 15 — Sinema stüdyosu için tarifenin 617 maddesinde mezkûr boş sinema filimlerinden ikincikânun şubat ve mart aylarına mahsus olmak üzere ikişer yüz kilodan ceman 600 kilo kontenjan verilmiştir.

Madde 16 — İşbu kararname neşri tarihinden muteberdir.

Tamimler
Emniyet işleri Umum Müdürlüğü
Ş. IV

HÜLASA:

Yunanistan'dan geçecek
 vatandaşlarımızdan alınacak olan
 transit vize H.

No. 196

6

Yunanistan'dan transit olarak geçen vatandaşlarımızdan vize harcı olarak 16,70 altın drahmi “mukabili 500 kuruş,, alındığı anlaşılmış ve tarafımızdan transit vizesi olarak 200 kuruş alındığı cihetle Yunan hükümetinin de vize ücretini aynı miktara indirmesi için resmî teşebbüslerde bulunulmuştu.

Bunun üzerine, ecnebi memleketlerdeki Yunan siyasî ve Konsolosluk memurları tarafından Yunanistan'dan transit olarak geçecek vatandaşlarımızın pasaportlarına 1 kânunusani 1933 tarihinden itibaren verilecek transit vizesinden, 5 altın Frank alınması karargir olmuştur.

Keyfiyetin alâkadarlara tebliği tamim en rica olunur efendim.

11/1/933

Mahallî İdareler umum müdürlüğü

HÜLASA:

San'at ve yatı mektepleri
iştirak hisseleri H.

No. 449
183

1867 numaralı San'at ve Yatı mektepleri idaresi hakkındaki kanun mucibince iştirak hisselerinin muayyen olan taksitlerde müessesenin bulunduğu vilâyetlere gönderilmemesi bu mektepler idaresini müşkülata uğratmakta ve kanunî olan bu vazifenin zamanında ifa edilmemesi birçok muhaberata sebebiyet vermekte olduğundan mezkûr kanunun 3 üncü maddesine tevfikân bu hisselerin doğrudan doğruya maliye teşkilâtı tarafından vilâyetlerin mâliyece cibayet olunan varidatlarından tevkifi muamelesine tevessül edilmektedir.

Bazı vilâyetlerce yapılan tebligata rağmen göndermedikleri bu borçların mukabil tevkif edilen paraların mahallerine irsali için maliye vekâleti tarafından yapılan tebligat üzerine defterdârlıklarca usulen tanzim edilen ita emirlerinin âmiri italar tarafından imzasından imtina edilmek suretile müşkülât gösterildiği anlaşılmaktadır.

Hâlbuki ki yukarıda izah edildiği veçhile hali faaliyette olan mekteplerin idamesi vilâyetlerin iştirak hisselerini göndermelerine bağlıdır. Bu hisseyi göndermek kanunî bir mecburiyettir. Bunun ifa edilmemesi ise hiç bir suretle caiz olmadığından mezkûr hisselerin yapılan tebligat dairesinde derhal mahallerine irsali ve neticeden malûmat itası ehemmiyetle tebliğ olunur efendim.

HÜLASA:

Tab edilecek köy bütçeleri H.

No. 194

72

Yeni harflerle tab ve tevzi olunan köy kanununa merbut 17/11/931 tarih ve 194/29 numaralı tamimle 29/9/932 tarih ve 195/65 numaralı tamime zeylidir:

Mahallî teşekküllerimizin en mühimlerinden birini teşkil eden köylerimize ait köy bütçelerinden yekûnları üç bin lirayı tecavüz edenler bu seneden itibaren bir arada tap edilecektir.

1 — Köy bütçelerinin tab edilebilmesi için 933 şubatında yapılacak muhtar ve ihtiyar meclisi intihabatını müteakip evvelce matbu olarak gönderilen köy bütçeleri örneğine göre bütçelerin hazırlanması ve bilhassa yekûnu üç bin lirayı tecavüz eden köy bütçelerinin daha itinalı tertibi hususuna ehemmiyet verilmesi.

2 — Yekûnu üçbin liradan yüksek bütçelere % 1 nisbetinde müşterek neşriyat tahsisatı ilâvesini ve tahsisatın İstanbul vilâyetine irsali

3 — Köy bütçelerinin de diğer tab işlerinde olduğu gibi vilâyetlerce daktilo ile ve sahifelerin tek tarafına yazdırılmak suretile her vilâyetçe alfabe sırasile bir arada toptanmış olarak gönderilmesi.

4 — Bu bütçelerin haziran ihtidasında merkezce bulundurulması.

5 — Bu işle idare âmiri arkadaşlarımızın doğrudan doğruya ve bizzat alâkadar olmalarını ehemmiyetle rica ederim efendim.

8/1/933

HÜLASA:
Belediye bütçeleri H.

No. 513

6

Bazı belediye bütçelerinde kanunen konulması icap eden tahsisatların yanlış ve eksik olarak konulduğu ve müteaddit belediye isimlerinin bir birine karıştırıldığı ve bütçelerin numunesine muvafık bir şekilde yapılmadığı, bütçenin bazı kısımları hakkında istenilen malumata verilen cevap ile bütçeler arasında farklar olduğu görüldüğünden bu sahada lüzumsuz ve zaman gayıp ettirici muhabereleler yapılmaktadır

Bu hale nihayet vermek üzere aşağıda yazılı hususâtın belediye bütçeleriyle gerek doğrudan doğruya ve gerek dolayısıyla alâkadar olan bilumum İdarî makamata tebliği zaruri görülmüştür.

Belediye kanununun 117 inci maddesinin 16 nci fıkrasına nazaran belediye bütçesinden verilecek maaş ve ücretler yekûnunun senevi varidatın % 30 nu geçmemesi icap etmektedir. Binaenaleyh badema tanzim edilecek belediye bütçelerinde maaş ve ücretler yekûnunun senevi varidatın % 30 nu geçmemesinin temin edilmesi şayet geçecek olursa tastika salahiyettar makamların tasdik etmeyip geri iade etmeleri lazımdır.

2 — Belediye kanununun 131 inci maddesi ve belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 21 inci maddesi mucibince belediye bütçelerindeki safi varidatın % 5 şî ihtiyat akçası olarak tefrik edilmesi lâzımdır.

Safi varidatın hesabına gelince: Varidattan masraf bütçesinin % 10 nunu tenzil olunarak mütebaki safi varidat sayılır, meselâ:

Adana 932 senesi belediye masraf bütçesi 455412 liradır. Bunun % 10 nu 45541 lira 2 kuruştur. Bu miktarı varidattan tarh edersek 455412-45541,2 —409870,8 kalır.

Binaenaleyh safi varidat 409870 lira 8 kuruştur.

Hesap olunan bu safi varidatın % 5 şî ihtiyat akçası olarak tefrik ve bütçeye konularak bankaya yatırılacaktır. Bu hesaba göre Adana şehri belediye bütçesine konulacak ihtiyat akçası 409870,8 X 5 = 20493 lira 54 kuruştan ibaret olacaktır.

İhtiyat akçalarını belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 22 inci maddesi mucibince senesi nihayetinden evvel tevdi etmeyen ita emri ve mes'ul muhasipler belediyenin mahrum kaldığı faizi tediye ile mükellef tutularak haklarında cezai takibat yapılacağından ihtiyat akçalarını mutlaka senesi içinde bankaya yatırılmasının temini lâzımdır.

Birçok belediyelerde 930, 931 senelerine ait ihtiyat akçalarının bankaya yatırılmadığı anlaşıldığından yatırmayan müsebbipleri hakkında belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 22 inci maddesi tatbik edilmelidir.

932 senesine ait olarak gelen belediye bütçelerinin birçoklarında ihtiyat akçası yanlış hesap edilmiştir. Yukarda gösterilen esas dairesinde hesap ve kanunu miktarlara iblâğ olunarak vilâyete bildirilmesi.

3 — Bazı belediyelerimizin varidatları az olduğundan ihtiyat akçasının bütçelerine konulmadığı vilayetlerden bildirilmektedir.

Varidat ne kadar az olursa olsun kanunen ihtiyat akçasının bütçeye konulması mecburidir. Bu tahsisat konulmadığı halde tasdika salâhiyettar olan makamların bütçeyi tasdik etmiyerek iade etmeleri lâzımdır.

4 — Belediyeler bankası tesis karşılığı ile ihtiyat akçası aynı olduğu halde birçok belediyeler tarafından ayrı ayrı tahsisat konulmaktadır. Bu gibi karışıklıklara mahal kalmamak üzere belediye muhasebe usulü nizamnamesi ve belediyelerin bütçe ve muhasebe usulü talimatnamesine merbut 1 numaralı bütçe örneğindeki nevi muhassasat kısmında fasıl 37 madde 1 deki tahsisat senesi içinde lüzum görülen fasıllara münakale edilmek üzere konulduğundan mezkûr 37 inci fasıl unvanını ihtiyat tahsisatı olarak tashihi ve kezalik mezkûr örnek deki 60 ıncı fasla “ İhtiyat akçası ” tabirinin ilâvesi muvafık görülmüştür.

5 — Masraf bütçeleri 50 bin liradan fazla olan belediye bütçelerine kanunen % 1 Cumhuriyet merkez bankası hissesi konulması lâzım gelirken bazı belediyelerin koymadıkları görülmektedir. Aynı zamanda hesabında hata yapılmaktadır. Masraf bütçesi her neye balığ olmakta ise bunun % 1 i ayrılarak mezkûr bütçeye (Cumhuriyet Merkez Bankası hissesi) namı altında konulmalıdır.

6 — Gerek ihtiyat akçası ve yahut belediyeler bankası tesis karşılığı ve gerek Cumhuriyet Merkez Bankası hisselerinin hesabına kesirlerin nazarı itibare alınmadığı görülmektedir. Kesirlerin de nazarı itibare alınarak vahide iblâğ edilmesi.

7 — İhtiyat akçası ve Cumhuriyet Merkez Bankası hissesi hakkında istenilen malumata verilen cevaplar ile bütçeler arasında farklar görülmektedir. Badema bu hususlar hakkında verilecek cevapların doğruluğuna itina edilmelidir.

8 — Belediye bütçelerini tasdika yetkili İdarî makamların bütçedeki varidat ve masraf yekûnlarına

nazaran ihtiyat akçası ve Cumhuriyet Merkez Bankası hisselerinin doğru hesap edilerek bütçeye tam olarak konulup konulmadığını kontrol etmeleri.

9 — Belediye varidat bütçelerinin tanzimi sırasında varidatın hakiki ve kabili tahsil miktarlar üzerinden tahmin ve bütçeye tesbit olunması lâzımdır. Hakikata istinat olmayan ve hayalî olan takdir ve tahminler yüzünden belediyelerimizin malî vaziyetleri bozulmaktadır.

Bu gibi hallere meydan kalmamak ve belediyelerimizin tediye kudretlerini daima yüksek bulundurmak için varidatın tahmininde hassas bulunmak icap eder. Bu noktayı ehemmiyetle nazarı dikkate alan belediye muhasebe usulü nizamnamesi bütçeye konulan varidatın geçen üç senelik tahsisatın vasatisile vergi ve resimler nisbetlerindeki tadilâtın ve yeni sene içindeki ahval ve şeraitin göz önüne alınarak tahmin ve taktir edilmesi mecburiyetini vaz eylemiştir.

Varidat bütçesinin tahmin ve tanziminde bu maddedeki esaslar nazarı dikkate alınarak varidatın behemehal kabili tahsil miktarlar üzerinden tayin ve tesbit olunması hayalî rakamların kabulünden tevekki edilmesi hususunun belediyelerimize ehemmiyetle tebliği icap eder. Belediye bütçelerinin behemehal muhasebe usulü nizamname ve talimatnamesine merbut numunesi veçhile tanzim ettirilerek selâhiyettar makamlarca tasdikten sonra bir nüshasının malûmat için ve diğer nüshasının da sahifasının tek yüzüne yazılarak bir arada tab edilmek, üzere gönderilmesi.

10 — Belediye bütçesi kat'i hesaplarının dahi muhasebe usulü nizamname ve talimatnamesine merbut numunesi veçhile belediye meclislerince tanzim ve kabulünden ve selâhiyettar makamlarca tasdikten sonra bir

nüshasının malûmaten ve diğer nüshasının da tab'ı için sahifenin bir yüzüne yazılarak irsali.

11 — Malûmat için tab edilmek üzere gönderilecek bütçe, kat'i hesap suretlerinin üzerinden her halde hangi belediye bütçesi veya kat'i hesabı olduğunun yazılması ve belediyenin kanunen muayyen olan isminden başka bir ismi olduğu halde bunun da kerre içinde gösterilmesi.

12 — Belediye bütçelerinin yukarıda gösterilen esaslar dairesinde tanzim ve tasdikine itina edilmesi lüzumunu ehemmiyetle vilâyetiniz dahilindeki belediyelere tebliği ve bildirilen hususların temini tamimen rica olunur efendim.

10/1/933

HÜLASA:

933 vilâyet bütçelerinin
tanziminde nazarı dikkate
alınacak tedbirler H.

No. 449

1

933 senesi vilâyet Hususî idare bütçelerinin tanziminde aşağıdaki esaslar göz önünde bulundurulmalıdır.

1 — Bütçelerin şekil itibarile yeknesak ve muntazam olması için 1/1/1929 tarih ve 413/1 numaralı tamime melfuf bütçe formülüne ve 932 seneleri bütçelerinin tanziminde nazarı dikkate alınacak şeyler hakkındaki 22/12/1931 tarih ve 449/220 numaralı tamim muhteviyatına tamamilen riayet edilmesi lâzımdır.

2 — 932 senesi vilâyet bütçelerinin Merkezde tetkiki sırasında ve içinde bulunduğumuz malî sene zarfında bütçenin tatbikatı safhalarına ait vilâyetlerle cer-

yan eden birçok muamele ve muhabere neticesinde birinci madde de zikredilen tamimlerle yapılan tebliğlere rağmen yine bütçelerde birçok noksanlar ve tahminlerde külliyetli isabetsizlikler vaki olduğuna kanaat hasıl olmuştur. Buna binaen bilhassa: 933 senesi bütçesi varidatının temini için: Evvelki senelerde olduğu gibi üç senelik tahsilatın vasatı hesabı esas tutulmayacaktır. Çünkü 1930 senesinden beri devam ve her sene tezayüt eden İktisadî buhran dolayısıyla tahsilat mütemadiyen azalmış ve bilhassa yeni vergi kanunlarının tatbiki son iki sene vergilerinin diğer senelerle mukayeselerinde çok mühim farklar tebarüz etmiştir.

Böyle farklı senelerin vasatisine istinat eden bir tahminin isabetine itimat olunamayacağı pek tabiidir. Bunun için 933 senesi bütçelerinde kayıt olunacak varidatların hesabı bitmiş olan malî 931 senesi hesabı katilerinde taayyün eden tahsilat yekûnlarının aynı olması varidat bütçeleri muhammenatının hakikate daha yakın olmalarını temin edecektir. 932 Devlet bütçesinde dahi böyle yapılmıştır. Ancak içinde bulunduğumuz senenin ikinci teşrin nihayetine kadar altı aylık tahsilat vaziyetinin de nazarı dikkate alınması faideli olur. Bu izahat dairesinde tanzim edilecek varidat bütçeleri muhammenatı bu senenin ahval ve şeraiti de nazarı dikkatte bulundurulmak şartile takriben 931 senesi gayesindeki tahsilat yekûnunun aynı olacağından bütçelere şimdiye kadar raptedilmekte bulunan varidat vasatı cetveli yerine 931 senesi mayis gayesindeki varidat cetvelinin tahsilat sütunlarını müfredatla gösteren bir cetvel lef edilmiş bulunacaktır. Bu esas dairesinde tanzim edilmeyen ve hayli varidat rakamlarına istinat eden bütçeler iade olunacaktır.

3 — Masrafların takdirinde:

A: Yüksek tasdika iktiran ederek tatbik edilmekte bulunmuş olan teadül cetvelleri fevkinde her hangi bir derece ve memuriyet ihdas olunmıyacaktır.

B : Umumî masraflar hakikî ihtiyaçlara göre tespit edilerek her sene olduğu gibi mütevali münakalelerle bütçenin asli şeklinin değişmesine mahal bırakılmıyacaktır.

Esasen muhtelif tamimlerle iblağ edildiği veçhile (fevkalâde müstacel ve mühim) ahvale ait olmayan münakale ve munzam tahsisatların red edilmesi vekâletçe prensip olarak kabul edilmiştir bütçenin tatbiki esnasında müşkülâta tesadüf edilmemek için masrafların tesbitinde vilâyetin umumî varidat ve vaziyeti göz önünde bulundurmak icap eder.

C : Muhtelif kanunlarla vilâyetin ifasına mecbur olduğu hizmet ve muavenetlerin (%1 Cümhuriyet bank hissesi, Nafia vekâleti hissesi, Yatı ve san'at mektebi hisseleri, vesaire gibi) kanunlarla tesbit edilen ve vekâletten bildirilen miktarlara mutabık olarak bütçeye ithali lâzımdır.

D : Varidat kısmında Yol mükellefiyeti bedenî ve naktî kısımları ayrılacağı gibi bedenî yol mükellefiyeti sütununa irat edilen miktar masraf kısmında da aynen yol inşaat bedenî tahsisatı sütunlarına hasrı lâzımdır. Bedenî mükellefiyet mukabilinin nakit gibi diğer tahsisatlara karşılık tutulmasına imkân yoktur.

E : Mıntaka yatı mektebi için vilâyetinizin bu sene bütçesine koyacağı miktar () liradır. Bunun tamamen bütçeye ithali lazımdır. San'at mektebi için hisseniz geçen senenin aynıdır.

4 — Bütçelerin tasdik ve tebliğ muamelelerinin tehirine mahal kalmamak üzere yukarıdaki izahata harfiyen riayet olunması hassaten temenni olunur efendim.

Vilâyetler İdaresi Umum Müdürlüğü

Ş I

HÜLASA:

Merkezden mansup memurların vazifeye mübaşeret ve infikâk tarihlerinin bildirilmesi H.

No. 47

Kaza kaymakamlarının nakil ve tahvillerinde vazifeye mübaşeret ve bilhassa infikâk tarihleri ekseriyetle bildirilmemekte ve bu suretle siciller noksan bırakılmaktadır. Memurların tekaütlüğünde tekaüt maaşının derhal tahsis edilebilmesi sicillinin tekemmül etmiş olmasına vabeste olduğundan sicil karnelerine ait muamelâtın noksansız cereyanı için merkezden mansup memurlarla nahiye müdürlerinin vazifeye mübaşeret ve infikâk tarihlerinin vaktinde bildirilmesi ehemmiyetle tamim olunur efendim.

2/1/933

Ş. II

HÜLASA:

Tayyare cemiyeti tarafından neşredilmekte olan “Köylünün gazetesı isimli mecmuanın köylere muntazaman dağıtılması H.

No. 110

Köylerimizin İçtimaî, ziraî, sıhhî bilgilerini ve

Tayyare Cemiyetine karşı olan alâkalarını artırmak için mezkûr cemiyet tarafından neşredilip meccanen köylere tevzi edilmek üzere kaza ve nahiyelere gönderilmekte olan “Köylünün gazetesi,, isimli mecmuanın köylere muntazaman dağıtılmadığı ve mecmuadan layıkı derecede istifade edilmediği Tayyare cemiyeti umumî merkezi reisliğinden bildirilmektedir. Binaenaleyh gerek halkımızın tenviri ve gerekse Tayyare cemiyetinin inkişafına yardım edilmesi noktasından bu faydalı mecmuanın her köye muntazaman gitmesinin ve köylerde köy kâtipleri ve diğer okuyup yazma bilenler tarafından halka okunmasının ve köyün demirbaş eşyası meyanına kaydettirilmesinin temini tamimen temenni olunur efendim.

Vilâyetlere ve malumaten B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

9/1/1933

HÜLASA:

İktisat ve Tasarruf mecmuasına
abone temini H

No. 159

Millî İktisat ve tasarruf cemiyeti tarafından neşredilmekte olan İktisat ve Tasarruf adlı Mecmua birinci yılını bitirmiş ve ikinci yılının birinci sayısı da çıkmıştır. Memleketimiz için faydalı görülen bu mecmuaya yeniden abone kayıt edilmesinin ve eski abonelerin yenilenmesinin temini temenni olunur efendim.

Vilâyetlere B. U. Müfettişliğine ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

18/1/1933

HÜLASA:

Mülkiye Mektebi Hukuku İdare hocası İbrahim Âli Bey tarafından neşredilen Hukuku İdare hakkında

No. 172

Paris hukuk fakültesi hukuku amme hocası Lui Rolan,, Louis rolland hukuku idare kitabı mülkiye mektebi ve harp akademisi hukuku idare hocası ve sabık vilâyetler idaresi umum müdürü İbrahim Âli bey tarafından iyi bir surette lisanımıza tercüme edilmiştir.

Amme hizmetleri hakkında umumî nazariyeleri, bu hizmetlerin muhtelif nevileri, memurların hukuk ve vazifeleri İdarî mahkemeler teşkilât ve salahiyeti umumî menfaatlar için yapılan istimlâkleri hasılı hukuku idarenin bütün mebahisini ihtiva eden bu eseri vekâlet; meslekî bilgilerini ziyadeleştirmek isteyen idare âmir ve memurlarına tavsiyeyi faydalı görmüştür efendim.

Vilâyetlere, B. U. Müfettişliğe ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

HÜLASA:

İncir, Üzüm, Fındık gibi meyvalarımız H.

No. 257

Şeker bayramının Üzüm, İncir, Fındık, Kayısı Gazi Antep Fıstığı gibi millî yemişlerimizin bayramı haline getirilmesine dair millî iktisat ve tasarruf cemiyeti umumî katipliğinden alınan 21/1/1933 tarih ve 142 Nolu tezkerenin bir sureti leffen irsal kılındı efendim.

**Milli İktisat ve tasarruf Cemiyeti Umumî Kâtipliğinin
21/1/1933 tarih ve 142 Nolu tezkeresi suretidir.**

Muhterem efendim;

Aydın İncir müstahsilleri kooperatifi beynelmilel Şikago sergisi için sureti mahsusada hazırlattığı nefis ihracat İncirlerimizden bir kısmını, teklifimiz üzerine, Ankara'ya göndermiştir.

Bu İncirler Maarif vekâletinin karşısındaki idarei hususiyeye ait 21 Nolu dükkânda satılmaktadır.

Memleketimizdeki şeker fabrikalarının istihsalâtı henüz ihtiyacımızın ancak üçte birine kâfi gelebilecek bir miktarda olduğundan şeker bilançomuz menfidir. Bu itibarla, memleketimizde ihtiyacımıza kâfi gelebilecek miktarda şeker istihsal olununcaya kadar şeker bayramlarımızı Üzüm, İncir, Fındık, Kayısı, Gazi-Antep fıstığı gibi millî yemişlerimizin bayramı haline getirmenin bir zaruret olduğunu memurlarımıza tamim buyurmanızı rica eder ve bu vesile ile de saygılarımızı tekrarlarız efendim.

HÜLASA

Tayyare şehitleri ihtifali H.

Sayı 286

Tayyare şehitlerinin ihtifal merasimi, Hacıbayramdaki Şehitlik mevkiinde 27 ikincikânun 1933 Cuma günü saat 15 de yapılacağına dair Millî Müdafaa vekâle-

tinden alınan 23/1/1933 tarih ve 161/243 No. lı tezkerenin bir sureti leffen irsal kılındı efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

24/1/1933

**Millî müdafaa vekâletinin 23/1/933 tarih ve 161/243 No. lı
tezkeresi suretidir**

Acele

1 — Tayyare şehitlerinin ihtifal merasimi, Hacı Bayramdaki Şehitlik mevkiinde 27-2 inci kânun 933 Cuma günü saat 15 de yapılacaktır. İhtifalde Ordu mensupları günlük kıyafetle bulunacaklar ve askerî merasim kısmı mevki kumandanlığınca aşağıdaki surette tanzim edilecektir.

A - İhtifal merasimine vekâletten Müsteşarla, daire reisleri, umum müdürler, şube müdürleri iştirâk edecektir,

B - İhtifalde bulunacak kıt'alar şunlardır:

8 Fırka bandosu ile iki piyade bölüğü,

Ankara Jandarma kıtalarından bir piyade kıt'ası.

Merkez kumandanlığından bir inzibat müfrezesi,

Polis müdürlüğünden polis müfrezesi,

Bu kıtaattan fırka bandosu ile bir piyade bölüğü “ hariç „ olmak üzere diğerleri saat 14.45 de Hacı Bayramdaki şehitlik mevkiinde bulunacaktır.

C - M. M. V. ve Ankara Tayyare şubesi namına şehitliğe konacak çelenklerin şehitliğe nakli için Fırka bandosu ile bir piyade bölüğü saat 14,20 de Bankalar caddesinde ve baş tarafı postane önünde hazır buluna-

caktır. Hava Müsteşarlığından tayin edilecek zabitler mezkûr çelenkleri memurundan teslim alarak piyade bölüğü ile bando arasında bulunarak tam çelenk alayı saat 14,30 da şehitliğe hareket edecektir. Şehitlik mevkiine muvasalatla buradaki kıtaat tarafından selâm ifa olunacaktır.

D - Şehitlikte ihtifal merasimi saat 15 de ve atılacak üç atım topu müteakip başlayacaktır. Bu esnada bilumum askerî binalara çekilmiş olan bayraklar yarıya indirilecek ve akşama kadar bayraklar bu vaziyette kalacaktır.

Askerî kumandan tarafından verilecek “Dikkat” kumandasile asker ve zabitler yarım dakika devam edecek ihtiram zamanında selâm vaziyetinde bulunacaktır.

E - Merasim mahallinde Ordu namına, Hava müsteşarlığından bir zat ve Tayyare cemiyeti namınâ Tayyare şubesiinden bir zat ve Halk fırkası namına üçüncü bir zat hitabe söyleyecek ve bunu müteakip muzika hazin bir marş çalacaktır. Bilâhara bir zabıt kumandasında bir manga asker tarafından havaya üç defa manevra fişegi ateş edilecek ve merasime nihayet verilecektir.

2 — Vekâlet merkez teşkilâtına, Ankara Tayyare şubesine, Jandarma U. Kumandanlığına, Gümrük Muhafaza Kumandanlığına, Ankara Valiliğine yazılmış ve malûmat için Halk fırkası reisliğine, Dâhiliye vekâletine B. E. Harbiye Reisliğine, Başvekâlete arz olunmuştur.

HÜLASA:

Satın alınacak ecnebi
mallar H.

No: 288

Dairelerin satın almak zaruretinde oldukları ecnebi malların miktarlarını gösterir cetvellerin gönderilmesi hakkında Maliye vekâletinden alınan 22/1/933 tarih ve 1309 N. lı tezkerenin bir sureti leffen irsal kılındı efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

26/1/1933

**Vekâletlerin satın almak zaruretinde oldukları ecnebi
malları miktarını gösterir cetvelin gönderilmesi**

Takas ve döviz kararlarının tatbikinde bazı vilâyetlerin maruz oldukları güçlükler İktisat vekâleti ile birlikte tetkik edilip İcra vekilleri heyetine arzedilmek üzere yüksek vekâletinize bağlı teşkilâtın 1932 malî senesi sonuna kadar satın almak zaruretinde bulundukları ecnebî mallar nevilerini ve takribi kıymetlerini - memleket için tedariki mümkün olanlar - ayrı olarak- gösterir bir cetvelin 15/2/933 tarihine kadar hâzineye gönderilmesine müsaadelerini rica ederim efendim.

HÜLASA:

Yangınlara mani
tedbirlere ehemmiyetle
tevessü edilmesine D.

No: 324

Son zamanlarda resmî binalarda zuhur eden yangınlar kayda şayan derecede çoğalmıştır. Yangınların bilhassa kış mevsiminde ekseriya kayıtsızlıktan ve diklatlikten tevellüt ettiği görülüyor: Sebep ve saikleri ne olursa olsun hükümet konaklarının ve resmî binaların ve evrak ve kuyudatın yanmasının manevî mes'uliyeti; husule getirdiği telâfisi gayri mümkün zararlar itibarile idare âmirlerine teveccüh etmektedir. Onun için badema resmî binalarda yangın vukuuna meydan verilmemek üzere yerlere sigara attırılmaması, sobaların, soba borularının ve bacaların sık sık temizlettirilmesi ve kontrolü ve odacıların bu husustaki vazifelerinde son dereceye kadar dikkatli bulunmalarının temini ve buna mümessil yangın vukuuna mani tedbirlerin mahallî müddeiumumileri ve devair rüesası ile birlikte tetkik ve tanzimi ehemmiyetle rica olunur.

Bu bapta ayrıca umumî bir talimatnamenin de tanzimine tevessül edilmiştir.

Vilâyetlere yazılmıştır.

30/1/1933

**Vekâletçe İkinci kânun 1933 Ayında muamelesi
ikmâl edilen tekaüt ve yetim maaşları**

<u>İsim ve memuriyeti</u>	<u>Nev'i tahsis</u>
Saray tahrirat kâtibi Necati ef.	Yetim
Trabzon nufus başkâtibi Suphi ef,	„
Erzurum encümeni daimî başkâtibi Yusuf Ziya ef.	Tekaüt
Ulukışla hususî muhasebe tahsildarı Etem ef.	“
Şeyhler nahiyesi müdürü Tevfik B.	İkramiye
Gökçedağ nahiyesi müdürü Muammer Naili B.	“
Samsun iskan memuru Hayrullah ef.	zam
Zonguldak kaymakamı Nikolaki ef.	İkramiye
Görüce sancağı mutasarrıfı Hanifi B,	Yetim
Yeni Foça nahiyesi müdürü Cevdet ef.	“
Çorum meb'usu Ferit B.	“
Karacabey iskân memuru İbrahim ef.	Tekaüt
İnhisar nahiyesi müdürü İbrahim Etem ef.	“
Dahiliye vekâleti teftiş hey'eti sabık müdürü ve Tekirdağ meb'usu Faik beyefendi.	“
Kilis nufus kâtibi Hasan Rıza ef.	Yetim
İncesu hususî muhasebe memuru Cevdet ef.	Tekaüt
Altın ova nahiyesi müdürü Cevdet ef.	Yetim

Gayri Resmi Kısım

III

Sıhhatı Umumiye

Basireti içtimaiye mesailinin ilâvesile sıhhat nezareti Fransada M. Milran tarafından ihdas ve tesis edilmiştir.

Dahiliye ve mesaî nezaretlerine merbut birkaç müdüriyetin tevhidile bu nezaret meydana getirilmiştir. Hatta diğer nezaretlere ait bazı müdüriyetlerin de ilâvesi düşünülmemiş değildir. Hatta isminin Sıhhiye nezareti değil, Sıhhati umumiye nezareti olması düşünülmüştür.

Dahiliye nezaretinden; sıhhiye ve muaveneti umumiye müdüriyetini, Mesai nezaretinden; meslekî hastalıklar, say ve amelden mütevellit kazalar müdüriyetlerini, Ticaret nezaretinden; Tehlikeli ve gayri sıhî müesseseler müdüriyetini; Ziraat nezaretinden; Hayvanat hastalıkları müdüriyetini alarak teşekkül etmiştir. Mahaza, Harbiye, Bahriye, Maliye, Maarif nezaretlerinin tahtı murakabelerinde olup, temin etmek mecburiyetinde kaldıkları kışla ve mekteplerdeki hıfzıssıhha mesailinin hüsni tatbiki için bunların da nezarete raptı lâzımdır.

Memleketin sıhhati umumiye meselesi yalnız Devletin elinde temerküz etmiş değildir. Vilâyet ve komünler de sıkı bir şekilde alâkadar edilmiştir.

Memleketin Sıhhati umumiye makinesini işletmek için idarei merkeziyedeki müdürler teşkilâtının yanında istişarî iki heyet vardır.

1 - Tıp akademisi:

Akademi, menafii umumiye ait bazı mesail hakkında İlmî noktai nazarını bildirmekle mükelleftir. Aynı zamanda da sarî hastalıkları tespit etmek mecburiyetindedir.

2 — Sıhhati umumiye meclisi âlisi:

Bu meclis birçok şubelere ayrılmıştır. Vazı kanun bazı mesailde hükümete meclisi âlinin fikrini meburî bir şekilde almasını emretmiştir. Meselâ: Komünlerde tathir ameliyatının icrası, şehirlerde içilecek suların tayini, gayri sıhhî müesseselerin tasnifi.

Evvelce sıhhati umumiye mesaili hakkında vilâyetlere tahmil edilmiş bir vazife yokken 1902 kanunu vilâyetleri sıhhiye teşkilâtı yapmağa mecbur etmiştir. Vali ve meclisi umuminin yanında her vilâyette bir hıfzıssıhha komisyonu mevcuttur. Bu komisyon 10 ilâ 15 azadan mürekkeptir İki halk tarafından muntahap ve mütebakisi vali tarafından mensuptur. Azalar, doktor, baytar, mühendis ve mimardan mürekkeptir.

Meclisi umumî; hıfzıssıhha komisyonunun tavsiyesi üzerine vilâyeti sıhhî mıntakalara taksim eder. Ve her mıntakanın reiskârında kaymakamlar bulunur. Mıntıkayı alâkadar eden mesaili sıhhiye bu komisyonun nazırı dikkatinden geçer. Meselâ: Mesakinin tathiri, sârî hastalıklar hayvan hastalığı, zirâî hastalıklar, hastanelerin nezafeti, kışlaların nezafeti, küçük yaştaki çocukların vaziyeti, mailen suları, gayri sıhhî müessesat.

Komünlerin teşkilâtı sıhhiyesine gelince: Bu vazife prensip itibarile (iner) de temerküz etmiştir. Komünün sıhhati umumiyesi hakkında kararlar ittihaz eder. Bu hususta kendisine muavenet eden hiç kimse yoktur Mahaza (20.000) den fazla nüfusa malik olan şehirlerde hıfzıssıhha teşkilâtı mecburîdir. Bu teşkilâtı idare eden memurların maaşlarını kommün meclisi tayin eder.

Komün teşkilâtı Departmana bildirilir. Valinin bu hususta lüzum göstereceği tadilât gene komün meclisi tarafından münakaşa edilip karar verilir. Ve nihayet teşkilât Şûrayı Devlet kararele tayyün eder.

Fransada Sen departmanında hıfzıssıhha mesaili ile Sen vilâyeti valisi iştigal ettiği gibi ayrıca bu mesele ile polis müdürü de iştigal eder. Vali, mesakinin sıhhî olması, hususî yolların sıhhî olması su bentleri, suların birleştirilmesi, hastaların nakli, mesaili ile uğraşır. (Gayri sıhhî mesakin komisyonu valiye bu hususta muavenet eder.

Polis müdüriyetine gelince: Mefruş mesakin, sari hastalıklar, küçük çocukların himayesi, hayvan hastalıkları, teftiş edilen mekûlât, muzırrıssıhha müessesat mesaili ile teveggul eder.

Parisin bilumum arondismanlarında her iki makamın idaresinde icrayı faaliyet eden hıfzıssıhha komisyonu mevcuttur. Fransa hıfzıssıhha noktai nazarından mıntakalara taksim edilmiş ve her mıntakanın başında sıhhiye müdürü vardır. Sıhhiye müdürünün maiyetinde ayrıca liman memurları vardır. Bunlar gelen ve giden bilûmum vapurların patentalarını tetkik eder ve mesuliyeti deruhte etmek şartile bazı mukarrerat ittihaz ederler.

Her mıntakada bir meclis vardır. Meclise yahut komisyona vali riyaset eder. Heyette sıhhiye müdürü, liman müdürü, liman reisi, iki meclisi idare azası ve meclisi umumî ve komün meclisi tarafından müntahap iki aza vardır.

Nihayet hıfzıssıhha hidematı, bahriye doktorları, hayvan hastalıkları müfettişi, müessesatı sınaie doktorları tarafından ifa edilir.

Hıfzıssıhha hidematının tasnifi çok müşkül bulunduğundan, memleket dahilinde esasen mevcut olan tehlikeler, ve hariçten gelmesi muhtemel tehlikeler şeklinde tasnif ve tetkik etmek lâzımdır.

1 — Sıhhati umumiye meselesinde memleket dahilinde esasen mevcut olan tehlikeler:

Sıhhati umumiye tehlikeleri iki kısma ayrılır:

- 1 - Tabiî sebeplerden gelenler.
- 2 - Gayri tabiî yani sunî sebeplerden ileri gelenlerdir

Durmuş suların topraklarından husule gelen tehlikeler tabiî sebeplerdir. İnsanların ve hayvanların temiz olmamalarından veyahut sayü amel şeraitinin gayri fenni olmasından bir kelime ile ihmâl ve ademi tekayyüitten husule gelen tehlikeler gayri tabiî sebeplerdir. Bu tehlikelerin izalesi için de iki usul vardır. Birisi, alâkadar zabitanın ittihaz ettiği tedabir.

İkincisi ise: Tathir ameliyatıdır. Fransa toprağındaki mevcut tabiî sebepler alâkadar zabitanın ittihaz edeceği tedabir ile izale edilebilir.

Bu itibarla, nahiyyede, nahiye müdürü kanunen gayri sıhhî ve sıhhati umumiyyeyi tehdit eden sarı hastalıkları veya sair tehlikeli hastalıkları müstacelen mafevki olan valiye derhal ihbar etmek mecburiyetindedir. Hatta 1898 tarihli belediyeler kanunu nahiye müdürüne mıntakası dahilinde bulunan ırmakların, göllerin, râkit suları su birikintilerini takip ve teftiş vazifelerini tahmil etmiştir. Hatta râkit suları tathir için derhal lâzım gelen tedabiri ittihaz etmekle mükelleftir.

Kommün emvali olan rakit sular hakkında fiiliyata derhal geçebilir ise de eşhası hususiyeye ait olanlar

hakkında sahiplerine tebligatı lâzıma icra eder. Eşhası hususiyeye ait olanlar hakkında icraî kararlar vermek doğrudan doğruya valiye aittir, Valinin ittihaz edeceği karar üzerine ref olunan masraf için vaki olan sarfiyat tahsili emval kanunu mucibince tahsil olunur. Gayri sıhhî göllere gelince: Bunlar hakkında nahiye meclisinin ve yahut vilâyet meclisinin karar vermesi lâzımdır.

Bataklıklara gelince: Bunların kurutulması lâzımdır. Kurutma ameliyesi ya doğrudan doğruya sahibi tarafından yapılır ki bu taktirde civar arazi esbabının arazisinden suları akıtmak hakkına maliktir. Veyahut bataklık müteaddit eşhasa ait ise kanun bu eşhasın bu hususta bir şirket tesis edip mazarratı ortadan def ve ref etmelerini emretmektedir. Hatta bu şirketlerin faaliyetlerini teshil için menafii umumiye namına istimlâk muamelesi yapılabileceğini de kanun tayin etmiştir.

Şayet esbabı arazi sahibi oldukları araziye kurutmak için lâzım gelen teşebbüsata başlamayacak olurlar ise Şurayı Devletin tasvibine iktiran eden bir iradei milliye ile resen kurutmaları lüzumu emrolunabilir, Yine noktaı nazarlarında İsrar edecek olurlarsa hükümet imtiyaz tarikile bu bataklıkları kurutturacaktır.

Bu takdirde kurutma ameliyesine tabi olacak arazinin kadastrosu yapılır. Ameliyenin maliyet fiyatı 3 mutahassis tarafından tesbit olunur. Yapılacak ekspertiz evvelâ; kurutulacak arazinin hududunu tayin eder. Saniyen: kurutma ameliyesinin maliyet fiyatını tesbit eder. Salisen: arazinin nevi ve evsafını gösterir. Arazi eshabı tayini hudut ve tesbiti fiyat meselesine itiraz ettiği takdirde vilâyet idare heyeti itiraznameyi tetkik eder.

Vaziyet bu şekilde taayyün ettikten sonra: imtiyaz alan zat menafii umumiye kararı istihsal edip ameliyeye

başlayacaktır. Ameliyenin hitamında yapılan ameliyat tekrar tetkik edilir. Ve yapılan ekspertiz valinin tasdikına iktiran eder. Bu ekspertizde araziye tekrar fiyat konmakla beraber iktisap ettiği şerefinde kıymeti ve mikdarı ayrıca tesbit olunur. İşte kıymetteki bu tezeyüt imtiyaz alan yani ameliyeyi yapan ile arazi sahibi arasında muayyen bir nisbet dahilinde taksim edilir. Şerefiyenin baliğ olduğu yekûn tahsili emval kanunu mucibince arazi sahibinden tahsil edilir. Mahaza Şurayı Devlet bunun nakden olduğu gibi aynen yani araziden bir kısmının imtiyaz alana terk edilmesi suretile de tediye edilebileceğine karar vermiştir. Şayet hükümet kurutma ameliyesi için lâzımgelen şirketi bulamadığı takdirde ameliyeyi kendisi ifa ettirir ve masarifi de arazi sahipleri arasında taksim ve tahsil olunur.

Komünlere ait arazinin kurutma ameliyesi ne lüzumu olan meblağ mukaddema Devlet tarafından komüne avans edilir idi. Mahaza bu gün bu şekil mevzuubahs olamaz. Zira komün muayyen ve mahdud bir istikraz yapabilir Kurutma ameliyelerinin hitamından sonra arazinin tekrar bataklığa munkalip olmaması için lâzım gelen entretien arazi sahipleri tarafından temin edilecektir, Kurutma kanallarının hüsnü muhafaza edilmesi kanunîdir. Zira bu kanalları kanun Devlet yolları zabıtasına idhal etmiştir.

Rutubetli araziye gelince: bunların rutubetinin izalesi de yine kanun iktizasındandır.

Çürümüş nebatat enkazından ibaret olan yer kömürünü havi olan araziye gelince; Bunların tanzim edilecek plân mucibince izalesi kanun iktizasındandır. Zira bunlarında muzurussıhha bir şekil almaları ihtimali vardır.

Şu halde suların muntazaman cereyanını temin için vilâyetlerin bir talimat ihzar etmeleri ve bu talimat mu-

cibince arazi sahiplerinin hareket etmeleri lüzumu aşîkârdır. Bununla beraber yapılacak her kurutma ameliyesi için şeraiti fenniyesini tetkik etmek salahiyetim haiz olan validen mezuniyet almak şarttır. Cari sular hakkı gayri sıhhî sebeplere karşı garanti edilmelidir. Bu itibar ile nahiye müdürü gerek nehirlerle ve gerek ırmaklara muzur mevadın atılmasını menetmek salahiyetini haizdir.

Keten ve kenevirin suya bastırılması itibarile suları zehirlediği nazarı dikkate alınarak bu gibi mevadın zer'i hakkında hususî ahkâm mevcuttur.

Şehirlerde temizliği, hıfzıssıhha kavaidini muhafaza etmek meselesinde (mer) her evin önünü sahibine temizletir. Ve evlerin önüne gayri sıhhî olan şeylerin asılmasını ve konmasını men etmek mecburiyetindedir. (Meselâ: Halı silkdirmek) esasen merin bu husustaki vazaifi zabıtai belediye bakındaki kanunda tesbit edilmiştir.

Şehirlerde sıhhati umumiyei tehlikeli vaziyete sokan başlıca amiller müessesatı sınıayedir ki hakikaten amele hayatı için bir tehlike teşkil etmektedir. Binaenaleyh sıhhati umumiye noktasından kanun müessesatı sınıaiyei ikiye taksim etmiştir.

- 1 — Tehlikeli, gayri sıhhi olan.
- 2 — Gayri sıhhî, ve tehlikeli sınıfa dahil olmayanlardır.

Evvelce bu müesseselerin bacalarından koku neşretmeleri gayri sıhhî telakki edilmelerine kâfi iken bu gün telakkinin terakkisi üzerine diğer sebebler de bu gibi müessesatın tehlikeli ve gayri sıhhî sınıfına dahil edilmelerini icap ettirmiştir. Meselâ: yangın, infilâk ve saire... Binaenaleyh tehlikeli ve sıhhî müessese küşat etmek isteyen erbabı senayi valiye müracaat edip mezuniyet istihsal etmek mecburiyetindedir, fakat devletin bu takayyüdatı ve bu müdahalesi ameleyi koruya bil-

mekden çok uzak olduğundan vazı kanun (1917) ve (1918) senelerinde bu hususta daha ileri gitmiştir.

Bu itibarla kanun sanayi müesseselerinden bazılarını İdarî teftişe tabi tutmuştur. Muhitinin sıhhatini tehlikeye koyan, zürarın menfaatini ihlal eden ve müessesede çalışan amelenin, memurinin sıhhatile alâkadar olan sınaî müessesler İdarî teftişe tabidir.

Kanun müesseseleri üçe ayırmıştır.

- 1 — Tehlikeli olan müesseseler.
- 2 — Muhitini izaç eden müesseseler...
- 3 — Gayri sıhhî olan müesseseler...

Birinciler iskân muhitinden uzak olacaklardır. İkinciler: Muhakkak surette iskân muhitinden uzak olmaları kanunen meşrut değiller ise de gerek muhitine ve gerek amelesine tehlike iras etmiyecek tedabir ittihaz edildiği sabit olduğu takdirde müsaade edilebilecek olanlar Üçüncüler ise: bu şaraite tabi olmayup yalnız teftişe tabi olacak müesseselerdir.

İlk iki sınıftan sınaî müessese küşat edebilmek için validen mezuniyet almak şarttır. Üçüncü sınıfta ise: mezuniyeti mütেকaddimeye lüzum olmayup yalnız valiye beyanname vermek kâfidir, bir senayii bu üç sınıftan birine idhal etmek için Şurayi Devlet karan lâzımdır. Yani sınaî müessese tesis etmek isteyen evvel emirde icra edeceği senayiın sınıfını tayin ettirmek mecburiyetindedir. Bunun için de bir istida ile müracaat etmesi tabiidir.

Müracaattan itibaren bir ay zarfında tahkikat ikmal edilir. Tahkikat başlarken fabrikanın, müessesenin muhitinin beş kilometre mesafesine ilânat yapıştırılır. (İtiraz edecek olanların itirazı dinlenir.) tahkika memur olan zatın raporu vilâyet sıhhiye komisyonunda tetkik edilir. Ve neticede müessese sahibinin riayet

etmesi lâzımgelen şerait tesbit edilir ve keyfiyeti küşade Vali müsaade eder.

Vadinin bu müsaadesi daima eşhası salise hukukunun muhafazası kaydile mukayyettir. Binaenaleyh, müessesenin eşhası saliseye iras edeceği zararı tazmin etmesi lâzımdır. Mahaza bütün tahkikata rağmen valinin vereceği müsaade kararına eşhası salise tarafından itiraz edilebilir. Yalnız şu ciheti nazarı dikkate alınmalıdır ki: eşhası salise yani komşular müessesenin çalışması üzerine itiraz etmemek suretile haklarını iskat ettikleri takdirde emlâki yeniden satın alan yeni sahipleri tekrar mezuniyet kararına itiraz etmeğe hakları yoktur.

Diğer taraftan da müessese sahibinin valinin mezuniyeti red hususunda vereceği karara itiraz hakkı tabiidir. Bu itiraz vilâyet idare heyetine karşı yapılır.

Sınaî müesseselerin teftişi: Teftiş hususunda iki sistem vardır.

1 — Sınaî müesseseleri az olan vilâyetlerde vali istediği bir zata teftiş vazifesini tahmil eder.

2 — Sınaî müesseseleri çok olan vilâyetlerde bu husus için ayrıca bir teftiş heyeti vardır. Bu heyetin masarifini vilâyet deruhte etmiştir.

Sınaî müesseseler müfettişlerine ifayi vazifeye başladıkları zaman yemin ettirilir. Müfettişler gece ve gündüz bilâ kaydı şart müesseselerine girmek, salahiyetine maliktirler. Tanzim edecekleri zabıt varakaları aksi sabit oluncaya kadar muteberdir. Müesseseye yeni bir kısım ilâvesi yeniden tahkikat ve mezuniyet icap ettirmektedir. Üç sınıftan birine dahil olan bir müessese lâzımgelen müsaadeyi istihsal etmeden icrayı faaliyet eylediği takdirde kanunu ceza hükmüne tevfikân cezalandırılacağı tabiidir. Müessese amele ve memurini

hakkındaki şaraiti sıhhiyeyi kanun tayin eylemiştir. Binaenaleyh kadın, çocuk ve erkek amele hakkında ahkâm başka başkadır.

(1919) tarihli kanun: İş kanunu amele için saati mesai olarak (8) saat kabul etmiştir. Gece mesaisi men edilmiştir nitekim 21 den beşe kadarki mesaiyi men etmiştir. Kanun amelenin sinni ile meşgul olmuştur. Tatil günile meşgul olmuştur. Hamile kadınların tatil meselelerde de meşgul olmuştur. Bu gibi müessesatın sıhhi vaziyetinin kanun yalnız hututu esasiyesini tesbit etmiştir. Teferruatı nizamnameler ile tayin edilmiştir. Nizamnameler ayrıca bu gibi müessesatın şaraiti sıhhiyesini tesbit etmediği gibi ayrıca tenvirat, hava aldırma kabili şürb sular, vaterklozetler, yangın tertibatı ve saire ile iştigal etmiştir.

Diğer taraftan yeni teessüs eden sınaî müesseseler hakkında da müessesenin vaziyetine, nevine, şekline göre mevzuat konulmaktadır. Müesseseler evvela: müessesenin dairelerini temiz tutmalıdırlar. Evvela yerler daima temizlenmelidir. Mütegayyir mevat ile çalışan müesseseler yerlerini enpermeabl bir madde ile örtmelidir. Duvarlar yıkanabilecek bir madde ile örtülü olmalıdır. Müessese senede asgarî bir defa muhakkak bir surette fennî bir şekilde temizlenmelidir. Kabili tagayyür maddeler hiç bir zaman müesseselerde uzun müddet kalamaz. Müessesatın havalandırılması noktasından müessesenin daima havalandırılacak ve azamî pencereleri ihtiva edeceği gibi elektrikle havalandırma tertibatı olacaktır. Şayet amele tehlikeli yerlerde meselâ: kuyularda , gaz veya duman geçen mahallerde, vaterkloztlarda çalışacak iseler çalışmağa başlamazdan mukaddem buraları havalandırılacaktır ve amelenin her biri emniyet kuşaklarile bağlanacaktır.

Müessesatın vaterkloztlarına gelince : Ayrıca tenvir edilmiş, havalandırılmış olması ve suyu havi bulunması şarttır. Ve her elli amele için bir tuvalet olması lâzımdır.

Çalıştıkları mahalle gelince: Her amele için 6 metreküp hava bulunması şarttır. Şayet amele müessesede kalacak olur ise yatakhanelerin de şeraiti sıhhiyeyi cami olması lâzımdır. Soğuk havalarda atelyelerin teshinini de kanun tesbit etmiştir. Müessif netayici itibarile bazı mevadın istimali de menedilmiştir. Netekim üstübeç menedilmiştir. Beynelmilel muahede mucibince kibrit imalinde beyaz fosfor istimali menedilmiştir. Gemilerde de hıfzıssıhha mesaili tesbit edilmiştir. Netekim, sıhhi muayeneye tabi olmamış hiç bir gemiye hareket müsaadesi verilemez. Mesleğin meydana getirdiği hastalıklarda say ve amelden mütevellit kazalar ahkâmı caridir. Meslekî hastalıklar : (kurşun ve merkür)

Müesseselerin çocuk amelesi için karneleri vardır. Bu karnelerde çocuğun müesseseye duhul ve huruç tarihleri vardır. Bunları müesseselerden talep etmek nahiye müdürünün vazifesidir. Müesseselerdeki teftişatı mesai müfettişleri tarafından yapıldığı gibi vilâyet müfettişleri tarafından da yapılır. Müfettişler teftişten mada say ve amelin şeraiti hakkında rapor tanzim edecekleri gibi istatistik cetvelleri de ihzar edeceklerdir.

Her vilâyette mesai komisyonu vardır. Bundan mada yine her vilâyette ayrıca komiteler vardır. Bunlar mesai nezaretine rapor vermekle mükelleftirler.

Mesakinin şeraiti sıhhiyesi

Birçok zamanlar hıfzıssıhha mesaili hakkında belediye kanunundan mada başka mevzuat yok idi. Bele-

diye kanunu nahiye müdürlerine salâhiyet noktasından kart branş vermiş idi. Fakat bu boşluk, bu noksan ve bu kanun kâfi gelmemesi ve bilhassa tatbikatta Şurayı Devlet ve mahkemei temyiz içtihatları nahiye müdürlerini müşkül bir vaziyette bırakmış idi. Mesela: Nahiye müdürü kanunun kendisine bahşettiği salâhiyetten istifade ederek gayri sıhhî ve temiz olmayan teşebbüsü menedebilir fakat hiç bir zaman yapılacak işin şeklini emredemezdi. Şayet emredecek olursa vazifei muayyenei kanuniyeyi tecavüz maddesinden Şurayı Devlet nahiye müdürünün vereceği bu emri iptal ederdi. Bahusus Hususî bir mülk dahilinde bazı ameliye yaptırtmak mecburiyetinde kalan nahiye müdürünün vazifesi daha müşküldü. Nihayet mahkemei temyiz içtihadı nahiye müdürleri umumun müşterek menfaatini alâkadar eden mesaide nahiye müdürüne resen emretmek salâhiyetini vermiştir. Nitekim nahiye müdürü, nahiye dahilinde ikamet eden her mutasarrıf evine gelen hususî yollarını, evinin merdivenlerini temizlemek ve temiz tutmak mecburiyetini tahmil edebilir. Yine muayyen bir miktar haricimle hayvanların bir ahıra konulmasını menedebilir. Ahırın kokusundan rahatsız olan komşuların şikâyeti üzerine ahırın şeddini emredebilir. Nahiye müdürü her evin mecrasının ihdasını emreder. Maahaza bu salâhiyet nahiye müdürü için yine kâfi değildi. Vazı kamun her nahiyede mesakinin şeraiti sıhhiyesini tetkik etmek için bir komisyon teşkil eder. Komisyon her kiraya verilecek evin şeraiti sıhhiyesini tetkik edip lâzım gelen raporu verdikten sonra ancak kiraya verilebilir, Mal sahibinin itirazı nahiye meclisinde tetkik edilüp mevcut noksan gayri sıhhî ise mal sahibi ikmâl ettirmeğe mecburdur. Aksi taktirde evini kiraya veremez.

İşbu itirazı son ve kafi olarak vilâyet idare heyetine sevk edebilir. Yalnız şurasını kaydetmek lâzımdır ki vazı kanun mal sahibi makamına kaim olarak nahiye müdürüne tadelâtı resen yapmasına müsaade etmemiştir. Şayet gayri sıhhi vaziyet umumî bir halde ve nahiye'nin sıhhati umumiyesini ihlâl edecek istidatta ise menafii umumiye namına istimlak edilerek belediye tarafından bütün mahalle yıktırılır ve yeniden tesis edilir.

Nihayet vazı kanun yeniden yapılacak inşaata müdahale etmiştir. Yapılacak binalar şehrin tanzim edilmiş olan plânına muvafık olabilmesi için evvelden müsaade istihsâl edilmesi lüzumu tespit edilmiştir. Belediye inşaatın sokağa nispeten büyüklüğünü, küçüklüğünü tetkik eder ve kabul veya reddetmek salâhiyetini haizdir. Diğer taraftan vazı kanun evin yüz tarafının asgari her on senede bir kere boyatılmasını emretmiştir.

Yağmur ve mutbah sularının muhakkak surette mecralara şevkini de emretmiştir. Her şeyde mecra sistemi emredilmiştir. Vazı kanun sokakların arzına nazaran evlerin irtifa, bağçelerinin vüs'atı noktai nazarından da müdahale etmiştir. Nihayet [1902] tarihli sıhhati umumiye kanunu idarenin müdahalesini daha ziyade tevsi etmiş ve [20,000] den fazla nüfusa malik olan şehirler daha çok takyidata tabi tutulmuştur.

Ve elyevm her nahiye müdürü nahiyesinin sıhhati umumiyesi hakkında bir nizamname tanzim etmek mecburiyetindedir. Bu nizamname nahiye meclisinin, vilâyet sıhiye meclisinin tetkikinden sonra valinin tastikile mevkii mer'iyete girecektir.

Bu nizamname ile nahiye müdürü, mesakinin ve nevakısının şeraiti sıhiyesini, hususî yolların, mekûlâtın, meşrubatın, mecraların şeraiti sıhiyesini tespit edecektir.

Yapılan tebligata rağmen mal sahibi emredilen sıhhi tedabire tevessül etmediği takdirde nahiye müdürü mal sahibi hesabına resen yaptırtacaktır.

Nizamnamelerin her komünde muhtelif olması bazı müşkülât ihdas ettiğinden Dahiliye vekâleti iki nümune nizamne nizamnamesi ihzar etmiştir, Hu nizamname biri büyük şehirler ve diğeri köy komünleri içindir.

Vekâletin gönderdiği bu numunelerin muhik surette komünlerce kabulü meşrut değildir. Yalnız komüne muvafık gelen, komünün şeraiti sıhhiye ve içtimaiye ve iktisadiyesine muvafık gelmesini kabûl etmekte nahiye muhayyerdir. Nihayet [1908] tarihli kanun sıhhi şerait hususunda komüne daha çok salâhiyet bahşetmiştir. Netekim, mecraların tathiri, sokakların süpürülmesi, trotvarların temizlenmesi, karların kaldırılması hakkında bazı vecaip mevcuttur. Hatta inşaatta istimâl olunacak mevadı iptidaiyenin nevi ve cinsine kadar müdahale etmektedir. Hatta inşaatın sokağa ve güneşe karşı nurlara karşı olan vaziyeti de tespit edilmektedir. Baca ve ocakların vaziyeti de tetkik edilmektedir, Mecraların inşasında kullanılacak mevadı iptidaiyenin massedici olmaması meşruttur.

İçilecek suların tesisatında müdahalenin de şiddetli olduğunu söylemeyi unutmamak lâzımdır. Ve bilhassa vaterklostların sokak satınının dününde olmaması kanun icabındandır.

Bu lüzumu kanununin yalnız yeni inşaata değil, belki mevcut inşaata da şümulî olduğunu söylemek zaittir.

Biz bu 1908 tarihli kanun kuyu sularının istimalini menettiği gibi geceleri tahtezzemin beytutet etmeği de sureti kafiyyede menedilmiştir,

Binaenaleyh şeraiti sıhhiyeyi haiz olmıyan mesakin

nahiye müdürü ve vali tarafından teftiş neticesinde sıhhati umumiye komisyonunun noktai nazarı alınarak dahilinde iskân menedilir. Nahiye müdürünün vereceği raporların komisyonun tasvibine iktiran etmesi şarttır. Vaki olacak itiraz vilâyet idare hey'etinde tetkik edilir. İdare hey'eti ya tadilâtı sıhhiye icrası şartile ikamete müsaade ve yahutta ikametden sureti kafiye menedilmiştir. İkinci şekle, ikinci karara rağmen hanede oturmağa devam edilecek olursa ceza mahkemesi huzurunda takibatı lâzime yapılacaktır. Şayet tadilâtı sıhhiyeyi ikamet eden yaptırmaz ise nahiye müdürü nahiyeden alacağı avans ile resen yaptırır ve masarif yukarda izah edildiği veçhile tahsili emvâl kanununa tevfikan meskenin sahibinden tahsil olunur.

Sarî Hastalıklar

Buraya kadar verilen izahat bize gösteriyor ki: mesakinin şeraiti sıhhiyesi hususunda vazı kanun yalnız mülkiyet hakkını tahdit eden bazı tedabir vazetmiştir ve hiç bir zaman bir nahiye müdürünün ittihaz edeceği kararların hürriyeti şahsiyeyi takyit eder derecede olmasına müsaade etmemiştir.

[Yalnız fahişeler hakkında ittihaz edeceği kararlardan maada] Halbuki cemiyetin menafii umumiyesi hürriyeti şahsiyeyi de alâkadar eden tedabirin ittihaz edilmesini icap ettirmiş olmağla vazı kanun sıhhati umumiye mesailinde daha ileri gitmiştir. 1902 senesi kanunu ile sarî hastalıklar hakkında bir liste neşredilmiştir. Bu liste tıp akademisinin ve tıp meclisi âlisinin karare ile ihzar edilmiştir.

Binaenaleyh; herhangi bir doktor tesadüf edeceği

listede mevcut herhangi bir sarî hastalığı bilâ ifadei zaman nahiye müdürüne malûmat vermek mecburiyeti kat'îyesindedir. Diğer taraftan çiçek hastalığı için aşılınmayı her vatandaşa kanun emretmiştir. Binaenaleyh bu husus için Pariste aşı dairesi olduğu gibi vilâyetler de Meclisi umumî aşı dairesi ihdas etmek mecburiyetindedirler. Komünlere gelince aşı memurları seyyar olarak nahiyei tamamen dolaşırlar. Esssen her belediye aşıya tabi olanların listesini ihzar edip memurlara tevdi eder, Aşı neticesinde vesika alır. Birinci senenin nihayetinde alınan vesika nahiye müdürüne ibraz edilecektir Aksı takdirde nahiye müdürü zabıt varakasile polis mah kemesine takibat için evrakı gönderir. Tabii sari hastalık mevcudiyeti tahakkuk eder etmez tebhîr ve tathîr muamelesi başlar, tebhîr teşkilâtı [20'000] den fazla nüfusa malik olan şehirler ile [20,000] den noksan nüfusa malik olan şehirler için ayrı ayrıdır.

Nüfusu daha az olan şehirlerde ise sarî hastalıklar teşkilâtı vilâyete mevdudur. Bu itibar ile bu teşkilât bazan vilâyet ve bazan de komün vezaifindendir ve masarîf bazan Devlet ile vilâyet ve bazan da vilâyet ile komün arasında temin edilir. Tebhîr muamelesi hastalık esnasında ve hastalıktan sonra olarak iki defa yapılır.

Tebhîr sarî hastalıklar için yapıldığı gibi eşya içinde yapılır ve bazan eşyanın tamamile tebhîri icap ediyorsa nahiye müdürü tebhîri resen emredebilir. Tebhîr ameliyesi ekseri memleketlerde mecânî değildir ve küçük bir ücret mukabilinde yapılır. Şâyet sarî hastalık bütün memleketi tehdit edecek vaziyette ise selâmeti umumiye namına Cumhuriyet sıhhati umumiye meclisi âlisi derhal inikat eder ve lâzımgelen tedabiri ittihaz etmekle beraber alâkadâr memurinin bu husustaki salâhiyetlerini tevsi

eder ve meclisi âlice ittihaz olunacak mukarrerat resmen ilânından 24 saat zarfında mevkii tatbika vazolunur.

Tabî her memlekette son zamanlarda veremle mücadele başlamış ve malûm olduğu üzere dispanserler açılmıştır.

Dispanserler şahsiyeti hükmiyeyi haiz müessesatı umumiyedendir.

Dispanserlerin masarîf ve varidatı fevkalâdeleri; Tesisat, alât ve edevat masarîfidir.

Varidatı fevkalâdeleri; İdarî eşhası hümiyenin hibe, vergiler, istikraz ve hususî eşhasın iştiraki.

Masarîf ve varidatı âdiyeleri; varidat, istikraz faizleri, kira bedeli, hususî hastaların masarîfi, memurin maaşat, Masarîfi âdiyeleri hibe ve teberrular, devletin, vilâyetin, komünün hissei iştirakleri. Gerek devletin ve gerek vilâyet ve gerek komünün hissei iştirakleri. Bütçelerinin açığı halinde mecburîdir. Mütevazı bir bütçeye malik olan dispanserler için hissei iştirak mecburî deyildir.

Umumi yani Devlete âit olan dispanserler olduğu gibi eşhası hususiyeye âit dispanserler de vardır,

Dispanserlerden mada sanatoryumlar da vardır, bunlar da umumî ve hususî olur. Eşhası hususiyeye âit sanatoryumlara da Devlet vilâyet veya kommün bazen muaveneti nakdiye de bulunur. Her vilâyetin bir sanatoryumu olması mecburiyeti itibariyle sanatoryuma malik olmayan vilâyetler hususî sanatoryumlar ile mukavele akt etmek mecburiyetindedirler, son zamanlarda Devletler de sıhhati umumiye namına alkolizmi ile de mücadeleye karar verilmiş ve bazı Devletler bu hususta tedabir ittihaz etmektedirler. Fakat, Bu ittihaz edilen tedabir bazı memleketlerde Amerika gibi kati bir şekil-

de bazı devletlerde ise katı olmayıp tedricidirler. Netekim. kendini bilmeyecek kadar sarhoş olmağı her memleketin kanunu cezası tecziye etmektedir. Esasen sarhoş olanların sarhoşluğunu tezyit etmek için tekrar alkol vermek memnudur. Diğer taraftan apsent imali de memnudur.

Şehirler de tathir ve kabil şürp suların takribi ameliyelerinin ikmâli tabîî vazıı kanununun başlıca maksatlarındandır. Fakat bazı kommünlerin vaziyeti mâliyeleri bu tesisatı yapmağa imkân bırakmamaktadır. Vazıı kanun bu hususta vaziyeti nazarı dikkata aldığından katî tadabil' ittihazına cüret edememektedir, yalnız (1902) Kanunu kommünlerin sıhhati umumiye noktasından ve haklarında miyar ittihaz etmiştir. Binaenaleyh her hangi komündeki vefiyat miktarı üç sene zarfında umum memleket vefiyat nisbetini tecavüz ettiği taktirde vali meclisi umumiyi bu hususta tahkikat icrasına memur kılar. Tetkikat ve tahkikat hıfzıssıhha şeraitinin gayrı sıhhi ve fena olduğunu gösterecek olursa vali kommün meclisine ihtaratı lâzımede bulunup derhal lâzım gelen tedabirin ittihazını emreder. Bu ihtarat müsbet tesirini göstermediği taktirde vilâyet sıhhiye komisyonu kommünde tathir ameliyesinin tatbiki projesinin ihzarını ihtar ve emreder. Eğer nahıye meclisi bu ikinci ihtarın tebliğinden itibaren bir ay zarfında ameliyeyi ifa için lâzım gelen taahhüdü ifa etmediği taktirde şurayı devletin tasvibine iktiran etmiş bir iradei milliye ameliyenin şeraitini ve tatbikini tespit edecektir, şurayı devlet aynı zamanda vilâyetin bu ameliyedeki hissesini tespit eder,

akabili şürp suların şehre takribine gelince: Suyun menbaı ve kanalizasyona lâzım gelen arazi menafii umu-

miye namına istimlâk edilir. Suyun menbaı kommüne ait ise valinin menafii umumiye kararı kâfidir. Eşhası hususiyeye âit su menbalarının istimlâkine belediye meclisinin karar vermesi lâzımdır, kommünlerin kabili şürp sularının şehre takribi ameliyesini teshil için kanun şans oyunlarından belediyelere âit kısmının bu hususa hasrı ve tahsisini emretmiştir.

Bu kadar sıhhî tedabir ve tekidata rağmen nüfusu çok olan şehirlere de sıhhati umumiye meselesi hakkındaki imkân katı bir şekilde tatbik edilememektedir. Bununda sebebi evleri birbirlerinden ayıran sokakların dar ve evlerin az güneş ve hava almalarıdır. Bu adacıkların istimlâki de büyük malî fedakârlığa muhtaç olduğundan belediyelerce bunların istimlâkine imkân görülememektedir. Mahaza (1915) kanunu gayrı sıhhî ilân olunan binaların müctemian veya münferiden istimlâkine mezuniyet vermiş ve hatta bir az da istimlâk kanununun tatbikatında bazı teshilât göstermiştir. Netekim istimlâk kanunu mucibince tespit ve fiyat hususunda iki tahkikat yapılmak lâzım gelirken gayrı sıhhî olarak ilân olunan mesakinin istimlâkine iki tahkikata lüzum yoktur.

Bir meskenin gayrı sıhhî olması kararı belediye meclisi tarafından verilir. Ve şekli istimlâk veya istimlâk olunacak mahaller kararı yine belediye meclisi tarafından ittihaz olunur, tabii bir de amelenin istilzam edeceği masarif ekspertiz neticesinde tayin edilir. Erazi sahibine verilecek makul tazminat miktarı da tespit olunur.

Ekspertiz bu noktalar hakkında yapılır.

1 — Emlâkin piyasa rayici tesbit olunur, (Gayrı sıhhî olduğu nazarı dikkata alınmaksızın)

2 — Mülkün kavaidi sıhhiyeye icrası için lüzumu olan masraf,

3 — Çıplak olarak arazinin kıymeti.

4 — Hedm olunan maddelerin kıymeti.

Şu halde azamî tazminat, kavaidi sıhhiyeye irca için yapılacak masraf badettenzil mülkün piyasa mucibince kıymeti verilir. Ve asgarî tazminatta arazinin yahut arsanın binasız çıplak olarak kıymeti verilir. Bu itibarla jüri heyeti bu hudut dahilinde hareket etmek mecburiyetindedir.

Mülk sahibinin alacağı tazminattan mada kiracının da tazminata hakkı vardır, tabî ticaret ve sanayile meşgul olan ticaret ve sanayi sahibinin alacağı tazminat mikdarı hiç şüphesiz alelade kiracının alacağı tazminat mikdarından fazladır. Ticaret ve sanayile meşgul olmayan kiracının alacağı tazminat maktudur. 300 ilâ 3000 frank arasında tahalûf eder ki buda üç aylık kiranın mukabilidir.

Mekûlat hakkındaki ahkâm

Nahiye Müdürünün nahiyesi dahilinde satılan mekûlatın şeraiti sıhhiyeyi haiz olması ve şeraiti sıhhiye dairesinde satılmasını temin etmesi ve nezaret etmesi vazifesidir. Prensip ve Şurayı Devlet ve Mahkemei temyiz içtihatlarınca bozuk mekûlât satmak cezayı mucip değildir. Yalnız bu gibi bozuk mekûlatın satılmaması batkıdaki ittihaz ettiği kararı hilâfına satmak müstelzimi cezadır. Ham meyva ve mantar satmasını iren edilebilir.

Et satılması keyfiyet ne gelince: Nahiyede teessüs etmiş bir mezbaha bulundukça mevcut bütün hususî mezbahaların faaliyeti memnudur.

Boyanmış ve sıhhata muzur şekerlerin satışını ve

pişkin ekmek satılmasını emreder, Mekûlat ve meşrubata hile katmak tabîî cezayı müstelzimidir.

Yağları teftiş etmek, tıbbî hadiseler haricinde sakarin istimalini men salahiyetini haizdir.

Nihayet bu mevzuatın kifayet etmediğini his eden vazı kanun mekûlat ve meşrubatı teftiş etmek suretile halkın hüsnüniyetini sui istimal ve sıhhati umumiyeyi tehdit edenleri (22/Kânunusani/1919) tarihli kanun ile tecziye etmektedir. Bu kanunun teferruatına girişmek faideli ise de vaktin ademi müsaadesine mebni gelecek seneye tehir edilmiştir.

Memleket haricinden gelen sarî hastalıklara karşı ittihaz olunan tedabir

Vazı kanun memleket dahilindeki sarî hastalıklar hakkında tedabir ittihaz ettiği gibi bilhassa memaliki ecnebiyeden gelmesi muhtemel olan sarî hastalıklar ile de mücadele etmeği vazife bilmiş ve birçok ahkâm vaz etmiştir. Bu hususta ilk kanun 1882 tarihinde vazedilmiş ve vazı kanun yalnız üç hastalık ile meşgul olmuş veba, sarı humma, kolera, bilâhare, çiçek, lekeli humma kızıl hastalıkları da bu meyana idhal edilmiş ve hudutta bunlar içinde ahkâm vazetmiştir.

Binaenaleyh vapurlara tahmil edilen vecaipten en mühimmi bunların patentalarının mevcut olmasıdır. Hareket ettikleri limanlardan hastalık olmadığına dair patentalarda kayıt ve sarahat vardır. Her limanda kaydettirir. Bu husustaki tafsilâtta sarfınazar edilmiştir.)

Hastalık mevcut ise, malûmunuz olduğu veçhile hastalar karantinaya tabidir. Ve hastayı nakleden va-

sıtada da tathirat yapılır. Hastalar için sıhhî istasyonlar ve lâzeretler mevcuttur. Sıhhî istasyonlarda hastalar tedavi ve tecrit olunur. Ye her hasta, ütünden geçer. Lâzaretlere gelince: Burası bütün konforu haiz hastaneler vaziyetindedir. Buradaki bilcümle masarîf, işe ilate ve saire hastalara aittir. Muhacir ve askerlere ait masarîf hükümete aittir.

Sıhhî istasyonlar ve lâzaretler masarîfî vapurlardan alınacak rusum ile kapatılır. Eşhastan mada hastalık olması muhtemel olan memlekettten gelen eşya hakkında da bazı ahkâm tatbik edilmektedir. Otellerde memaliki harreden gelen yolcuları nahiye müdürüne ihbar etmekle mükelleftir.

1908 kanunu sarî hastalık mevcut olan memleketlerden gelen hayvanatı vahşiyenin, paçavranın, meyve ve sebzenin kara hududundan geçmesini menetmiştir.

Hayvanat hakkında tedabiri sıhhiye

Komünde nahiye müdürü ölen bilcümle hayvanatı gömdürmek mecburiyetindedir. Sarî hayvan hastalısında valiyi derhal haberdar etmek mecburiyetindedir. Bu itibarla hudut komünleri bu hususta daha müteyakkız bulunmak mecburiyetinde oldukları gibi hastalıkla malûl olan hayvanların da hudut dahiline geçmesini neneden lâzımgelen tedabirin ittihazile mükelleftir.

Binaenaleyh, huduttan geçecek bilcümle hayvanat hudutta muayeneye tabidir. Ve hastalıklı oldukları tezahür eden hayvanat derhal imha edilir. Ve bunları dolayı da hiç bir zaman tazminat mevzuubahs olamaz. Bu husustaki icraat hudut nahiye müdürü tarafından yapılır ,

Hastalıklı olan hayvanatın imhası, gömülmesi ve nakliye masarifini mal sahibi tediye etmekle mükelleftir. Tediyeye imtina ettiği takdirde mal sahipleri hakkında tahsili emval kanunu tatbik olunur.

Hayvan ithal edilen hudut komünlerinde nahiye müdürü hayvanat hakkında lâzımgelen tedabir ve kararlar ittihaz edeceği gibi ithal edilen hayvanattan da ayrıca nahiye için bir resim alabilir.

Sarı ve tehlikeli hayvan hastalıklarını kanun tespit etmiştir. Hayvan vebası, verem, uyuz, humma, kuduz ve saire,.

Gerek hayvan sahibi ve gerek çoban sarî ve tehlikeli hastalık gördüğü zaman derhal nahiye müdürüne malûmat vermek mecburiyetindedirler, Hayvan derhal tecrit edildiği gibi ayrıca da tevkif vazolunur mal sahibi ve yahut çoban hasta hayvanı nakledemeyip öldüğü zaman da baytar muayene etmezden evvel gömemez.

Selâhiyettar makamın birinci derecedeki tetkikatı hayvan sahibinin veya çobanın bu husustaki ahkâma riayet edip etmediğini tespit etmektir. Bundan sonra hayvan muayene edilir, sarî hastalık tebeyyün ettiği takdirde valiye lâzımgelen rapor ihzar ve tevdi edilir, nahiye müdürü tarafından ittihaz olunan tedabir vali tarafından noksan görüldüğü takdirde valinin yeni bir takım tedabir ittihazı tabiidir.

Hastalık zuhurunda nahiyenin hayvanları hakkında ittihaz edilen tedabir şunlardır:

1 - Bilûmum hayvanatın cinsi itibarile tecridi. Hayvanatın hapsi ve tevkifi, yani alım ve satımının meni, muayene ve tahriri ve nahiyedeki hayvan noksanının derhal tayin ve tespiti.

2 — Nahiyeye başka nahiye hayvanlarının men'i ve ithali,

3 - Pazar kurulması memnuiyeti, satış memnuiyeti. ve nakil memnuiyeti.

4 - Derhal bilcümle ahırların ve hayvan vesaiti nakliyesinin tathiri.

Her hastalık için ayrı, ayrı tedabiri fenniye ittihaz edilmektedir. Hatta Şarbon veyahut diğer hastalıklar için derhal imha usulü mevcuttur. Ve hatta bazı hastalıklar için behemehal ölen hayvan parçalandıktan sonra gömülür bu suretle toprak altında uzun müddet mikropların yaşamasına nihayet verilmiş olur.

Fennen imha edilmesi lâzımgelen hayvanat için sahiplerine tazminat verilmesi mutad değilken sırf sari hastalıkların derhal ihbarını temin için vazı kanun tazminat prensibini esas itibarile kabul etmiştir. Tazminat miktarını Ziraat vekili tayin eder. Fakat mal sahibi ile olan ihtilâfı Şûrayı Devlet hal ve fasleder. Tazminat ekseriyetle hayvan bedelinin bazan nısfı ve bazen de dörtte üçüne balığ olmaktadır. Her vilâyette hayvan sarî hastalıklar bürosu mevcuttur. Ve bu büronun masarifi vilâyet için mecburî masarîf meyanındadır.

Sıhhati umumiye mevzuatının teferrüatı

Tabii sıhhati umumiye mesaili ile fennen alâkadar olabilecekler yalnız tıp doktorlarıdır. Binaenaleyh ancak şeraiti kanuniyeyi haiz olanlar icrayı tababet edebilirler. Doktorlar müşterilerine karşı hatayı şahsîlerinden dolayı mesuliyeti medeniyeleri vardır. Yalnız bunların hatayı şahsîlerini ispat etmek çok müşkül olduğundan bu husustan dolayı mahkûm olan doktorlar yok gibidir. Doktorların esrarı meslekiyeye riayet etmeleri vazifeleri cümlesindendir. Yalnız sarî hastalıklar hakkındaki mec-

burî ihbar şekli müstesnadır. Eczacılar da icrayı faaliyet edebilmeleri için bazı şeraite tabi olmaları lâzımdır. Tıbbi ticarethaneler teftişe tabidir bilhassa spesiyalite yapan laboratuvarlar ile aşı ihzar eden laboratuvarlar daimî teftişe tabidir:

(Teferruattan içtinap edilmiştir.)

Maden suları halindeki ahkâm

Maden suları da son zamanlarda İdarî bir takım mesai ihdas ettiği için bu baptaki ahkâmın tetkiki faideden hâli değildir.

Maden suları ya tabîi veyahut ta sunî olurlar. Tabîi maden suları hakkında evvelce ehemmiyetli mevzuat yokken bilâhare vazı kanun bu mesele ile meşgul olmağa başlamış ve tabîi maden sularını madenlerden istihsal olunan servete kıyasen sahibinin serbestçe maden suyundan istifade hakkını tanımamıştır.

Binaenaleyh: Fennî müşahede ve tetkikattan sonra şişeye vazından evvel müsadei mahsusa alması lâzımdır. Bu fennî tetkikat Tıp akademisi tarafından icra edilir. Ve menbaadan suyu alma şeraiti, şişelere doldurma şeraiti, suların nakli şeraiti ayrıca bir talimatname ile gene tıp akademisi tarafından tespit olunur mahallî idarenin noktai nazarım almak şartile müsaadeyi Sıhhiye vekili ita eder.

Maden suları menbainı himaye için kanun hemcivar olanlara bazı irtifak tahmil etmiştir. Fakat bu külfetler ve bu himaye sistemi maden sularından yalnız menfaati umumiye mülâhazası varit olduğu ilân olunanlara tatbik olunur.

Menfaati umumiye mülâhazası kararını istihsal etmek için tabîi evvelâ talep etmek lâzımdır. Talepna-

me de suyun miktarını, menbain sahiplerini ve suya kabul edilen hastaların miktarı tesbit edilmek lâzımdır. Tabîi talepname Valiye verilmek lâzımdır. Bir de suyun şimdiye kadar hastalık tedavisinde istimal edilmiş olması lâzımdır. Talep üzerine Vali bir ay müddetle keyfiyeti ilân etmekle beraber bir taraftan tahkikat ve bir taraftan da suyun tahlilini yaptırır. Meclisi umumî azasından iki zattan ve maden mühendisi ve doktordan mürekkep komisyon valinin riyaseti altında içtima eder. Tetkikatı lâzimeyi ifa eder. Fransız Cumhuriyeti Sıhhiye meclisi âlisinin noktai nazarı alındıktan sonra Şurayı Devlet kararıle keyfiyet iradei milliyeye iktiran eder. Menafii umumiye kararı talebi' bazan bu kararı talep edenlerin aleyhine neticelenir. Tetkikat ve tahkikat esnasında hakikaten şifa hassası olan suyun fena bir şekilde işletildiği tebeyyün eder. Ve menafii umumiye mülahazasından dolayı bu defa yine Şurayı Devlet kararıle menba istimlâk edilir. Şayet su iki şekilde işletiliyorsa tabîi istimlâk meselesi mevzuubahs olamaz. O takdirde menba sahibine bırakılır. Menafii umumiye kararında suyun muhiti de tayin edilir. İşte bu muhit dahilinde bulunanlara kanun menfi ve müsbet bir takım külfetler tahmil eder.

Menfi külfetlerden:

1 — Suyun muhiti dairesinde bulunan suyun miktarını azaltacak ve yahutta nevi ve çışını tağyir edebilecek hiç bir ameliye yapamaz, ameliyeden maksat Sondaj ve tahtezzemin ameliyedir . Bu ameliyeler için muhakkak surette Sıhhiye vekâletinden müsaade almak şarttır. Diğer taraftan da tesviyei türabiye için de valiye beyanname vermek ve mezuniyet almak şarttır.

2 — Suyun muhiti haricinde ameliye yapmak

serbesttir. Hatta muhitin tevsii muhtemel olduğu zaman bu ameliyeye de vali müsaade etmez. Bu hususta bir itiraz vaki olursa vilâyet idare heyeti meseleyi hal ve fasleder.

Bu tatad olunan külfetler menfi olanlarıdır. Müsbet olanları da vardır. Binaenaleyh muhit dahilinde menba sahibinin diğeri arazi sahiplerinin arazisinde taksim ve tevzi ve bend inşası ameliyeleri yapmağa serbesttir ve halikı vardır. Ve menba sahibinin bu itibar ile civar arazisinde tevkifat yapmağa mezuniyeti vardır. Ve hatta bu araziye muvakkaten işgal eder. Bu hususta maadin kanunu ahkâmı tatbik olunur. Ve tazminat bu esas üzerine verilecektir. Eğer işgal bir seneden fazla imtidat edecek olursa ve yahut ta ameliye arazinin nevi cinsini tebdil edecek olursa bu taktirde arazi sahibi arazinin istimlâk edilmesi talebinde bulunabilir. Eğer arazide gayri menkul mevcut ise bu taktirde âdi istimlâk meselesi ahkâmı caridir, Yani tazminat jüri heyeti tarafından tesbit olunur İstimlâk kararı mahkeme tarafından verilir ve Şurayı Devlet menafii umumiye kararını verecektir. Maadin suları devlete ait olduğu gibi idari eşhası hükmiyeye de ait olabilir.

Eğer devlete ait ise ya reji veyahut iltizam suretile maadin suları idare olunur. Ve yahut ta eşhası hükmiye kendi nam ve hesaplarına doğrudan doğruya işletirler. Bu hususta ihzar edilecek mukavelename ve bilhassa suyun satış fiyatı vali tarafından tesbit olunur. İdare eşhası hükmiyeye ait ise suyun satış fiyatı vali tarafından tayin ve Şurayı devlet tarafından tasdik olunur. Fakat eşhası hususiyeye ait olan maden sularının fiyatlarının tespiti serbesttir. Sahipleri istediği gibi fiyat koyabilirler.

Maden suları müessesasında bir müfettiş doktor mevcuttur.

Maden suyu şişeler ile veyahut da depo ettirmek suretile satılabilir. Fakat bu şekilde daimî teftiş mevcuttur. Ayrıca da maden suları belediye için bir rüsum tahsil etmekle beraber.

Sun'î maden suları:

Sun'î maden sularına Formülünün tıp meclisi âlisinin tasdiki üzerine vali mezuniyet ita eder. Müfettişler formülün ciddî surette tatbik edilip edilmediğini teftiş ederler.

1870 tarihinden itibaren maden suları istasyonları Fransa da külliye ihmal edilmiş ve bu suretle Fransa büyük zararlara uğramıştır. Nihayet sunî maden suları istasyonları memlekete tedavi için gelen birçok müstehlik temin eder. Bu zayı (1870) senesinden itibaren heman heman Almanların eline geçmiş idi. Fransa bu hakikati ancak (1900) senesinde görerek bu mesele ile meşgul olmağa başlamıştır. Nihayet (1905) senesinde dahiliye nezareti iklim istasyonları ve maden suları istasyonları ile meşgul olmak üzere daimî bir komisyon teşkil etmiştir. Bu komisyon vaziyetin İslahı ve istasyonların tesisi hususunda tetkikat yapmıştır.

Neticeî tahkikatta komünlerin bir takım masrafları ihtiyar edemeyecekleri anlaşılmıştır. Bu gibi müesseselerin idamesi ancak nahiye de ki nüfusa nazaran beş altı misli mevsim nüfus temin etmekle olabileceği anlaşılmıştır. Zira nahiye kendi santim adisyonlarıyla istasyon tesisi ve idamesi masarifine karşı koyamayacaklardır, diğer taraftan da mevsim için gelenler nahiye de istihlâkâtın maliyet fiyatını yükselttiklerinden ve bu farkı fiyattan da yerli olan nahiye lilere pek cüzi bir şey kaldığından nahiye halkı bu vaziyetten de memnun değillerdi.

Binaenaleyh bu gibi mahallerin ihdası, Sıhhi bir şekle ifrağı ve bilhassa güzelleştirilmesile uğraşmak zamanının hulul ettiğine kanaat getirilmekle komünde bu hususta sarf edecek bir takım hususî varidat temin etmek lâzımdı. İşte bunu (1910) tarihli kanun ikmâl etmiştir.

Bu kanun mucibince arazisi dahilinde maden suyu bulunan her nahiye maden suyu istasyonu ihdas edebilir. Talepname kommün, vilâyet veyahut burasım işletmek isteyen doktorlar vesaire tarafından yapılabilir. Maden suları ve iklim daimî komisyonun, Tıp meclisi âlisinin, tıp akademisinin noktai nazırları alındıktan sonra şurayı devlet kararı iradei milliyeye iktiran eder.

Keyfiyetin şurayı devletin tasvibine ve iradei milliyeye iktiranına sebep buraların sıhhî bir şekle ifrağı ve güzelleştirilmesi için nahiyenin talep edeceği fevkalâde santim adisyonelin tahsili ve mevsim müddetince gelenlerden hususî bir takım rûsum tahsilidir.

Şurayı devlet kararında buraların sıhhî bir şekle ifrağında güzelleştirilmesinden menafii umumiye mülâhazası mevcuttur, denilebilir.

Netekim mevsim için gelenlerden ikamet resmi istifa olunur. Bu resim nahiyeli olmayan her ziyaret cinin vereceği resimdir, her adam başına veyahut ta ikamet ettiği güne nazaran tahakkuk ettirilir. Ayrıca da ikamet ettiği mahalle verdiği ücret nisbetinde bir resim alınır.

Kanun bu resme tabi olmayanları da tesbit etmiştir. Meselâ: Hakikaten ihtiyacı tıbbî üzerine gelip muayyen bir meblağdan dun bir ücretle ikamet edenlerle efendileri ile gelen hizmetkârları veyahut ta istasyonun hizmetinde bulunan kimseler bu resimden müstesnadır. Nüfusu kesir olan aileler de bazı tenzilâta tabidir.

Her istasyonda iklim ve maden suları sanayi odası namile salahiyeti gayet mahdut bir teşekkül vardır. Bu odanın meclisi idaresi müntahap ve mansup azadan teşekkül eder ve istasyonu sıhhi bir şekle ifrağ, güzelleştirme ve tesbit olunacak rüsum hakkında noktai nazarlarını bildirir ve ait olduğu nezarete varidatın şekli sarfı hakkında da noktai nazarını bildirir.

İklim ve maden suları sanayi odaları bazen istasyon maden sularının imtiyazını da alabilir.

Bu hususta 1910 tarihli kanun bir tecrübe kanunu idi. Mahaza iyi neticeler istihsal edilmeğe başlanmıştır. Evvelâ nahiyeler; iklim ve maden suları sanayi odalarının komün meclisinin salahiyetlerini tecavüz eden bir teşekkül gibi telakki etmişlerse de nahiye varidatının tezayüdü üzerine derhal hakikati görmüşlerdir.

Neticelerin her gün biraz daha iyileştiğini gören vazı kanun; bu kanunu 1919 senesi kanunile ikmâl etmiştir.

Bu kanun evvelce iklim istasyonları ve maden suları istasyonları kanunu namını taşır iken üçüncü bir unvan da almıştır. Bu da (Turizmi) unvanıdır.

Bu da memleketlerin turizim ile meşgul olmak mecburiyetinde olduklarını gösterir.

Diğer taraftan 1919 tarihli kanun ikamet resminin asgarî ve âzamisini tesbit etmişti. Bundan da maksat nahiyelerin sui istimleri karşısında tedaviye gelenlerin adedinin ademi tenakusunu temindir, ve evvelce iklim ve maden suları sanayi odasının teşekkülü mecburî değil iken bu kanun mucibince şimdi mecburiyü teşekküldür.

Nihayet 1920 tarihindeki nizamname valiye vilayeti dahilinde maden suları istasyonu olabilecek nahiye-

lerin listesinin tanzimi ve sıhhiye nezaretine bildirmesini emretmiştir. Nahiyeler tarafından buralardan alınan rüsumun hesabını tanzim için otelcilerin ve kiracı alanların ve sairelerin hesabâtı tetkik edilir.

Tahsil olunacak rüsum ayrı bir mahiyette olduğu gibi nahiye bütçesinin varidat kısmına ayınca bir kalem olarak gösterilir. Belediyelerin bu istasyonlardan alacakları varidat resme ve cezayi nakdiye inhisar eder bu varidattan yapacakları masarîf te; idare masrafı sıhhi bir şekle ifrağ ve güzelleştirme masrafıdır. Hesabat komün meclisi tarafından tasdik olunur. Gayri kabili içtinap olan bu ameliyelerden bazılarını nahiye yapmağa muvafakat etmediği takdirde dahiliye vekâleti ve sıhhiye vekâleti resen icra ettirir. Bu husustaki iradei milliye her iki vekil tarafından tasdik edilmesi lâzımdır.

İklim ve maden suları istasyonları sanayi odaları meclisi idare azalan elyevm doktor, eczacı, otelci , evlerine kiracı alanlar, mevsim satıcıları maden suları sahiplerinden tereküp eder. Nahiyenin 25 yaşından itibaren bütün halkı intihabata iştirâk eder. İntihabattaki ihtilâfı vilâyet idare heyeti rüiyet eder.

Nahiye ve yahut vilâyet sanayi odasını muhakkak surette asgarî her ay içtima ettirir. Odanın vazifesinden en mühimini de tahsil olunacak rüsumun kanunun tayin ettiği şerait dahilinde mavuzialehine sarfını temin etmektir. Müessese bütçesini kendisi yapar. Nahiye meclisi görür ve sıhhiye vekili tastik eder.

Mülkiye Mektebi ve Harp Akademisi
Hukuku İdare Hocası
İbrahim Âli

İTALYAN
Vilâyet ve Nahiyeler kanunu
 (Geçen nüshadan mabat)

**Nahiye ve vilâyetler kanununda Islahata mütedair 30
 kânunuevvel 933 tarih ve 2839 numaralı kararname ⁽¹⁾**

Madde 1 — (Metni evvelce yazılmış olan nahiye ve vilâyetler kanununun birinci maddesinde muharrerdir.)

Madde 2 — Mezkûr kanunun 5 inci maddesindedir.

Madde 3 — Mezkûr kanunun 7 inci maddesindedir.

Madde 4 — Mezkûr kanunun 19 uncu maddesindendir.

Madde 5 — vilâyet idare cuntası müntehap âzalarının tayini için vukubulacak intihabatta şu kaidelere riâyet olunur.

Her vilâyet âzası pusulaya bir isim yazar vilâyet için muayyen olan azâ adedinin altıda birinden noksan rey almamak üzere en fazla rey alan intihap edilmiş addolunur.

Reylerde müsavat halinde en yaşlısı intihap edilmiş sayılır.

5 Yedek azanın intihabı da ayrıca ve aynı kaidelerle icra olunur.

Madde 6 — (vilâyet kanununun 11 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 7 — vilâyet idare cuntasının müntehap azalan bilâ sebep bir biri arkasına üç içtimaa iştirâk etmezlerse vazifeden sukut ederler Sukut cunta reisinin ve ya azâlardan birinin teklifi üzerine azâ istima olunduktan sonra cuntaca karargir olur.

¹ Decret-loi

Madde 8 — amme hizmetlerinin tezayüt ye inkişafı veya vücuda getirilen tesisat dolayisile bir komün arazisinin kifayetsizliği tezahür eyledikte veya arazinin kifayetsizliği komünün İktisadî inkişafına mani oldukta kanunun 190 uncu maddesinde tesbit olunan usul dahilinde komün arazisi tevsi olunabilir.

Liman, deniz, |nehir, göl işleri komün arazisinin tevsiini istilzam eylediği takdirde dahi arazının tevsiî kabilidir. Bu takdirde diğer ahvalde olduğu veçhile arazinin tevsiine mütedair talep hakkında, komün hududu haricinde amme müesseseleri vücuda getirilmesinin esbabı ile tevsik olunarak bu baptaiki projeler selâhiyettar makamlarca tasdik edilmeden evvel tetkikat icra edilemez.

Arazinin tevsiî komşu komünlerin birleştirilmesi ile temin olunur.

Buna lüzum yoksa lüzumu olan mahallerin mensup oldukları komünlerden irtibatları fek ile ihtiyaçlı komüne raptolunur.

Ya bu husustaki kararname ile ve ya ikinci bir kararname ile komşular arasında emvale âit münasebetler tanzim olunur.

Madde 9 — vilâyet kanununun 117 inci maddesindedir.

Madde 10 — kanunun mecburî tuttuğu ahval haricinde amme hizmetlerini temin için müteaddit komünler yekdiğerile veya vilâyet ile birleşmek salahiyetine maliktirler.

Amme müesseseleri tabi oldukları kanunlarla müsaade edildiği takdirde bu birleşmeğe iştirâk edebilirler.

Mecburî ve ya ihtiyarî iştirakler birer hükmi şahsiyet olup teşkilât ve nizamnamelerini tasdik eden kararnamelerle bu sıfatları tasdik olunur.

Bu müesseseler vilâyet dahilinde iseler tasdik valiye aittir. Şayet başka vilâyetler hudutlarına, dahil iseler buraların vali ve idare cuntalarının reyî de alınarak tasdik dahiliye nezaretince icra olunur,

Madde 11 — nizamname iştiraktaki maksadı ihtiva eden ve icap ediyorsa iştirakin müddetini ve temsil edecek uzuvları, vazifelerini, iştirak eden müesseselerin iştirâk derecelerini, iştirakin merkezini ve sair bu kararname ile diğer kanun ve nizamlara muhalif bulunmayan İdarî ahkâmı tayin ve tesbit eyler.

Madde 12 — iştirak tesisini mecburî kılan kanunî ahvalden başka aynı vilâyetin müteaddit komünleri vali kararnamesile komün meclisi ile vilâyet idare cuntasının reyî dahilinde kendi başlarına temin edemeyecekleri mecburî mahiyetteki muayyen hizmet ve masrafları temin etmek için iştirâk edebilirler.

Mezkûr hal ile kanunun iştirak tesisini mecburî kıldığı ahvalde vali iştirakin esas nizamnamesini tespit eyler.

Madde 13 — Nizamnamenin sakit kaldığı veya hususî bir itilâf mevcut bulunmadığı hallerde her komünün iştirak masraflarına ortaklığı derecesi halkın ihtiyacı ve verilen arazi vergisile mütenasiben tayin olunur.

Eğer iştirake vilâyet de girmiş ise vilâyetin hissesi iştirakin masrafı mecmuunun dörtte biri olarak tayin ve diğer dörtte üçü iştirake dahil komünler arasında balâda mezkûr şerait dairesinde tevzi olunur. Eğer iştirake amme müesseseleri de dahil ise bu müesseselerin hissesi bu müesseselerin iştirake duhulüne müsaade eden makam tarafından tayin olunur.

Madde 14 — Her komün ve vilâyet veya iştirake giren sair amme müesseseleri iştirâk hizmetlerini ifa

için kendi murahhaslarını tayin eyler. Murahhas adedi iştirâk nizamnamesince hilafı emrolunmadığı takdirde iştirak hisselerile mütenasip olur.

Murahhaslar iştirake giren müesseseler meclislerince bu meclislerin âza intihap olunmağa ehil bulunanları arasından ve her halde dört seneyi tecavüz etmemek üzere iştirâk nizamnamesinde tayin olunacak bir zaman için tayin olunurlar.

Vilâyet ve komün murahhaslarının intihabı kanunun 134 ncü maddesinde muharrer şekilde vuku bulur.

Madde 15 — 10 uncu maddenin 4 üncü fıkrasında mezkûr hallere göre vali veya nazırın tasdiki ile iştirak eden müesseseler murahhasları iştirak nizamnamesinde derpiş edilmemiş bulunan sair hizmetlerin de iştirakçe ifa edilmesine karar verebilirler.

Madde 16 — İştiraklerle murahhasları ve bunların idare memurları vazife, mukarrerat, usulü muhasebe hükümet murakabesi, İktisadî murakabe ve memurların hukukî vaziyetleri hususlarında iştirake vilâyet de girişmezse vilâyet ve meclis azası diğer müessese meclisleri azalarından fazla olduğu takdirde komün hakkında tatbik olunan ahkâma tabidirler.

Hükümet murakabesi, iştirake vilâyet de girmişse vali sair ahvalde iştirakin idare merkezinin bulunduğu sancak mutasarrıf tarafından icra olunur.

İktisadî mürakabe ile iştirak muhasiplerinin muhakemesi yukarıki veçhile ya vilâyet idare cuntası veya iştirâk idare merkezinin bulunduğu valilik meclisi (con. di prefettura) tarafından icra olunur.

Madde 17 — İştirâk murahhaslığı kanunun 323 üçüncü maddesinde derpiş olunan usulde fesli olunabilir. Bu takdirde üç ay zarfında yeniden intihap olunur.

İki sene müddet zarfında murahhaslık tekrar fesh

olunursa üç ay mühlet bir seneye kadar temdit olunabilir.

Fesih ile mühletin temdidı hususlarında iştirak idare merkezinin bulunduğu vilâyet valisi tarafından mahallî vilâyet idare cuntasının reyî alındıktan sonra karar verilir. Bu takdirde iştirakin idaresi vali tarafından seçilecek bir fevkalâde murahhasa tevdi olunur.

Bu komiser işbu kararnamenin 106 ıncı maddesinde derpiş edilen takyidat dahilinde iştiraki temsil eder.

İştiraklere işbu kararnamenin 105 inci maddesi tatbik olunur.

Talik salahiyeti iştirake vilâyet de girmişse valiye ve sair ahvalde iştirâk idare merkezinin bulunduğu mahal mutasarrıfına aittir.

Madde 18 — İştirakler müddetleri inkıza eyledikte ihdaslarına sebep olan gayelerin istihsalinde veyahut ihtiyare bırakılmışsa iştirâke giren her bir müessese meclisince karar verildiği takdirde hukukan nihayet bulurlar.

Fesihleri ihtiyare bırakılmış iştirakler 10 uncu maddenin 4 üncü fıkrasında derpiş edilen ahvale göre vali veya nezaret tarafından murahhasların üçte ikisinin veya iştirâke yalnız iki müessese girmişse bunun birinin talebi üzerine isdar olunacak emirname ile fesolunabilirler.

Bu kanunun 12 inci maddesi mucibince resen teşekkül eden iştirakler teşekkülleri için tespit olunan şekil dahilinde infisah ederler. Kanunun teşkiline mecbur tuttuğu iştirâkler ilk fıkra muharrer iki halde infisah ederler.

Bununla beraber gerek ihtiyarî surette gerek 12 inci madde mucibince teşekkül eden iştirâklerin idarî

sebeplerle teşekkül ve tasdikleri hususlarında cari olan ahkâm dahilinde ıslahları, birleşen idarelerden bazılarının iştirakten ayrılması mümkündür.

Madde 19 — İştirâkin infisahı halinde iştirakin emvali efradın da hukuku mahfuz kalmak şartile beher müesseseye hissesine göre taksim olunur, iştirakten ayrılan müesseseye de emvali aynı surette iade olunur.

Madde 20 — Valinin iştiraki tesis nizamnamesini tasdik sırasında tastik veya ret veya iştirakin feshine müteallik mukarreratı aleyhine alâkadar müesseseler Dahiliye nezaretine müracaat edebilirler. Nezaret icabını icra eyler.

Madde 21 — 24 (Vilâyetler kanununun 56, 128, 120 inci maddelerinde muharrerdir)

Madde 25 — Kanunun 139 uncu maddesinde gösterilen mevaddan başkaca şunlar hakkında karar ittihazı da belediye cuntasına aittir.

1 — Kıymeti 5000 lireti tecavüz etmeyen muhakeme mevzuları,

2 — Mecburî masraflara karşılık olmak üzere münakale icrası veya melhuz masarif için bütçeye mevzu tahsisatın istimali ve pazarlıkla yapılacak hizmetler.

Bunlardan mada şunlar hakkında karar itası da belediye cuntasına aittir.

A - İşbu kararnamenin 52 inci maddesinin A ve B harflerini de hakkında karar verileceği gösterilen işlerin kıymeti irae olunan haddi tecavüz etmemek şartile:

a - 131 inci maddenin 3 ve 4 üncü bentlerinde muharrer hususlar hakkında.

b - Paranın istimal olunacağı müsmir sahalar hakkında,

c - İş projeleri, taahhütler ve kontratlar hakkında,

B - 183 üncü maddenin C bendinde gösterilen komünlerden 52 inci maddede tesbit olunan miktarı geçmemek üzere yukarıdaki B ve C bentlerinde mezkûr hususlar hakkında.

Yukarıki fıkrada mezkûr cuntaların kararları komün meclisinin ilk küşadında derhal meclise bildirilir.

139 uncu maddenin 3 ve 11 inci bentleri mülğadır.

Madde 26 — Komün umumî meclisleri şunlar hakkında karar vermek salahiyetini cuntaya verebilirler.

1 — Yukarıki maddenin 1 inci fıkrası ile 2 inci fıkrasının a, b, c bentlerinde mezkûr olup kıymetleri itibarile meclisin salahiyeti dahilinde bulunan hususlar hakkında,

2 — Kâtip ile muavin ve şube müdürleri hariç olarak memurinin tayin ve azilleri hakkında.

3 — Sair kanunlarla münhasıran meclise verilmemiş olan hususat hakkında.

Meclisin müsaadesi üzerine komün cuntası tarafından ittihaz olunan karar hakkında kanunun 128 inci maddesi ahkâmı tatbik ve bu kararlar ilk içtimasında meclise bildirilir.

Madde 27 — (Vilâyetler kanunun 140 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 28 — Vilâyetler kanunun 147 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 29 — Vilâyetler kanunun 149 uncu maddesinde muharrerdir.

Madde 30 — Kanunun 149 uncu maddesinin 7 ve 9 uncu fıkralarında derpiş edilen ahvalde sindakonun azli ve bu bapta karar itası valiye aittir. Valinin mukarreratı aleyhinde dahiliye nazaretine müracaat olunur.

Madde 31 — Vilâyetler kanunun 151 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 32 — Vilâyetler kanununun 143 üncü maddesinde muharrerdir.

Madde 33 — Vilâyetler kanunun 156 ıncı maddesinde muharrerdir.

Madde 34 — Vilâyetler kanunun 161 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 35 — Vilâyetler kanunun 162 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 36 — İşbu kararnamenin 47 inci maddesinde muharrer komün nizamnamesile tayin ve terfileri dahilen icra edilmesi emredilmeyen komün idare ve teknik memurlarile kâtiplerinin tayinleri müsabaka ile icra olunur»

Müsabakaların şekli ve mümeyyiz heyetlerinin teşkili nahiye ve vilâyetler kanununun tatbikına mütedair nizamnamede tesbit olunacaktır.

Madde 37 — İktisadî vaziyetleri topografik halleri ve nüfusunun miktarı başlı başına memur istihdamına müsait bulunmayan komünler diğer komünlerle birleşerek maaşları temine mecburdurlar.

İştirâk mukavelenamesinde hususî şerait mevcut değilse iştirâk hisseleri nüfus ve arazi vergisile mütenasiben tayin olunur.

İştirâke dahil komünlerin mümessilleri adedi her komüne mahsus aza adedinin her beşi için bir olarak tayin olunur .

Madde 38 — (Vilâyetler kanunun 163 üncü maddesinde muharrerdir.)

Madde 39 — (Vilâyetler kanunun 164 üncü maddesinde muharrerdir.)

Madde 40 — (Vilâyetler kanunun 165 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 41 — (Vilâyetler kanunun 166 ıncı maddesinde muharrerdir.)

Madde 42 — (Vilâyetler kanunun 167 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 43 — (Vilâyetler kanunun 168 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 44 — (Vilâyetler kanunun 169 uncu maddesinde muharrerdir.)

Madde 45 — Komün kâtiplerde memur ve müstahdemleri san'at ve ticaret icra edemiyecekleri gibi idarece vazife ve haysiyetleri ile telifi mümkün görülmeyen sair meşguliyetlerle de uğraşamazlar.

Madde 46 — Vilâyetler kanunun 170 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 47 — Vilâyetler kanunun 170 inci maddesinde muharrerdik

Madde 48 — Tekaütlük hakkında nizamnamesi olan idareler, tekaüt ve maaş ve tazminatının hesabında icap eden tekaüdiyeyi vermiş oldukları takdirde memur ve müstahdemlerin Devlet ve amme müesseselerinde ettikleri hizmetleri de nazara almak için nizamnamelerine ahkâmı vazedebilirler.

Madde 49 — Vilâyet kâtipleri ile memur ve müstahdemleri hakkında da bu kararnamenin 36 - 47 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

Komün kâtibinin komüne karşı muvazzaf oldukları vazaif neden ibaretse vilâyet kâtipleri de vilâyete karşı aynı vezaiifle muvazzafdırlar.

Madde 50 — (Vilâyetler kanunun 177 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 51 — (Vilâyetler kanunun 182 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 52 — (Vilâyetler kanunun 183 üncü maddesinde muharrerdir.)

Madde 53 — Her ne şekilde olursa olsun sabık maddede muharrer nisbetleri tecavüz eden mukaveleler mutasarrıfın vizesini haiz olmadıkça icra edilemezler.

Mutasarrıf ahkâmı kanuniyenin tatbik edilmiş olup olmadığını tetkike mecburdur. Komün veya amme namına Mühim bir menfaat sebebiyle mutasarrıf kanuna muvafık bulunan bir mukavelelerin icra mevkiine vaz'ını menedebilir.

Mukaveleler tescillerini müteakip beş gün zarfında mutasarrıflığa arz olunur.

Sair mukavelelerin tescillerini müteakip beş gün zarfında mutasarrıfa ne tarzda akdedildiklerini, sebebini gösterir bir cetveli gönderilir.

İki nüsha olarak gönderilecek olan cetvelin ziri sindako ile komün kâtibi tarafından imzalanacaktır. Kâtip cetvellerin muntazaman irsal ve muhteviyatından mes'uldür.

Cetvelin alındığından beş gün içinde mutasarrıf cetvelin birini imza ve icabederse mukavelelerin sair evrakını talep eyler.

Cetvelde böyle bir talep yoksa mukavele icra mevkiine konur. Aksi takdirde mukavele mutasarrıfın vizesini havi olmadan icraya konmaz. Vizenin ifa veya reddi için lazım gelen mühlet 30 gündür, Bu mühletin mürurunda mutasarrıf karar vermemiş olsa bile vize edilmiş add olunur.

Madde 54 — (Vilâyetler kanunun 186 ıncı maddesinde muharrerdir.)

Madde 55 — (Vilâyetler kanunun 190 ıncı maddesinde muharrerdir.)

Madde 56 — (Vilâyetler kanunun 191 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 57 — (Vilâyetler kanunun 200 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 58 — (Vilâyetler kanunun 202 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 59 — Komün tekâlif komisyonları tesbit olunan mühlette vazifelerini ifa etmedikleri veya belediye cuntaları bunlara lüzumu olan ana defterlerini vermedikleri veyahut hazırlamadıkları veya tesbit olunmuş olan mühlet zarfında rusum ve tekâlif cetvellerini göndermedikleri veyahut mukarrer olan rüsüm ve sairenin tahsiline itina etmedikleri takdirde mutasarrıf cunta ile komisyona ait vazifeleri ifa etmek salahiyetini haiz olan bir komiser imza ile icabını icra ettirir.

Komün meclisi bu komisyonu teşkil etmez veya ana defterlerde tekâlif cetvelleri usulüne muvafık olarak tanzim edilmemiş bulunur veyahut tekâlifin adilâne tarh edilmediğine kanaat hasıl derse vali vilâyet idare cuntasına lâzım gelen tedabiri ittihaz ettirir.

Birinci fıkrada mezkûr komiser izamına müteallik masarif mutasarrıf tarafından ve yukarıdaki fıkrada mezkûr halde vali tarafından hesap ve tayin edilip badehu alâkadar daireden istifa edilmek üzere komün tarafından avans olarak verilir.

Muharrer rüsümün tahsilinde tekâsül vaki olursa vali komün meclisi ile vilâyet idare cuntasının mütalaasını alarak beş seneden fazla olmayan bir müddet zarfında bu rüsümün iltizama verilmesini emredebilir.

Madde 60 — (Vilâyetler kanunun 206 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 61 — (Vilâyetler kanunun 125 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 62 — (Vilâyetler kanunun 211 215 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 63 — (Vilâyetler kanunun 216 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 64 — Atide mezkûr mevad hakkındaki kararlar vilâyet idare cuntasının tasdikine tabidir:

- 1 - İstikraz akitleri,
- 2 - Bütçeyi beş seneden fazla taahhüde bağlayan masraflar,
- 3 - Komün tekâlif ve rüsumuna müteallik nizamnameler,
- 4 -12 seneden yukarı iş ve işletme akitleri,

Bunlardan başka şunlar da vilâyet idare cuntasının tasdikine tabidir:

a - İşbu kararnamenin 52 inci maddesinin a harfinde gösterilen komünler için sanayi hisse senetleri mübayaasına ve senevi 50 bin liretten fazla bir paranın gayri menkulatta veya ipotekli istikrazda devlet eshamı ve hazine tahvilâtı mubayaasında istimali arzu edilmediği takdirde tarzı istimaline ait kararlar.

b - 183 üncü maddenin b harfinda gösterilen komünler için.

1 - Sanayi hisse senetleri mubayaasına ve senevi 30 bin liretten fazla bir paranın balâda mezkûr olduğu tarzda istimaline,

2 - Gayri menkulâtın, duyunu umumiye hisselerinin fûruhtuna,

Madde 65 — (Vilâyetler kanunun 218 inici maddesinde muharrerdir.)

Madde 66 — (Mûlgadır.

Madde 67 — (Mûlgadır.)

Madde 68 — (Vilâyetler kanunun 222 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 69 — (Vilâyetler kanunun 225 inci madde sinde muharrerdir.

Madde 70 — (Vilâyetler kanunun 226 ıncı maddesinde muharrerdir)

Madde 71 — (Vilâyetler kanunun 227 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 72 — (Vilâyetler kanunun 228 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 73 — (Vilâyetler kanunun 230 uncu maddesinde muharrerdir.)

Madde 74 — (Vilâyetler kanunun 232 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 75 - 77 — Mülğadır.

Madde 78 — (Vilâyetler kanunun 239 uncu maddesinde muharrerdir.

Madde 79 — Mülğadır.

Madde 80 — Vilâyetler kanunun 241 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 81 — Vilâyetler hemhudut komünlerle itilâf ederek komüne ait hizmetleri deruhte edebilirler.

Madde 82 — Vilâyetler kanunun 234 üncü maddesinde muharrerdir.

Madde 83-85 — Mülğadır.

Madde 86 — Vilâyetler kanunun 250 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 87 — İşbu kararnamenin 86 inci maddesile muaddel kanununun 250 inci maddesinde muharrer mevaddan başka şunlar hakkında da vilâyet encümenince ittihaz karar edilmek lâzımdır:

1 - Kanunun 241 inci maddesinin 2 ve 3 üncü bentlerinde gösterilen mevat ile kanunen vilâyete ait nehir ve yol işleri, iş projeleri, mübayaat, taahhüdat ve ukudat

hakkında; bunların kıymeti kararnamenin 52 inci maddesinin a harfinde gösterilen kıymeti tecavüz edemez.

2 - Kıymeti beş bin lireti geçmemek üzere mülk davaları ile küşat edilecek sair davalar hakkında.

3 - Mecburî masarife ait bütçeye vazedilen tahsisatın ademi kifayesi halinde bütçenin diğer tabakasından buraya tahsisat münakalesine, aynı tabakadaki maddelerden birinden diğerine münakale icrasına, bütçeye masarifi gayri melhuze için mevzu tahsisatın diğer maddelere tevziine müteallik mesail hakkında. Birinci numarada muharrer mesaile ait kararlar ilk içtimasında komün meclisine bildirmek lâzımdır.

Madde 88 — Komün ile vilâyet encümeninin kararları hakkında bu kararnamenin 62 inci maddesi tatbik olunur.

Bu madde de mutasarrıflığa aidiyeti gösterilen vezaif vilâyete ait hususatta vali tarafından icra olunur.

Madde 89 — Vilâyetler Kanunun 251 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 90 — Meclis vilâyet encümenine atideki mesail hakkında karar vermek salahiyetini verebilir.

1 - 87 inci maddenin 1 ve 2 numarasında muharrer hususattan orada gösterilen miktarları mütecaviz ve meclisin salahiyetine dahil bulunanlar.

2 - Kanunun 241 inci maddesinin 8, 15, 17 ve 19 uncu bendlerinde muharrer olanlar.

3 - Sair kanunlarla sureti mahsusada meclisçe karar verileceği tasrih edilmemiş bulunan mesail

Meclisçe verilecek salahiyet daima tahsisen ita olunur.

Meclisin ita eylediği salahiyete müsteniden vilâyet encümenince (dep. Pro.) ittihaz olunan kararlara kanu-

nun 128 inci maddesi ahkâmı tatbik ve kararlar ilk içtimasında meclisin itilâına arz olunur.

Madde 91 — vilâyetler kanununda 255 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 92 — „ „ 258 „ „ muharrerdir.

Madde 93 — kanunun 269 uncu maddesinin ilk fıkrası dolayisile vilayetler bu kararnamenin 52 inci maddesinin a harfinda gösterilen komünlerle müsavidir.

Vali vilâyet hakkında bu kararnamenin 53 inci maddesinde muharrer salahiyetleri haizdir.

Vilâyetlere kararnamenin 67 ve 69 uncu maddeler ahkâmı tatbik olunur.

Madde 94 — vilâyetler kanununun 271 inci madde sinde muharrerdir.

Madde 95 — bir veya ziyade vilâyetler selâhiyettar nazırın tasvibi ile müşterek menafilerini temin için iştirak halinde birleşebilirler.

Vilâyetler arasındaki iştiraklere 11 ve 13 üncü maddelerle bu kararnamenin 1 inci ve 14 — 19 ncu maddeleri tatbik olunur. Komün ile komün meclisi yerim vilâyet ile vilâyet meclisi kaim olur.

İştirâkin feshine, yeniden teşkili için mühletin temdidi ve fevkalâde komiserin tâyini nazır tarafından ısdar edilecek kararla icra olunur.

İştirâk merkezinin bulunduğu vilâyetin valisi karar namenin 105 inci maddesi hükmüne tevfikân iştiraki talik edebilir,

Vilâyetler arasındaki iştirake hükümetçe mürakabe ve nazaret icrası ve vesayette bulunulması iştirâk merkezinin bulunduğu vilayet valisi ile idare cuntasına aittir.

Bu iştirakler birer hükmî şahsiyettir.

Madde 96 — (Vilâyetler kanununun 285 inci maddesinde muharrerdir.)

Madde 97 — (kanunun 310 ve 313 uncu maddelerinde mevzu bahs olan komün ve vilâyetlere verilecek müsaadeler vilâyet idare cuntası tarafından verilir, cunta alâkadarların müracaatlarını tetkik ve haklarında karar verir.

Vilâyet idare cuntası kararlarının bir nüshası alâkadar idare marifeti ile sekiz gün müddetle hakimlik ilân tahtasında ilân olunur.

Vilâyete âit kararlar ayrıca munzam verginin nisbeti de gösterilmek suretile vilâyet resmî gazetesile de ilân olunur.

Vilâyet idare cuntası kararları aleyhine meclisler ile valiler ve sair mükellefler tarafından dahiliye nezaretine müracaat olunur. Bu müracaat komün ve ya vilâyet meclisleri mukarreratına itiraz edilmeden evvel de vaki olabilir.

Komün ve vilâyetler için müracaat müddeti, vilâyet idare cuntası kararının ahzından ve mükellefler için komün kararlarının hakimlik ilân tahtasında neşrinin son gününden ve vilâyet kararlarının resmî gazetede neşri gününden ceryana başlar, dahiliye nezaretince maliye nezareti ile devlet şurasının mütalaaları alınarak ısdar olunacak kararname kafidir, bunun hakkında yalnız kanuniyet noktasından sureti kazaiyede devlet şurasına müracaat kabul edilmiştir.

Devlet şurasına müracaat ve takibat için tesbit olunan mühletler yarıya indirilmiştir.

Devlet şurasınca tarafeynin ibraz edecekleri evrak üzerine müddei umuminin gıyabında hüküm verilir,

Madde 98 — Vilâyetler kanununun 313 üncü maddesinde muharrerdir.

Madde 99 — „ „ 317 „ „ muharrerdir.

Madde 100 — „ , 318 „ „ muharrerdir.

Madde 101 — fili muhasiplerle idare memurlarının mes'uliyetine müteallik davalara kanunun 209 ve 318 inci maddeleri mucibince ya resen ve ya mürakabe makamlarının ve ya her hangi bir mükellefin talebi üzerine mübaşeret olunabilir, bunlar bakında hesabın muhakemesinden ve ya hesabın tetkikinden evvel veya ayrıca da karar verilebilir.

Madde 102 — Vilâyetler kanununun 321 inci maddesinde muharrerdir.

Madde 103 — vilâyetler kanununun 323 üncü maddesinde muharrerdir.

Madde 104 — mülğadır.

Madde 105 — Müstacel zaruretler halinde fesih kararına intizaren komün ve vilâyet meclislerini talik ve 102 inci madde mucibince muvakkat şekilde idari eder.

Talik iki aydan fazla imtidat edemez.

Madde 106 — (Vilâyetler kanununun 326 ıncı maddesinde muharrerdir.)

Madde 107 — Vilâyet ve komün meclisleri azaları veya iştirâk murahasları ve ya vilâyet, komün ve ya iştiraklerin her hangi bir memuru kasten veya gayri kastı olarak bir zarar ika ederlerse vilâyet idare cuntası resen ve ya mürakabe makamının talebi üzerim İdarî tarikle zararı meydana çıkararak mes'ul memuru zarar miktarını tayin eyler. Vilâyet idare cuntalarının kararları mezkûr şahsiyetler ile idare memurları ve müstah-

deminin hukukuna hâlel getiremezse de adlî makamattan mes'ul görülen memurların emvali üzerine ihtiyatî haciz, vaz'ı için mukarrerat istihsaline hadim olurlar.

Bu maddenin hükmü sair amme müesseseleriyle vilâyet komün ve ya iştirake mensup diğer bilumum memurlar hakkında da tatbik olunur.

Madde 108 — Kanunun diğer maddelerinde muharrer mes'uliyetlere hâlel gelmeksizin komün, vilâyet veya iştirakleri ile idare memur ve müstahdemleri ve sair amme müesseseleri ve ya bu şahsiyetlere mensup sair memurlar bu şahsiyetlere ve ya bu şahsiyetlerin mes'ul bulunduğu üçüncülere karşı kasten veya sehven ika ettikleri zararlardan mes'uldürler,

Madde 109 — Eğer zararlı fiil müteaddit idare memur veya müstahdemlerinin kast veya sehivleri neticesi ise bunlar müteselsilen mes'uldürler.

Mamafih mes'ullerin kusurları birbirine müsavi değilse vakî olan zarar nisbî olarak tazmin ettirilir .

Madde 110 — İdarî meclisleri terkip edenlerden mazeret sebebi ile kararlara iştirâk etmemiş bulunan veya mazbatada ademi kabulleri sebebinin tasrih ettirmiş bulunanlar veyahut zararın münbeis olduğu fiilden içtinap için ihtaratta bulunmuş olanlar mes'uliyetten muaftırlar.

Madde 111 — İdare memurlarile mafevkleri icrası münhasıran memurlara âit vezaifin icrasından mütevellit zararlardan bunlar murakabe vazifelerini kanun ve nizam hükümleri dahilinde yapmışlar ise mes'ul olmazlar.

Madde 112 — 108 inci madde ile altındaki maddelerde muharrer ahvalde mes'uliyet davası açmak adlî makamlara âit olup zararın vukua geldiğinden beş sene mürurundan sonra dava müruru zamana uğrar.

Madde 113 — Kanunda her bir hâl için olunacak muamele tasrih edilmediği takdirde:

A — Mutasarrıfın mukarratı aleyhine valiye müracaat kabul edilmiştir . Vali kat'î olarak karar verir.

Bu kararnamenin 3 üncü maddesinin 2 inci fıkrasında derpiş edilen temsil sıfatı sebebiyle mutasarrıf tarafından ittihaz olunan mukarrerat aleyhine de mafevke müracaata müsaade edilmiştir.

Bu taktirde valinin kararı müsaadenin mevzuuna göre muvakkat veya kat'î olabilir.

Müracaat mühleti aleyhine müracaat edilecek olan muamele veya mukarreratın tebliğ edildiği günden itibaren 15 gündür.

B — Valinin kat'î olmıyan kararları aleyhine 15 gün zarfında alâkadar nezarete müracaat edilebilir. Nezaret kat'î kararını verir.

Kanunun 328 inci maddesinin birinci fıkrasında mezkûr müracaatlara âit mühletler 15 güne indirilmiştir.

Kanunlarla hükümeti kraliyeye müracaata müsaade edilen ahvalde müracaatlar nezaretçe kat'î kararla halledilir.

Madde 114 — Hükümeti kraliye her zaman gerek talep vukuunda ve gerek resen devlet şurasının mütalâasını aldıktan sonra hususi veya umumî kanun ve nizam hükümlerine muhalif bulunan muamele ve mukarreratı iptâl etmek salahiyyetine maliktir.

Kral kararnameleri aleyhine müracaat kabul edilen ahvalde kazaî surette devlet şurasına ve ya fevkalâde tarikle krala müracaat kabul edilmiştir.

Madde 115 — 116 mülğadır.

Madde 117 — 46, 115, 116 ıncı maddelerden başka bu kararnamenin sair ahkâmı 1 Eylül 924 tarihinden muteberdir.

Kanun

Nüfusu 5000 den fazla olmıyan komünlerde potesta makamı ile belediye konsültası ihdasına dair 4 şubat 926 tarih ve 237 numaralı kanun.

Madde 1 — Son tahrirde nüfusu beş bini tecavüz etmemiş bulunan komünlerde komün idaresi potestaya tevdi ve valice mümkün görüldüğü takdirde potestaya birde belediye konsültası terfik olunur.

Madde 2 — Potesta kral kararnamesile tayin olunur.

Beş sene müddetle vazifede kalır. Yeniden tayini caizdir.

Vali, potestayı vilâyette bir komünden diğerine nakl ve azlini Dahiliye nezaretine teklif edebilir. Nezaret kral kararnamesile azleder.

Azilden dolayı İdarî veya hukukî hiç bir müracaat kabul edilmez

Madde 3 — Belediye konsültası vilâyet ve nahiyeler kanununun 25, 26 inci maddelerinde muharrer intihaba ehil azalardan teşekkül eder.

Madde 4 — Her bir komün için adetleri vali tarafından tesbit olunacak olan belediye konsültası azalan altıdan az olmayacakları gibi bunların üçte biri doğrudan doğruya vali tarafından ve üçte ikisi de mahallî İktisadî müesseseler, sindikalar ve asosyasyonlar tarafından irae edilecek namzetlerden keza vali tarafından tayin olunacaktır.

Vali namzet irae edecek olan mahallî İktisadî müesseseleri sindika, ve asosiyasyonları ve bunların beherinin intihap edeceği namzet adedini tayin eyler. İktisadî müesseseler ve sindikalarla asosyasyonlar her namzet için üç isim gösterirler.

Madde 5 — Potesta vilâyet ve nahiyeler kanunile sindako ile komün meclisi ve komün cuntasına mevdu olan vazaifi ifa eder.

Belediye konsultasının vazifesi münhasıran istişârî olup potesta tarafından arz edilecek bilcümle hususat hakkında mütalaasını beyan eder.

Bütçenin tasdiki, bütçeyi beş seneden fazla bir müddet için taahhüde bağlayan irat ve masrafa müteallik taahhütler, istikraz akitleri, tekâlif tarhı, emval satışı, amme hidematı deruhtesi hususlarında konsultanın reyini almak mecburidir.

Balâdaki hususlarda Konsultanın mütalaası ile potestanın teklifi arasında mübayenet hasıl oluşı Potesta ol baptaiki kararnamede konsultanın mütalaasını zikreleyecektir.

Madde 6 — Vilâyetler kanunuyla sindakonun başka bir vazifeye intihap edilmemesine ve sindakoluk vazifesile telifi caiz olmayan vazaifin ademi icrasına mütedair vaz olunan hükümler potestalar hakkında da meridir.

Madde 7 — Potesta konsulta azalarına komün idaresine müteallik hususî vazifeler tevdi edebilir.

Belediye konsultasi mevcut değilse potesta aza intihabına ehil ve azalıkla kabili telif vaziyette bulunan bir vatandaşa böyle vazifeler verebilir. Bu vatandaşın intihabı vali tarafından tasdik olunur.

Madde 8 — Nüfusu birinci madde de muharrer mikdarı mütecaviz olup umumî meclisleri iki sene le iki defa fesih olunan komünlerde bu kanuna tevfikân komün idaresi bir potestaya tevdi olunabilir.

Bu madde ile derpiş edilen muamele meclisi vükelanın mütalaası alındıktan sonra dahiliye nezaretimin teklifi üzerine kral kararnamesi ile ittihaz olunur.

Madde 9 — Potesta tayin olunmak için:

a — Reşit olmak.

b — İtalyan vatandaşı olmak.

c — Vilayetler kanununun 25 inci maddesinde muharrer sebeplerle ve ceza kanununun devlet emniyeti aleyhine işlenen cürümler faslındaki cürümlerden birile mahkûm olmamış bulunmak.

d — Laakâl klasik veya İlmî tahsil şahadetnamesini veyahut teknik ehliyetnamesini haiz olmak veyahut da bu derece tahsil gördüğü resmî bir mektepçe musaddak bulunmak.

b Harfindeki tasdik : 1 - zabıt ve zabıt vekili sıfatile 1914- 918 harbine iştirak eylemiş olanlar için

2 — Laakâl bir sene ehliyetle sindakoluk, komiserlik veya belediye kâtipliği yapmış olanlar için lâzım değildir.

Madde 10 — Nüfusları mecmuu beş binden fazla olmayan iki veya ziyade komünlerin idaresi kral kararnamesi ile bir potestaya tevdi olunabilir.

Madde 11 — Potesta ile belediye konsultası azalan vazifeye başlamadan evvel valinin huzurunda vilayetler kanununun 150 inci maddesi mucibince yemin ederler.

Madde 12 — Potestalık ile belediye konsultası azalığı vazifeleri fahridir.

Kafiyen istisnaî ahvalde ve komünün malî vaziyetine göre vali potestaya bir tazminat tayin edebilir.

Bu tazminat potestanın idare ettiği bir veya müteaddit komün bütçelerinden tesviye olunur.

Madde 13 — vilâyetler kanununun 217 inci maddesinde muharrer hususat hakkında potestaca ittihaz olunacak kararlar vilâyet idare cuntasının tasdikına tabidir.

Potestanın sair mukarreratı valinin tasdikına tabidir.

Madde 14 — Vilâyetler kanunu mucibince cunta

veya komün meclislerinin salahiyetine ait bulunan hususlarda potesta tarafından ittihaz olunacak kararlara mezkûr kanunun 128 inci maddesi hükmü tatbik olunun

Madde 15 — Hükümeti kraliye, bu kanunun birinci maddesi mucibince idareye tabi tutulacak mahalleri ve bu idarelerin başlayacağı tarihleri tayine salahiyettardır.

(Bu kanun 4 Kâ. evvel 926 tarihli diğer bir kanunla nüfusu ne olursa olsun diğer komünlere de teşmil olunmuştur.)

Ali Ragıp

Divanı muhasebat murakıplarından

Şehirler ve Belediyecilik Romanyada

—12—

Umumî harpten sonra, yeni İdarî ve beledî teşkilât yapan memleketlerden birisi de Romalıyadır. Eski Romanya arazisi ile Avusturya ve Macaristandan ve Rusyadan alınan vilâyetlerin İdarî ve mahallî teşekküllerine dair olan kanunî hükümler tevhit edilerek 13 haziran 1925 tarihli mahallî idare kanunu neşr ve ilân edilmiş ve bu kanunun tatbik şekillerile daimî surette meşgul olmak üzere bir de komisyon tesis olunmuştur.

Bu kanunla kabul edilen esaslara göre belediyelerde muhtariyetin hududu

Mıntakalara ayrılmış olan memleket (Plasi) denilen kazadan büyük vilâyetten küçük kısımlara tefrik olunmuş ve bunlar dahilinde şehirler belediyesi, köyler belediyesi, namile yeni teşekküller vücuda getirilmişti.

Köy belediyeleri bir veya müteaddit köylerin bir araya getirilmesiyle hasıl olmuştu. Şehir belediyeleri ise Plasi denilen vilâyetlerin merkezi olsun olmasın nüfus kesafetinin ehemmiyetine göre kanun ile tesbit edilmiş mahallerde yapılmıştı.

Şehir belediyeleri, geniş sahalı araziye ve nüfusunu temsil ederdi, bunların işlerini kolaylaştırmak ve kanunla nizamların tatbikatını daha iyi kontrol edebilmek üzere dairelere ayrılması kabul olunmuştur.

Bu ve bundan sonraki İdarî ve mahallî taksimatın hepsi kanun ile tesbit olunmuş derecelerde muhtariyet hukukunu haizdir:

A - Belediye, mahallî menfaatlerin idaresinde mutlak bir serbesti ve salâhiyete malik olmayup, ancak kanun ile tahdit edilmiş direktifler dairesinde tedabir ittihazile mükelleftirler.

Mahallî menafiin idaresi belediye meclisleri marifetile temin olunur . Bu meclisler müntahap ve tabîî azalardan mürekkeptir.

Belediye meclisleri bütün muhtariyetlerine rağmen mahallî idarelerin menafiini tanzim hususunda mürakaba makamlarının direktiflerini göz önünde bulundurmamak mecburiyetindedirler.

Belediye idarelerinin başında belediye reisleri bulunur. Reis, meclis veya meclis içinden intihap edilmiş daimî encümen kararlarını infaz eder. Kanun ile belediyelere verilmiş vazife ve salâhiyetlerin icrasına dikkat etmek daimî encümenlere aittir. Belediyelerin mahdut muhtariyeti noktai nazarından dolayı belediye muamele ve mukaveleleri mafevk makamların tasvibine tabidir.

B Mafevk mercilerin tasvibine tabi tutulan işlerden başka mahallî muhtariyetlerin kendi salâhiyetlerine bırakılmış işler de vardır. Fakat bunlar hakkındaki gerek meclis ve gerek encümen kararlarını, mafevk merciler hükümetin emniyetine, emrine, nizam ve kanunlara muhalefetten dolayı yahut salâhiyetlerini tecavüz noktasından gerek resen ve gerek alâkadarların müracaatı üzerine nakzedebilirler .

Bundan başka vesayat makamları kanun ile tesbit edilmiş ahvalde inzibatî tedabir ittihaz edebilirler. Bu tedbirler meclislerin feshine kadar gidebilir. Hatta

salahiyetini tecavüz eden belediyeler hakkında mahkeme vasıtasile cezaî kararlarda ittihaz olunabilir.

Bu gibi cezalar belediye reis ve encümen azalarına ait olup meclisler bundan hariçtir.

C - Gerek köy ve gerek kasaba belediyelerinde mürakaba vazifesi valilere verilmiştir.

D - Bir de nüfusuna, İktisadî ehemmiyetine ve sınaî İlmî inkişafına göre kanunu mahsus ile (Municipiun) unvanı verilen belediyeler vardır ki bunların kontrolü doğrudan doğruya Dahiliye vekâletine aittir. Dahiliye, bu murakabeyi Devletin umumî menfaatlerde ahenktar bir şekilde tanzim eder.

E - Dahiliye vekâletinin yapacağı bu mürakaba için âlî idare meclisi teşkil olunmuştur. Bu meclis, kanunsuz kararları feshedebildiği gibi bu kararların infazından mütevellit belediye zararları ile halka ait zararlar müsebbiplerinden tazmin ettirilir ve hatta mahkeme kararile cezai hükümler alınabilir.

B : - Valiler tarafından yapılan murakabeye karşı da belediyeler bu âlî idare meclisinde muayyen müddet zarfında müracaat edebilirler.

Mahallî idarelerin vazifeleri

Mahallî idarelerin tevhide hakkındaki kanun, bu vazifeleri tespit ve tadat etmiştir.

1 - Kanunun 51 inci maddesi, belediye meclislerinin, mahallî menfaatlere ait tespit edebileceği hususları umumî surette tarif etmiştir.

2-54 üncü madde ile daimî encümenlere dair olan vazifeler sayılmıştır. Kanunen sırf mahallî mahiyette telâkki edilen işler:

A : İptidaî tahsil ve iptidaî meslek mektepleri.

B : Ziraat meseleleri

E . Bilhassa sıhhati umumiye ve diğer sıhhiye işleri, belediye hastaneleri inşa ve idamesi (dispanser, eczahane, fukara, malûl, bulunmuş ve yetim çocuklara ait iltica mahalleri, bu meyandadır.)

C : Hayvan yetiştirme ve baytarî tababet işleri.

D : Belediye hududu dahilindeki bilûmum yol işleri.

E : Hal ve pazar inşası .

F : Su tesisat ve tevziatı.

G : Kanalizasyon ve lâğım işleri.

H : Tenvirat işleri, vasaiti nakliye temin ve idaresi veya mevcutların tanzimi.

J : Mahallî müzeler tesisi güzel san'atların himayesi

K : Halk mektepleri ve halk terbiye müesseseleri ihdası ve mevcutların himayesi.

L : Bedenî terbiye müesseseleri.

M : Havayici zaruriye işleri, fiyatlarının hali tabiide muhafazası ve murakabesi.

N : Hayır müesseseleri ve İçtimaî muavenet işleri.

Tatbikat ve takibat sahasında maddî eser vücuda getiren ve mevcut eserleri himaye edecek olan bu vazifelerden başka idarî muamelâtı da kanunla tespit olunmuştur:

1 - Belediyelerin varidatı ile mütevazın masraf bütçelerini yapmak.

2 : Belediye resimleri ihdas ve bunların varidatını cibayet etmek.

3 - Vergi hisselerini toplamak.

4 - İstikraz aktetmek.

5 - Belediye emlakını idare edenleri kontrol.

6 - Bütçenin tatbikatını kontrol.

7 - Dava işleri, satış, mübadele, hibe ve teberruların kabulü.

8 — Köylerin ilhak veya fekki, merkezlerin tebdili köy belediyesinin kasaba belediyesi haline ifrağı ve umumiyetle her nevi arazi tebeddülleri hakkında kararlar.

9 - Belediye zabıtası, seyrüsefer, her nevi merasim zabıtası ve belediye hizmetleri teşkilâtı.

10 - Mahallî kanun ve nizamnamelerle talimatların tatbikattaki noksanları ve yeni ihtiyaçlara dair temenni mazbataları.

11 - Mahallî mahiyette bir kısım işler için Vilâyet ve Devletle teşriki mesai.

12 - Belediyelere büyük hizmeti dokunanlara fahrî hemşehri unvanı tevcihi.

Gerek birinci ve gerek ikinci kısım vezâiften bazıları 54 üncü madde mucibince daimî encümenlere aittir, diğerleri belediye meclisinin vezâifindendir.

Kanun ile mafevk merciin tasvibine talik edilmemiş olan bütün kararlar, ittihazından on gün sonra kabili icradır. Bu on günlük mühlet, mükelleflerin, icabında itiraz edebilmeleri için verilmiştir.

Daimî encümen kararları, esasen, böyle bir itiraza meydan verecek mahiyette olmadığından, bunların kararları için böyle bir müddet konmamıştır.

*

* *

Tasvibe tabi kararlar

Kasaba belediyeleri için Vali ile vilâyet daimî encümenin ve (municipium) adındaki büyük belediyeler için Alî idare meclisi ile Dahiliye vekilinin tasvibine tabi kararlar şunlardır:

A : Senelik iradın % 10 unu tecavüz eden her nevii mûzayedeli satışlar icar ve isticar kararları.

B : Senelik adî varidatın % 20 sini tecavüz edem her nevi mübadele, sulh ve ibra, mübayaa kararları.

C : Adî varidatın dörtte birini tecavüz eden her nevi İktisadî teşebbüs ve faaliyet kararları ,

D : Bütçe kararları ve bunların tadilleri.

E : Sıhhat ve emniyet nizamnameleri .

F : İradın tesbiti .

G : Yeniden belediye resmi ihdası hakkındaki kararlar.

H : Belediye zabıtası ihdası kararları.

*

**

1929 idarei mahalliye kanunu

Dört senelik bir tecrübeden sonra; yukarıda izah olunan sıkı kontrol şeklinden iyi neticeler alamayan Romanyalılar 13 Haziran 1925 kanununu lâğvederek 29 Temmuz 1929 da yeni bir kanun yapmışlardır.

Yeni kanun, şiddetli vesayet ve murakabe yerine gayet geniş bir ademi merkeziyet şeklini ikame etmiştir. Hükümetin ve mahallî teşekküllerin birbirine karşı hukukî vaziyetleri hemen hemen bir müsavat halindedir. Mahallî idareler, vazife ve salâhiyetlerinde tamamile muhtardırlar. İdarî vaziyet en son nazariyelere göre tadil edilmiş ve mahallî teşekküller kendi işlerini kendileri görmekte serbest bırakılmıştır.

Vilâyetin başında hükümeti merkeziyeyi temsil eden valinin mahallî idare üzerinde son derece mahdud nezaret hakkı vardır. Fakat valinin vilâyet idarei hususiyesinde

icra salahiyeti yoktur. Bu salahiyet vilâyet meclisinin delegasyon reisine mevdudur.

Yeni kanun Belediyelerin başında bulanacak olanların dahi vazife ve salahiyetlerini saymış ve bunların bir kısmını daha vasi mikyasta eski kanundan almıştır.

Her köyde de bir komün teşkil olunmuş ve bunların kendi arzularına göre idareleri tasvip edilmiştir. Vilâyetlerden mürekkep olarak hükmî şahsiyeti haiz bir de mıntaka ihdas olunmuştur ki mıntaka meclislerine mıntaka merkezi olan belediyeler dört, diğerleri ikişer mümessil gönderebilirler. Mıntaka merkezi belediye mümessillerinden birisinin, mıntaka meclisince, mıntaka daimî encümenine seçilmesi mecburîdir.

*

* *

Belediye Bütçeleri ve Kafi Hesaplar

Belediye daimî encümenince tesbit olunup belediye meclislerince tasdik olunan varidat ve masraf bütçelerinin mecburî masraf kısımlarını âlî idare meclisi umumîsi kararile Dahiliye vekili tadil edebilir.

Bütçelerin varidat ve masraf kısımları, âdi ve fevkalâde olmak üzere ikiye ayrılır.

Aşağıda sayılanlar hariç olmak üzere belediye kasasına giren her para, âdî varidat sayılır.

- 1 — Kanun ile ihdas olunan fevkalâde mükellefiyetler
- 2 — Belediye emlâkinin satışı hasılâtı.
- 3 — Hibe ve teberrular.
- 4 — İstikraz tutarı.
- 5 — İltizam hasılâtı ve kanuna göre ispirtolu içkiler, satışından alınan resimler.

6 — Adî varidat fazlası.

7 — Her hangi bir istikraz ile yapılan işlerin karşılığı olan nakitler.

8 — Otlâkiye resmi ve hasılatı,

9 — Belediye ihtiyat akçası.

10 — Her nevi arazi ve muvakkat gelirler.

Bunlar, belediyenin fevkalâde varidatı telakki olunmaktadır.

Belediyenin adi masraflarına gelince: Bu da belediyenin her sene ifa olunan mutat hizmet ve memuriyetlerinin tahsisatından ibarettir.

Fevkalâde masraflar da muvakkat ve istisnaî kısımlardan mürekkeptir ki bunlar da adî masraflara tahsisi memnu olan varidatla karşılanır ,,

Adî masraflar mecburî ve ihtiyarî olarak ikiye ayrılmıştır

Mecburî masraflar

1 — İdare, sıhhiye, maarif memurları maaş ve ücretleri ve diğer hususî kanunlarla tesbit olunmuş ücretler.

2 — Dinî, İdarî, sıhhî binalarla mekteplerin inşa tamir ve idame masrafları belediye hizmetlerinin ifası dolayisile işgal olunan binaların icarları yol inşa ve tamirâtı masrafları.

3 — İstikraz taksitleri.

4 — Hali medenî sicilleri masarifi.

5 — İrat getiren menabie ait masraflar.

6 — Hastalar fakirler, harp öksüzleri masarifi (kanunî şekiller dairesinde)

7 — Kanun ile nazarı dikkate alınmış, İdarî intihaplar masarifi.

- 8 — Belediye dahilindeki mezarlıklar masarifi.
- 9 — Tenvirat ve tanzifat masrafları.
- 10 — Vacibüttiye borçlar.
- 11 — Menkul ve gayrimenkul emvalin sigortası.

Bu mecburiyetten başka her sene bütçesinin üçte biri ile seneden seneye varidatta vaki olan tezayütten hasıl olan mebalighinde İktisadî, sıhhî, İlmî mesaî ve hizmetlere tahsisi meşruttur .

İktisadî hizmetlere ayrılan tahsisatların mahallî aksisini tesbit için mahallî ticaret ve mesai odasile senayi ve ziraat odasının muvafakati ve mütaleası alınmak lâzımdır.

Varidatın tesbitinde ve tahmininde ki usule gelince: Bunun için, Son üç senenin varidatına göre yapılmış mukayeseli irat tablolarile, cari senenin ilk Altı aylık varidat hasılatı göz önünde bulundurulmak suretile yapılır.

Her bütçede ayrı bir fasıl olarak ihtiyat tahsisatı konmaktadır. Bu tahsisat, Bütçenin muhtelif fasıl ve maddelerine komşu olan tahsisatların Kifayetsizliği veyahut bütçenin tanzimi sırasında melhuz olmayan işlere veri i inektedir.

(Bizde, Bu tahsisat iki şekildedir:

Birisi ihtiyat tahsisatıdır ki, Bu tahsisattan lüzumunda diğer fasıllara münakale yapılır.

İkincisi masarifi gayri melhuza faslıdır ki bütçenin tanziminde varidi hatır olmayan ve sene içinde sarfı lâzım gelen muhtelif işlere verilir),

Mecburî masraflar, bütçeye konmadığı, yahut, bütçe kanunî şekillerde tanzim edilmediği taktirde mafevk merciler vasıtasile keyfiyet belediye meclislerine bildirilir meclisler bütçeyi tashih eder. Meclis eski noktai

nazarında İsrar ettiği ve tadilâtla kabul eylemediği takdirde mafevk merciler resen tadilât yapabilirler.

*

**

Belediye bütçeleri alelusul fasıl ve maddelere ayrılmıştır. Gerek varidat ve gerek masraf kısımlarında varidat ve masarifin mahiyetine göre fasıl ve maddeler tefrik olunur hibe*ve teberru gibi bu mahiyette ve bir işe muayyen ve mahsus mebalîğ o işten başkasına tahsis olunamaz.

Her hangi bir sebeble belediye bütçesi, vakfında tasdik dilmemiş ise geçen sene bütçesi yeni bütçenin tasdikına kadar mer'i olur. Eğer bu teehhür İdarî bir müsamahadan mütevellit bulunur ve bu teehhür belediyeyi maddeten mutazarrır etmiş olursa müsebbipleri ceza görürler.

Masraf bütçesi her sene hizmetleri için lâzım olan senelik kredi küşadını gösteren kanunî bir hüküm mahiyetindedir. Bütçe ile kabul olunan masraflardan başka hiç bir masraf yapılamaz.

Fakat bütçede her hangi bir ile ait olarak mevcut tahsisat o işin ikmâline kifayet etmediği veya yeni bir iş için tahsisat icap ettiği takdirde ayrı bir kararla keyfiyet temin olunabilir. Bununla beraber bütçe nizamnamesinin bir maddesile gerek munzam tahsisat gerek fevkalâde tahsisat için verilebilecek azamî mikdarlar tesbit olunur bunun fevkinde karar ittihazı memnudur .

*

* *

Belediyeye ait her nevi masraf için alenî ve umumî bir müzayede ve münakaşa usulü caridir. Fakat bunların aşağıda miktarları tesbit olunanlarının pazarlıkla icrasına kanunî mesağ vardır.

A - Miktarı yüzbin (ley) i tecavüz etmeyen icar ve isticarlar, malzeme nakliyat işleri, iltizamlar.

B - Senelere sarî taahhütler ve diğer işler, bunların masraf veya iradının otuz bin (ley) i geçmemiş olması şarttır .

C-Yalnız bir kimsede bulunan emtia ve eşya mübayaası

D - Yalnız mutahassıslara tevdi olunabilecek işler (inşaat, senayii nefise gibi)

E - Nümune olarak yapılacak imalât ve işletme.

F - Mutavassıtların araya girmemesine imkân olmayup istihsal ve imâl mahallinde mübayaası icap eden şeyler.

H - Yüzbin (ley) e kadar gayrimenkul mübayaası.

G - İstimâlden sakıt olmuş menkul malların satışı (beş bin leye kadar)

L - Belediye ticarî ve sınaî müesseseleri için lâzım olan iptidâî maddelerin mübayaası.

M : İki defa müzayede ve münakaşaya konup ta bedeli muvafık görülmeyen işler,

N : Müzayede ve münakaşa müddetini beklemeye imkân olmayan müstacel işler.

*

* *

Her nevi ita emrinin merkez kasasına ibrazında muamelesinin tamam olup olmadığı (tediye ediniz) cümlesile parayı alacak kimsenin evsafi hakkında kasa memurları tetkikat yapmakla mükelleftirler.

Masrafların bütçe fasıl ve maddelerine tevafukunu tetkika memur şef, Divanı muhasebata karşı da mesuldür. Kati hesaplar, Divanı muhasebata tevdi edilmek üzere Dahiliye vekâletine gönderilir.

*

**

Belediye varidatının tasnifi

1923 Tarihli kanuna göre belediyelerin varidatı esaslı iki kısma ayrılabilir.

A : Azamileri kanuna merbut listede gösterilmiş bütün vergiler.

B : Mezkûr kanunun 4 üncü maddesinde yazılı her nevi resim ve harçlar.

Bu resim ve harçlardan belediye hizmetlerine taallûk eden kısımlar o hizmetlerin icap ettirdiği masraflar nisbetinde tarh ve tevzi olunur. Umumî bahçeler, haller, yol ve kaldırımlar, spor sahaları bu nevidendir.

Belediye hizmetleri meyanında:

A : Tanzifat işi.

B : Su tevziatı,

C : Lâğımların tasfiyesi.

D : mezbaha hizmeti

E : ölçü ve tartı işi

F : kıta maddelerinin kontrolü gibi mühim hususat vardır.

Yukarıda sayılan iki nevi gelirden başka belediyeler hususî kanunlarına göre de bazı vergi alırlar.

1 — Yollar kanunu mucibince alınan mebalîğ

2 — Bükreş hudutlarının tahdidi kanunile temin olunan irat bu meyandadır.

Belediyelerin bunlardan başka iratları da vardır:

A . hükümet tarafından yapılan muavenetler.

B : diğer muhtelif yardımlar gibi.

*

* *

İstihlâk Gelirleri

İdarî teşkilâtın tevhidî ve doğrudan doğruya mükellefiyetlerin birleştirilmesi kanunlarından sonra belediyelerin hayvanat üzerine, nakil vasıtaları üzerine ve nihayet, her nevi iptidâî maddeler üzerine istihlâk resmi koyması men edilmiştir. Bundan başka hükümetin aldığı resim mabetlerinden yüksek resim alınması da yasak edilmiştir.

Diğer her nevi istihlâk resmi de 1893 kanunile alınmakta idi fakat 1903 kanunile bunlar da lağvedilmiş yerine (Fonds Communal) ikame olunmuştur. İstihlâk resimleri kanununun son tatbik senesi olan 1902, 1903 tarihinde bütün Romanya belediyelerinin 132 maddeden aldıkları istihlâk resmi hasılatı : 4, 147, 894, 41 ley tutmuştu.

Lağvolunan istihlâk resimleri yerine ikame edilmiş olan (Fonds Communal) hükümetçe idare edilmekte ve hasılatı belediyelere tevzi olunmaktadır, bunlar da:

- 1 — 36 maddeden alınan istihlâk resmi
- 2 — Hükümetin vasıtasız vergileri hasılatından alınan onda birler .
- 3 — Doğrudan doğruya mükellefiyetler üzerine zam olunan onda bir munzam kesrin nısfı.

Bütün bu iradın yekûnundan % 10 idare ve tahsil masrafı çıkarıldıktan sonra mütebakisi belediyelerin istihlâk resmi tahsil ettikleri son beş sene zarfında elde ettikleri irat nisbetinde belediyelere tevzi edilmektedir.

Mahallî İdareler Umum Müdürü

K. Naci

ALMAN HÜKÜMETİNİN

Memmurin dosyacılık Tâlimatnamesi

Neşreden : Almanya Dahiliye Nezareti

işbu talimatname, Alman hükümetinin 8/1/932 tarihli içtimain da müzakere ve kabûl olunarak, şimdiye kadar tatbik etmemiş olan Vekâletler de (Nezaretler de) dahil olmak üzere 1/4/932 tarihinden itibaren tatbikine başlanmıştır .

Dosyacılık talimatı herhangi bir daire ve ya idarenin sıhhat, emniyet, sür'at ve intizamla işleyecek kadar dosya ve evrakın muayyen usullerle kayıt, kontrol, arama ve bulma muamelelerinin basitleştirilmesi gayesini takip eder.

Dosya ve evraka bağlı iş ve muamelenin, doğru ve çabukça intacını bu işlerle meşgul memurların, yalnız dosyacılık talimatını bellemeleri değil, aynı zamanda âmirlerin de zaman zaman ansızın müdevven talimata riayet edilip edilmediğini kontrol ve teftiş etmelerini temin edebilir.

Fihrist :

A — Dosya, memurluğu, dosya plânı dosyacılık.

madde 1—8

B — Gelen evrakın tarzı muamelesi... madde 9—15

C — Nümuneler

No..1—6

A - Dosya memurluğu, dosya plânı, dosyacılık

I

Dosya memurluğunun vazifeleri ve vesaiti

1) — Evrak ve tahrirat, dosya memurluğu tarafından tanzim, tasnif, hıfz ve idare olunur. Bu memurluk ya umum evrak memurluğu veya şube ve kısım evrak memurluğu olabilir.

2) — Şube ve kısım memuru esas vazifesi meyanında, kendi dosyalarının memurluğunu da yaparsa da, dosyaların umum evrak yani “Registratur” halinde idaresi için bu işe ayrıca bir memur tayini icap eder.

3) — Şube kısım evrak fişleri ikiye ayrılır:

a) - Diğer şube ve kısımların işlerinden tamamen ayrılması mümkün olanlar.

b) - Gelen evraktan birçoğunun memur tarafından yazılması ve işlenmesi lâzım gelenler.

4) — Şube ve kısımlarda dosyalara bakmak üzere kendi memurlarından “fazla memura ihtiyaç ve fazla vesaite ve tesisata lüzum görüldüğü ahvalde, bundan vazgeçmelidir.

5) — Umum evrak (merkezi evrakcılık) usulü, (ayrıca dosya memuruna lüzum gösteren) şube ve kısımların tatbik edemediği ahvalde tesis olunur.

II

Dosya plânı ve dosyaların numaralanması

1) — Her yüksek memurluğun (Vekâlet, umum müdürlük, müdürlük, amirlik ve saire) iyi düşünülmüş

ve her ahvali nazarı dikkate alınmış, defter halinde tanzim olunacak bir dosya plânı bulunması mecburîdir. Hu dosya plânı o müessesenin büroculuk ve dosyacılık «basitlik organizatörü,, memurile birlikte tespit ve kullanacak, tatbik edecek memura öğretilir ve verilir. Bu dosya plânında dosyacılığı hangi memurluğun (şube, kısım veya umum evrakın) yapacağı tasrih edilmiş olmalıdır.

2) Dosyalar, ya harflerle veya rakamlarla veya her ikisi ile birden veya 4 haneli aşar sistemi ile işaretlenirler, numaralanırlar, (nümune 1 bakınız)

3) — Bir idarenin bütün yüksek memurlukları (umum müdürlükler, şubeler, kısımlar, mümeyyizlikler ve saire) için tevhit edilmiş muayyen bir dosya plânı mevcut ise, bütün dosyalar bu plâna göre numaralanırlar. Ve bu plâna göre muhtelif şube ve kısımlardan ayni harf ve numarayı alacak evrak da bir tek - ait olduğu- dosyaya konabilirler.

4) Böyle bir tevhit olunmuş dosya plânı ancak idarenin tabi olduğu vekâlet-Nezaret- tarafından tevsî, İslah veya tebdil olunabilir.

5) Sicil dosyaları, dava dosyaları, hukuk dosyaları, dosya plânı içine alınmaz, bu dosyalar, esamî defteri (mahkeme, hukuk ve fiş kartları) vasıtasile bulunacak surette tanzim olunurlar. Sicil dosyaları, hurufu hece sırasile tertip olunurlar. Ayni isimde olanlara, farklarını gösteren bir şeyi ilâve olunur. Dava ve hukuk işleri dosyaları, bu işlerin kendi numaralarını alırlar.

6) — Gelen evrak ile meşgul olacak her memura bir dosya plânı veya hülâsası daima göz önünde bulunmak şartile, verilir.

III

Dosyaların cinsleri

1) — Lüzum ve ihtiyaca göre, umumî (U) ve hususî (H) işaretini taşıyan dosyalar yanyana tutulabilir.

U - Dosyalara, umumî kararlar, tamimler, talimatlar ve sabit muhteviyatı olan muhaberat konur.

H - Dosyalar, seneden seneye ve icabına göre, sene içinde değişecek surette, harufu heca (ABC) sırasile veya şahıslara, dairelere, kısımlara karşılık olmak üzere tertip olunurlar Umumî ve hususî dosyalar aynı numarayı alabilirler. Yalnız hususî dosyaların |numarası yanına bir H. işareti konur.

Meselâ :

Umumî dosya — 2033

Hususî dosya — 2033 H gibi

2) — Aynı cins iş için muhtelif yerlerde müteaddit dosyalar açılmaz. Ancak aynı işe bakan şube ve kısımların ayrı ayrı odalarda olmaları ve aynı dosyayı kullanmalarına mani olan sair ahvalde, buna müsaade olunabilir.

IV

Dosya kabı ve numarası

(İşareti — Harfi)

1) — Muamelesi biten evrak, kitlekli ve ya yaylı karton dosyalarda veya mukavva klasör dosyalarda saklanır.

2) — Bütün dosyaların iç kabında.

a- Memurluğun [şube -veya kısmın] rumuzu.

b- Dosyanın muhteviyatını gösteren hulâsalar.

c- Dosyadaki evrakın hangi zamana âit olduğu tarihi.

d - Dosyanın başka dosyalarla alâkası olup olmadığı,

e - Dosyanın kendi numarası.

f - lüzum görülen ahvâlde dosyanın bulunduğu yerin adı bulunur.

3) Klasör dosyaların sırtında, idarenin (umum müdürlüklerin' şubenin, kısının) rumuzu ile kedi numarası bulunur, Bir tek dosyada, dosya plânının bir kaç numarası bulunacak olursa, bunlar berveçhi âti şekilde:

Meselâ : 2140 ilâ 2145

Yazılarak umumî (U) veya hususî (H) olup olmadığı da işaret edilir Mad - III de olduğu gibi.

V

Dosya içinin tertip ve tanzimi

1) — Evrak dosyaya, soldan sağa doğru - kitap okur gibi - geldiği sıra ile istif olunur. (İlk muamele; dosyanın en üst sahifesinde en son muamele; dosyanın en son sahifesini teşkil etmek üzere) Hep aynı işi mevzuubahs eden muamelelerde, yine tarih sırasile yanyana konurlar ve her tahrirata merbut lefler, ait olduğu evrakın alt kısmına gelmek üzere dosyaya yerleştirilirler. Her hangi bir muamele tekrar işlenmek icap ederse, bu evrak sıkma tertibatlı bir karton dosyaya alınarak, yeni muamelenin hitamında, yeni tahrirat ile birlikte ait olduğu dosyaya yerleştirilir. Dosyadan muvakkaten alınacak bu gibi evrak için- lüzum görülen ahvalde - 2 numaralı numune gibi bir matbu bir fiş, doldurularak bu evrakın alındığı yere konur.

2) — Bütün dosyalar, heran, herhangi bir muamele için kullanılmağa amade içindeki evrak ve muamelenin nelerden ibaret olduğunu gösteren fihristi ile hazır bir şekilde durmalıdır. Bu sebepten, yalnız muamelesi ikmal edilmiş evrak değil, aynı zamanda muamelesinin tekâmülünün ve bitmesini bekleyen evrak ta derhal yerine konmalıdır. Acele tahrirat için en iyisi, dosyaya renkli bir ara ince kartonu kanarak, bu gibi evrakın bu kısma toplanmasıdır. Bu tarzda hareket; her zaman için acele evrak olup olmadığını kontrola imkân verir. (M. XIII çe bakınız)

3) — Bir kaç dosyayı alâkadar eden tahrirat ve muamelâtın zuhura geldiği ahvalde, bu evrak esas ait olduğu dosyaya konarak diğerlerine bir kopyası veya birer müracaat varakası konur. Dosya tutan şahıs, dosya plânı esasları dahilinde şube ve kısmının rumuzunu da kullanmak veya ayrıca hususî bir talimat varsa (meselâ kopyelerin umumu bir yerde toplanması gibi) buna göre bütün muamelelerin doğru olarak ait oldukları dosyalara konmasından ve lüzumuna göre 2 numaralı numune deki müracaat varakasının hüsnü istimalinden mesuldür.

4 —Her gün ele alınacak dosyalarda, evrakına mutlaka merbut olmasına lüzum olmayan; nümuneler, hesaplar, cetveller gibi lefler ya bu dosyaya ait bir yardımcı Klasör dosyaya veya hususî bir karton dosya ya yerleştirilerek, evrakına bu yolda şerh verilir. Gazetelerden çıkarılan ve dosyalarda hıfzına lüzum olmayan yazılar da işlerin cinsine göre ya kartonlu dosyalara veya gözlere serbestçe konur.

5 — Tahriratına merbut olarak kalmasına lüzum olmayan fakat kütüphanede hıfzı faideli görülen evrakı matbua, broşür ve kataloglar, kütüphaneye havale

olunur ve ait olduğu evrak üzerinde bu hususta bir şerh verilir.

6 — Talimatname, nizamname ve tamimler değiştiği veya ilâve gördüğü ahvalde, evvelkileri üstünde tashihat yapılmalı, tamamlanmalıdır. Her hangi bir dosya muhteviyatını alâkadar eden resmî ve hususî tamimler, tebeddülât hakkında bu dosyalara kâfi izahat ve malûmat konur. Resmî ve matbu tamimlerde muhteviyatı itibarile alâkadar olan dosya veya dosyalara konurlar.

7 — Talimat ve emirlerin lüzumu gibi muamele görüp tashih veya ilâvesi icra edildikten sonra mahallime konulmasından dosya memurluğu mes'uldür.

8 — Umumî dosyaların muhteviyatını gösterecek başka bir usul kullanılmıyorsa, dosyaların içine, evrakın nelerden ibaret olduğunu gösteren bir fihrist konur. Bu fihriste evrakın tarihi ile ihtiyacı hale göre - gönderenin numarası ve muhteviyatı kısaca yazılır. (Hülâsa :) Klasör dosyalarda fihrist olarak karton kâğıdı veya sert kalın kâğıt kullanılır. Bu fihrist, evrakın hüsnü muhafazası için kap yerine de geçmiş olur.

9 — Gözlere ve raflara kitap gibi dikine dizilecek klasör dosyalarda evrak, dosyanın azamî kâğıt alım noktasına kadar doldurulur. Yatık duracak dosyalarda ise, dosyaya 200 kâğıttan fazla tahrirat konamaz.

10 — Tahrirat sıra ile numaralanabilirler. Muvakkaten veya tamamen bir başka yere teslim olacak sicil dosyalarının son sayfasına tarihinde kapanmıştır,, Yazısı yazılır ve memur tarafından imzalanır.

VI

Dosya Muhafaza Memurluğu

1 — Dosya muhafaza memurluğu, verildiği yerde kalmayacak, şube ve kısımlarda daimî surette kullanılmaya-

cak dosyaların vaziyetini kontrol etmeğe mecburdur. (Liste, fiş, kartodek kartı veya dosya teslim defteri tutmak suretile)

Fihrist olarak kullanılmamış olan — klasörlere ait kartonlar ya tekrar kullanılmak üzere şube ve kısımlara veya her muamelesi bitmiş olupta hıfzı icap eden evrakın (muhafaza kabı olmak üzere) kullanılır. (Madde: 5 fıkra : 8 de yazıldığı gibi) dosya muhafaza memurluğunca ara kartonu ve icabında fihrist olarak kullanılmak üzere verilecek renkli veya renksiz kartonlar muayyen bir tevzi listesine not ve kayıt edilir.

2) — Muameleler, evrak halinde değil, dosya halinde talep edene verilir. Dosya memurluğunun haberi ve malumatı olmaksızın hiç bir kimsenin dosyadan bir tek evrak almasına müsaade olunmaz.

3 — Dosyaların muhtelif muamele evrakı, karton veya kâğıtlarla birbirinden ayrılır. Evrakın katlanmasına cevaz yoktur,

VII

Eski Dosyalar

1) — Dosyaların ve eski bölme kartonlarının daha ziyade kullanılmasına imkân kalmazsa, bunlar evrak mahzeninde tasnif edilmiş bir halde saklanır, cins ve miktarı bir liste halinde veya fişlerle tesbit olunur. Bunun temin ve idaresi ya bir tek memura bırakılır veya bu vazife, umum evrak memurluğu dosya memurluğu - dosya muhafaza memurluğu varsa bunlardan birine gördürülür.

2) — Bir dosyanın muhteviyatı olduğu gibi kaldırılacak ve saklanacaksa, içindeki evrak ucuz bir dosya zarfına konur ve klasör dosya başka evrak için kullanılmakta devam olunur.

3) — Eskimiş ve kullanılmayacak dosyalar üzerine imha olunacakları tarih bir kırmızı kalemle işaret olunur.

4) — Evrak mahzenine verilecek evrak ile imha olunacak veya İlmî tetkikata tahsis olunacak evrak hakkında resmî gazetenin 5/12/931 tarih ve (823) sahifesinde yazıldığı gibi hareket olunacaktır.

VIII

Dosyalara girmeyecek evrak (imha evrakı)

G. O, H esaslarına göre imha edilecek veya her hangi başka bir şeyde kullanılacak evrak, dosyalarda değil, şube veya kısmın memuru ve olduğu ahvalde umum evrak veya dosya memurluğu tarafından toplanır, paket halinde, zarflar veya gözler içinde sene nihayetine kadar saklanırlar (Boş ve temiz kâğıtlar bunların içinden ayıklanır.) Bunlar hakkında başka bir emir ve talimat verilmediği takdirde, sene sonunda imha olunurlar.

B - Gelen evrakın tarzı muamelesi

IX

Dairenin Numarası

1) Gelen evrakta geldiği tarihi gösteren damganın üstünde, dosya plânına göre gireceği dosyanın numarasını da almalıdır . Tahriratı gönderen mahal neye ait

olduğunu tasrih etmiş ve ya numarasından bahsetmişse, bu numaranın ve ya işaretin altı çizilmekle iktifa olunur.

2) Şube ve ya kısmın numarası olarak dairenin numarası kullanılır. (Dosyanın numarası, dairenin numarasını ve yerini gösterir.) Bu numaranın önünde ve ya arkasında bir (—) işaretinden sonra kısmın mümeyyizin veya masanın rumuzu bulunur. Meselâ 1210—1.2.13. Sicil dosyalarında evrakın işaret veya numara almasına hacet yoktur. Çünkü ait olduğu kısım veya numara içindeki muamele ve isimden derhâl anlaşılabilir.

X

Şube veya kısım (Mümeyyizliğin) Dosyacılığı

1) Kısmında tutulacak dosyaları, kısım memuru kendisi tutar ve kendi çalışma odasında tanzim ve hüsnü muhafaza eder.

Kısım memuru, gelen evrakı - esas itibarile - hiç bir kayıt muamelesine tabi tutmaksızın işler. Müstesna ahvalde kaydı icap eden tahrirat, nümune-3deki gibi bir deftere ve ya fişe (kartodek kartına) kaydolunur.

XI

Dosya evrak memurluğu (Dosya memurluğu

1) — Şube veya kısım dosyacılığına elverişli olmayan muamelât ve işlerin evrak dosyaları, bütün bir daire için müştereken kurulacak umum evrak mahallinde toplanır ve muamele görür. Bu gibi dairelerde kısım dosyacılığına ve kısımların uzak ve ayrı binalarda olduğu nadir ahvalde müsaade olunabilir.

2) Dairenin amiri tarafından tayin olunacak umum evrak memuru (Müdürü, mümeyyizi, şefi) muamelâtın ve işlerin sür'atle icrasını temin için her türlü kolaylık ve basitliği göz önünde tutacak ve bulacağı kolaylıkları yenilikleri veya müşkilâtı, dosyacılık ve büro organizatörlerine bildirecektir.

3) — Umum dosya ve evrak işlerine bir tek usul ve vasıta ile nazaret olunur. - Bu da gelen evrak fişleri (fihristi) gelen evrakın mahalli aidiyetine göre tefriki veya varide defteri kullanmaktır.- Dosya memurluğu bu defter veya fişlere, yalnız evrakın G. O. H. 14 Mad. mucibince memuruna gidecek ve müstesna olarak kaydı icap eden tahriratı kaydeder.

4) — Gelen evrak fişleri hurufu hece sistemi üzerine tertip olunur. (Varide evrak kayt (kartı) fişi – 4 No. lu numunede gösterilmiştir.)

Fişler, hükümet dairelerine, vilâyetlere, cemiyetlere fırkalara, mahallî idarelere ve idarei hususiyelere göre tertip, tanzim ve her biri başka başka renklerle diğerlerinden ayrılırlar. (Eşhasa ait muamelâtı ve tahriratı not etmeğe mahsus fiş numunesi, numune - 5 de gösterilmiştir.)

5) Umum evrak memurluğu, gelen ve kaydedilen evrakı, tahriratı, resen işleyecek yerlere, eski muamele evrakı ile - evveliyatı ile - birlikte verir. Bundan başka talep vukuunda, sair buna müteallik muamelâtı da temin eder. Eğer bu gibi evrak başka bir şube veya kısımda meşgul ise, gelen yeni tahrirata böyle şerhli verilir ve bunlar sonra teslim edilir,

XII

Evrakın -tamim ve sairesinin- muntazaman dolaşmasını kontrol

Evrakın memurini aidesince muntazaman alınıp verilmesi kontrol edilmez . Her memur kendine ait muameleyi bitirdikçe en yakın memura sevkeder. Fakat muayyen bir evrakın sırada olmıyan bir memur tarafından da görölmesi lâzım gelirse bu kısım veya memur mühlet defterine, umum evrak memurluğunca kaydolunur , (Madde 13'e bakınız)

XIII

Mühlet defteri (Acele muamele defteri)

1 — Acele muameleler ve tekitler, (6 No. lu numune) deki mühlet defteri vasıtasile kontrol edilirler. Bu defter bir kaç sene kâfi gelecek surette tertip olunur .

2 — Acele ve tekit olunan evrakın alacağı cevapların ve tahriratının yerliyerine konmas ve icabı hale göre geri verilmesi (G. V.) kaydile başka alâkadarların da okuması ve köşesini imza etmesi için gönderilen evrak ile bunların hüsnü suretle cereyanına nazaret edilmelidir. Bu da kayıt defteri mühlet-acele muamele-defteri, tekrar gösterilme varakası veya kopye çıkarmak gibi usul ve vasıtalarla temin olunur. Acele ve tekit dosyasına kısa mühletli - az acele - olan evrakta konur. (Madde 12 deki gibi)

3) — Acele muamele defterini ve acele dosyasını kısım memuru ve mevcut olduğu ahvalde, umum evrak memurluğu tutar. Her sene bir veya bir kaç defa, aynı işe ait tekit ve acele muameleleri geçip geçmediği kontrol edilir.

XIV

Muamelesi bitmemiş evrak

Muamelesi bitmemiş evrakı, bu evrakı işleyecek memur tarafından, “ muameleli ” veya “cevaplı” kayıtlarını taşıyan dosya veya gözlere - kendisinin vazifede bulunmadığı zaman bile derhal bulunacak surette - konur. Muamelesi bitmemiş biç bir evrak masa gözlerinde kilitli kalamaz.

XV

Karton dosyalar

1) — Tahrirat ve evrak, gideceği yerlere - şube veya kısımlara - açık ve münferit olarak gönderilmez, karton dosyalar içinde sevkolunur.

2) Az miktarda karton dosya idare etmezse, aşağıdaki usul tatbik olunur.

a — Gelen evrak dosyası (bu dosyada içindeki evrakı işleyecek memura ait olup, renk itibarile diğerlerinden derhal fark ve temyiz olunabilmelidir.)

b — Elde dolaşma dosyası: (Sarı renkte olanı sıra tahriratı, kırmızı renkte olan acele tahriratı, kurşuni veya mavi renkte olanlar sair tahriratı ihtiva ederler.)

c — Mahrem işler için kilitli dosya, anahtar yalnız senet mukabilinde verilir ve hüsnü muhafaza edilir; ziyamda derhal haber verilmelidir.

3) — Gelen evrak dosyası ile, dolaşma ‘dosyasında birinci ve üçüncü sahifelerine evrakın dolaşacağı sırayı gösteren liste talik olunur.

4) — Acele tahrirat, “acele „ veya “derhal,, etiketi ile damgalanır veya zımbalanır.

5) — Acele ve derhal adlı dosyalar, yalnız hakikaten acele evrak için kullanılmalıdır. Evrak acele kaydından kurtulunca başka dosyaya alınmalı veya acele etiketi dosya veya evrak üzerinden çıkarılmalıdır.

6) — Lüzumsuz boş karton dosyalar çıktığı ve ait olduğu mahalle teslim edilmelidir.

7) — Evrakın veya tamimlerin dolaşacağı ve takip edeceği sırayı gösteren listeyi, bu evrakı şevke memur şahs - acele ve önce okuması lâzım gelenler baş tarafa gelmek üzere - tertip ve ihzar eder. Bütün memurların veya dairesinde büyük bir kısmının serian görmesi lâzım gelen evrak (meselâ kanunlar) okuyucuların bulundukları oda ve masa sırasile listeye yazılmalıdır.

8) — Evrak gezdirme kâtip veya hademesi, bu dosyaları dolaşma listesi mucibince sıra ile ve fasıla ile odadan odaya, memurdan memura dolaştırarak, listede en son kayıtlı olan yere veya evrakı dolaştırmağa çıkaran memura iade eder.

Numuneler — C

- Numune: 1

Mad II

Fıkra -2 için

Dosyaların rumuzlanmasında, memurun çalışma sahası azamî 9 esas gruba ve her grup 10 talî gruba, her tâlî, grup 10 orta gruba, her orta grup 10 iptidâî gruba ayrılmalıdır: Esas grupların numarasını adedin soldan birincisi olmak üzere 9 rakamına kadar teşkil edendir, Tâlî gruplar; adedin soldan iki hanesini teşkil ederler, (10 ilâ 99). Her orta grup umum rakamın soldan üç rakamını teşkil eder. Meselâ (100 ilâ 999) iptidâî gruplar ise 4 rakamı teşkil eder (1000 ilâ 9999)

Eğer çalışma sahası 9 esas gruptan fazlaya ayrılmak icap ederse, rakamların yanına harflerde ilâve olunarak esas gruplardan baş grup olabilecekler bu suretle tefrik edilmiş olur.

Diğer cihetten; 4 rakamlı tertip, bütün dosyaların ve muhteviyatının numaralanmasına kâfi gelmezse, dördüncü rakamın sonuna bir çizgi (tire) çekilerek bunun yanına bir işaret koymakla müşkilât bertaraf edilir. Bu işaret rakam veya mevki mahalli, vilâyet, memleket, fabrika, ticarethane adı ve saire olabilir.

Eğer umumî dosya planı, yalnız 2 veya 3 rakamlı adet olarak tertip olunmuşsa bu bir çizgi ile ilâve olunan rumuz da bunlara ait olur.

**Yukarki aşar sistemine göre tertip olunmuş sistemli bir
dosya planı numunesi:**

Esas gruplar (Fihrist)

Esas grup:

<u>No.</u> .	Sayfası
1— Kanunlar, umumî tefsirler, müessesenin. teşkilât ve kısımları	
2 — Posta ve muamelâtı	
3 — Telgraf ve muamelâtı	
4 — Telefon ve muamelâtı	
5 — Telsiz telgraf ve muamelâtı	
6 — Posta inşaatı, tezyinatı, ihtiyaçları, ki.. tapları	
7 — Bütçe, kasa ve hesap, iktisat ve istatis- tik	
8 — Sicil ve zat işleri	

	(Başka dosyalara) müracaat varakası	<u>Numune : 2</u> Madde. V Fıkra 1 ve 3 için
Dosyanın numarası (işaret ve rumuz) makamın numaralı ve tarihli hakkındaki tahrirat mucibince makamın numaralı tarihli hakkındaki tahrirâtı tarafından tevhit olunarak (veya) dosyasına konmuştur.		

	Kayıt defteri (Fiş-kartı- kısım veya şubece kaydı lüzumlu görülen tahrirata mahsus)	Numune : 3 Mad. X Fıkra 2 için
Gönderen	Muhteviyatı (Hülâsası)	Mülâhazat

Dosya planının
İptidai gruba kadar gösteren fihristi
Bir sayfa nümunesi

Nümune
1
den
Son.

Dosya No. su	Dosya yazısı	ait ol- duğu yer	Oda No. su	Cilt adedi	Seneleri		A = Sakla V = hangi ta- rihte imha olunacağı	Mülâhazat
					Senesi- sinden	ne kadar		

2 — Posta münakalatı ve posta muamelâtı

20 — Kanunî kararlar, ücretleri, posta kıymetleri

2000	200 posta ka- nunları							
	Posta kanun- ları umumî	12.13	45	1	1920	1925	A	
				2	1920			
2001	Posta mecbu- riyeti	12.13	45	1	1920	1923	A	
				1	1920			
2002	Mahrem posta	12.13	45	2	1920	1		

2003	Posta cezaları	13.8	27	1	1920	1927	V. 1932
2004	İdare mecburi usulleri			2	1928		
2005							
2006							
2007							
2008							
2009							
	201 - Posta sevkiyatı garantiler						
2010	Garanti-unumi	Hükûmet	110	1	1920	1926	A
2011	Mektup zayiâtı	Hükûmet	110	2	1927		
2012	Paket zayiâtı			1	1920		
2013	Taahhütlü ve kıymetli mek- tup zayiâtı ve ilâ						

Ticarethane, müessesat ve eşhastan gelecek tahrirata mahsus fiş			
İsim :		No.	
Kem. - Ken. ilâ		Ayni harfe ait teakup edecek kartların No. su	
Evrakın tarihi	Göndere-nin ismi	Havale edildi-ği yer	Havale edildi-ği yer
6.8	Kemal Mehmet Kemal Nuri	2300 b (6)	

(1) Bu numune için mümkün mertebe büyük kart kullanmalıdır. Çünkü bu suretle bir tek satıra 2 ilâ 3 kayıt muamelesi yapılabilir. Kartın sol dip köşesine (DIN A 5) yazmalıdır. (Alman Endüstri norm esasının A 5 tertip eb'adı demektir. Mütercim)

(2) — Her yeni senenin başında, yeni sene fişin birinci satırı ortasına nisbeten büyük olarak yazılır.

(3) — İdarenin numerosu âit olduğu iş cinsini gösterdiğinden, evrak muhteviyatının hülasasını yazmağa lüzum yoktur.

(4) — (Kaldığı yer) hanesi yalnız, evrakın bir başka memura verildiği veya başka bir yere kaldırıldığı halde yazılır.

(5) Buraya evrakı alacak kısmın numerosu konur.

(6) — Dairenin dosya planı numerosundan, iş ve evrakın nereye âit olduğu anlaşılır.

Mühlet defteri			Numune : 6
			Mad. XII Fıkra 1 için
Mühlet günü	Tarih ve numara	Hülasası	Bitip bitmediği hakkında mülâhazat
II. Kânun 1933			

Numune: 5

Mad. XI

**Varide evrak fişlerinin tertip
ve tanzimi**

Fırka 4

A — Hurufu hece ve tevhit kaidesi

(Fişlerin hurufu hece usulü tanzim kaideleri hakkında Alman iktisat meclisinin iktisadı idare encümeni tarafından çıkarılmış eserine müracaat edilmelidir.

Adres: Berlin N w 7

Schadoostr. 1B

Fakat küçük ve orta fişler için âtideki kaidelerin bilinmesi kâfidir.

1 — ö ü harfleri de ae, oe ue gibi ud, od, ad harflerinden sonra tanzim olunur.

2 — İ, j başka başka harf olarak kullanılmalıdır.

3 — Ch, ck, sp gibi çift harflerle seli gibi 3 lü harflere âit oldukları sıraya göre tertip olunurlar. Fakat sch ve st ile başlayan kelimeler için ayrı fişler açılmışsa bunlar bu fişlere yazılırlar.

4 — harfi çift S olarak kullanılır,

5 — Aile ismi aynı olan muamelende, karışıklığa mani olmak için, ayrıca evvela kendi isimleri, sonra (eğer varsa küçük ismi) ve bundan sonra ikametgah adresi, daha sonra, meslek ve bundan sonra caddesi yazılmak suretile her şahs ayırt edilmiş olur.

6 — Esas isme ilâve edilmiş Von, du gibi cins ve cemiyet lakapları dikkat nazarına alınmaz. Meselâ: Du Boisreymod, B harfi sırasında, Von stenden ismi S harfi sırasında ve dobois da D harfi sırasında yazılır.

7 — Firma ve müesseselerin, kayt muamelesi firmanın adına göre, meselâ (Şinit ve abel, şinit kompanyası vesaire) yazılır. Ve bunlar alelade tek isimler sırasının sonuna gelirler. Fakat isimlerdeki, der die, das ve unvanlar gibi ilâveler dikkat nazarına alınmaz.

8 — Eğer bir ticarethanenin ismi hülâsa olarak

(Meselâ Telgaz) rumuz halinde yazılmışsa, kayıt muamelesi de bu rumuzun harflerine göre icra olunur. Fakat, bu müessesenin hakiki ismine göre gidebileceği kayıt kartına, bu muamele hakkında bir şerh verilir. Mabadı ikinci sahifada (D — 2)

9 — fişler yeni ve doğru yazı esaslarına göre tanzim olunur. Meselâ: Aktien Gesellschaft für.... müessesesi, Ak harf fişinde gösterilerek Ac. Harfinde yazılmaz.

B - Hususî mahaller fişleri

Eğer bu gibi hususî mahaller fişleri, varide evrak fişleri ile bir arada olmak üzere fakat başka renkte tanzim olunmuşsa, bunlara yalnız atideki mürsiller (gönderenler) yazılır.

1 — Mahallî ve beledî resmî makamat, resmî mahallî müessesatı hayriye ve saire.

2 — Mahallî hükümet memuriyetleri, mahallî umumî müessesatı hayriye ve mahallî umumî cemiyetler (Himayei etfal Cemiyeti, Tayyare cemiyeti gibi) (evrak varide fişlerinde bunlar yazılmamışsa)

3 — Mahallî veya başka vilâyetlerin bulunan yerdeki kulüpler. Fakat bu fişlere hükümet teşkilatı, eşhası hususiye, ticarethane ve müesseseler, şirketler yazılamaz. Müessesenin hususî ihtiyaçlara ve lüzumuna göre başka fişler yapmağa hakkı vardır.

C — Renkler

Eğer fişlerin rengi hususunda, arzu olunan renkte karton temini müşkülâtı bulunmazsa, eşhası hususiye, ticarethane ve müessesat için kurşuni, mahallî işler için portakal, hükümet Cemiyetleri için kırmızı, resmî hükümet makamatı için sarı, nezaretler için yeşil, kendi şube veya kısımları için kahve rengi, Prusya makamatı için beyaz sair dahili hükümetler için mavi fişler kullanılması tavsiye olunur.

Yeni

Dosyacılık Talimatının

Esasat ve izahatı

Mukaddeme :

Dosyacılığın basitleştirilmesi hakkında son seneler zarfında bir şey yazılmıştır. Birçok makamlar bu hususta esaslı yenilik adımları atmışlardır. Yeni dosyacılık hakkında burada tekrar bahsetmek zait görülür. Fakat Alman İktisadî idare Enstitüsüne (Diwiv) mütemadiyen vaki sualler ve dosyacılık sergisinin fırsat düştükçe ziyaret edilmesi ispat ediyor ki, u Reform” un maksat, hali ve şekli hakkında malûmat henüz noksandır. Reform ile mevzu bahsolan yenilik; eski tarzdaki bağı dosyacılık tarzının klasör ve sair yeni dosyacılık sistemine veya şimdiki nakıs dosya numerolanma usulünün asri 4 rakamlı usulüne geçmek değil; Bilâkis bütün dosyacılık usulünün mümkün mertebe basitleştirilmesi ve bütün muamelâtın sür’at peyda ettirilmesidir.

Birçok makamın henüz dosyacılık şekillerinin tanzimi mes’elesi önünde bulunduğu şu sırada; eski usulü yeni usule çevirecek memurların, şimdiye kadar yapılan Reform esnasında kazanılan tecrübeleri öğrenmeleri pek faydalı olacaktır.

Şimdiye kadar kazanılan malûmatın kıymetlendirilmesi suretile yeni dosyacılığa nasıl geçileceği hakkında berveçhi âti esasat ve izahat verilecektir.

Dosyalara yalnız uzun hıfzı lâzım- gelen evrak konacaktır.

Dosya memurluğunun vazifesi, muamelât ve tahriratta, yalnız kısa veya uzun bir zaman hıfzı lâzımgelen

evrakı hüsnü muhafaza etmektir. Bugün birçok şube ve makamlarda muamelesi biten ve işlenen evrakın hemen hepsi dosyalara doldurulmaktadır.

Biz bugün bu tarzda doldurulan dosyalarda; bu dosyalara girmesi lâzımgelen pekaz evrakın yanında, mühim olmayan muameleler esas iş için sadece yardımcı mahiyeti haiz tahriratta buluruz . Dosyalar; hiçte lüzumu olmadığı hâlde pek mütenevvi muhteviyatla doludurlar. Bu suretle muayyen bir evrakın aranıp bulunması birçok mesâî sarfını mucip olmakta ve bu sebepten diğer işler geri kalmaktadır. Şu halde yeni dosyacılık hareketi, her şeyden evvel dosyaların bu gibi lüzumsuz evraktan azade tutulmasını temin ile beraber atiyen de böyle hareket edilmesini kaide olarak kabul eder. Dosyalara girmeyecek lüzumsuz tahrirat, mühim olmayan muamele evrakı - ihtiyaç görülen ahvalde dosyası - imha edilmek üzere ayrı bir karton dosyaya konarak imha edilmek üzere başka bir yere konur. Bir iki sene sonra bu evrak imha edilir. Dosyaların konduğu dolapta bazı boşluklar bırakılarak bu dosyalardan çıkarılacak lüzumsuz ve imha olunacak evrakın ayrı bir dosya diğerlerinin yanında bulunması temin olunur. Bu usul senelerden beri birçok memurluklarda tatbik olunarak hüsnü netice vermiştir. Dosyaların duruş vaziyeti bundan dolayı zerre kadar olmamıştır. Dosyalar bu, imha olunabilecek evrakın çıkarılmasından sonra daha ziyade kullanışlı ve anlayışlı bir şekil almış ve muamelâtın o derece sür'atini temin etmiştir.

Yeni dosyacılık usulünde, en az yazı ve arama işi vardır:

Umumî dosya memurluğunun bu günkü çalışma tar-

zı, hiç de lüzumu olmayan kayıt ve yazı muamelesini icap ettirmektedir. Çünkü umumî dosya memuru, her gelen evrakı veya çıkardığı tahriratı filen kendi zimmet defterine kaydetmekle dosyacılığının iyi ve sağlam yapıldığı zehap ve itikadındadır. Eğer bir muamele aranırsa, yevmiye defterine müracaatla bunun nereye verildiği bulunabilir. Fakat o kısım bu muameleyi bulmaz veya almadığını iddia ederse işte bu derece sıkı ve sağlam tutulmuş bir dosyacılık bile bunu bulamaz, Şimdi memurlar tarafından mufassal bir dosyacılık muamelesi yapılmakta ve yevmiye defteri tutmakla da evrakı veya muameleyi başka bir yere gönderdiklerini isbat etmek istemektedir. Mühim olan sade bunun nereye verildiği değil, muamelesinde kendisini bulmaktır. Bu ise; bu günkü şekilden daha iyi olan yeni usulde şu suretle elde edilir.

kısım memurlarının çalışacağı sahalar birbirinden kat'î surette ayrılır ve dosyalar sistemi bir usulde tutulur. Bu faraziye hakikat olunca muameleyi yapan memurun aradığı evrakı ve dosyayı derhal bulması imkânı hasıl olur. Ancak pek müstesna ahvalde, tahrirat hakkında kayıt muamelesi yapılmakta devam olunabilir.

Evrakı yeni usulde muvaffakiyetle yürütülmesi, her şeyden evvel sistemli bir dosya planının mevcudiyetine bağlıdır.

Her şeyden evvel dairenin bütün şube ve kısımlarını ihtiva etmek üzere umumi bir dosya planı tanzim olunur. Dairenin bütün muamele ve idare şekillerini teferruatını bilmeyi şart koşan bu güç vazife, iyi bir teşkilâtçı ve organizatör riyasetinde büro ve dosyacılık memurlarından müteşekkil ufak bir komisyona havale olunur.

Dosya planının gayesi: dosyaları muamelatın tenevvü derecesine göre anlayışlı ve derhal bulunabilir şekilde tanzimi esasını teminden ibarettir. Bu maksada erişmek için dosyaların, işleyecek memurlara gitmesinden değil, bilâkis dairenin göreceği bütün vazifeleri, taksimat şekline ve onları işleyecek memurların yerine bakmaksızın atideki tarzda planlı surette işe başlamasıdır.

Esas gurup İdarenin adı

Tâli grup” İdarenin şubeleri, kısımları

Orta grup” işin nevi

İptidaî grup” Dosyanın kendisi

grupların işaretlenmesi için atideki ihtimalat mevcuttur:

1 — Kısım sistemi

2— Harf sistemi

3 — Bir ve ikinci sistemler müştereken kullanılması

Rakam sisteminde; esas grup 9 kısma ayrılır bundan sonra bu dokuz esas kısmın her kimi yine 10 kısma ayrılır bu suretle elde edilecek tâli grubun yine her kısmı 10 kısma ayrılır bu suretle orta grup elde edilir ve İlâh

Meselâ 3721 No. lu dosya:

3 — Esas grup=inşaat

31 — Tâli grup—yüksek inşaat

312 — Hastaneler ve satatoryomlar

3121—Hükümet hastanesinin tamirat masrafıdır. Rakamların kullanılması 25 grubun teşkiline de yarar. Bu da umumiyetle esas grupların 10 gruptan fazlaya ayrılması ihtiyacı hasıl olan ahvalde bu usulün faidesini bir kat daha arttırmaktadır.

Eğer gruplar için harfler kullanılırsa bu da hafıza için bir teslihat olur. Meselâ;

İ = İşletme

İt = İşletme tarifiesi

İtm = Marşandiz tarifiesi

İtmh = Marşandiz tarifiesi hesabı

Çok olacak esas gruplar için kâfi derecede uygun harf bulmak hususunda her şube veya her kısımca seçilecek harfler kullanılmak suretile, grupların daha aşağı gruplara taksimi berveçhi ati tanzim olunur.

Meselâ :

V = Vergiler

V2 = Kazanç vergileri

V20 = Kazanç vergileri kanunu

V2000 = Kazanç vergisi kanunun husule gelmesi Şimdiye kadar en çok kullanılan usul, rakam sistemi olup Alman dahiliye nezareti, posta nezareti ve birçok şehirler bunu tatbik etmektedirler. Harf siste» mini Alman devlet demir yolları tatbik etmektedir.

Harf ve rakamdan mürekkek usul; hükümet maliye nezareti ve Prusya maliye nezareti tatbik etmektedirler.

Bütün sistemlerde müşterek olan hassa; her idarede açılması lâzımgelen dosyaların hem birbirine yakın ve uygun olmasını ve hem de istenildiği kadar tevsî edilme imkânının mevcut olmasıdır. Merkez veya vilâyet memurları mulak ve karışık birçok işlerle meşgul olmaları dolayısile, 4 rakamlı ve gruplu sistemi kullanmağa Mecburken, aynı plana göre bir başka memuriyet, yalnız bir tek veya 2 rakam veya bu kakar harfle çalışabilir.

Her kısım yalnız kendisini alâkadar eden dosyaları ve yalnız plandaki dosya numaralarını kullanır. Fakat bütün kısımlar aynı dosya planı mucibince çalışırlar.

Bu suretle herkes dosyanın numarasından hangi tahriratın hangi dosyaya gireceğini derhal anlar. Şu halde sistemler dosya planına göre numara alan bir dosya usulü muamelatı tevhit etmekte ve işleri basitleştirmekte olup tahriratın derhal konturolu imkânını da vererek, Arama ve intizam işlerini kolaylaştırarak İktisadî ve Rasyonel çalışmayı temin etmiş olur.

Dairede tutulmakta olan dosyalar hakkında, defter haline getirilmiş dosya planı malumat verir.

Bir dairede tutulan bütün evrak için bir dosya planı (fihristi) kullanılır. Âmirin tensip edeceği şekilde olmak üzere dosya planı, Dosya muamelesine bakan veya kısım memurunda bulunur. Bu fihriste (planda) ekseriya tebeddülât yapılacağından —planın— fiş şeklinde olması daha iyidir.

Başka numero alacak yeni dosyalar ancak, dosya işlerinin organizeye memur şahsın müsaade ve muvafakati ile açılabilir.

Dosyanın rumuz ve numarası, aynı zamanda hangi dairenin hangi şubesine ait olduğunu gösterir.

Maziye karışmak üzere olan eski usul dosyacılıkta her tahrirat, varide (yevmiye) defterine göre bir sıra numarası alır ki, bu, dairenin numarasını teşkil eder. Fakat hiç bir zaman bu numara ile, tahriratın hangi dosyaya girdiği tesbit olunamaz; yevmiye defterinde bu numaralı kâğıdın hangi dosyaya konulduğu kaydına bakmak lâzım gelir. Fakat sistemli bir dosya planında, her evrak yalnız çıktığı dosyanın numarasını alır. Kadın çıktığı şube veya kısmı ise, dosyanın numarası içinde soldan baş, ikinci ve üçüncü rakamdan, kısmın

rumuzundan ve tarihinden anlaşılır. Bunun neticesi yevmiye. defterine lüzum kalmaz.

Yeni dosyacılık usulünde, kayıt defterleri yoktur:

Yeni dosyacılık talimatnamesinin en mühim faidelerinden biri de, bu varide ve sadire ve yevmiye defteri gibi kayıtların kalkmış olmasıdır. Ancak en son noktasına kadar takip edilmek istenilen muhaberat bu gibi defterlere kayıt olunur. Yeni usulde kayıt muamelâtı da, dosya muamelâtından ayrı tutulacak fişler vasıtasile icra olunur. Bu suretle tahriratın arama ve kayıt işleri azalmış ve basitleşmiş olup aynı muamele ve iş sahası hakkındaki bütün tahrirât bir tek kart üzerinde toplanmış olur Mühletli işler, mühlet defteri veya mühlet fişleri vasıtasile icra olunur.

Kalem memurlarının zaman ile dosya muamelâtını daha ziyade emniyet altına almak için gene bir takım hususî veya eski usulde kayıt yapıp yapmadığı ve bunlardan katiyen vaz geçilip geçilmeyeceği kontrol edilmelidir.

Mümkün olan ahvalde; evrakı işleyen memurlar, bunların kayıt ve hıfzı muamelesine de bakarlar:

Birçok yerlerde her nekadar birbirinin mütemmimi isede evrakı işleyen memur ile, kayıt ve hıfzedenlerin vazifeleri birbirinden ayırdır. Dosyaların bir tek dosya memurluğunda (umum evrakta) mahfuz, olduğu ahvalde memur; gelen evraka göz gezdirmek veya evveliyatını lefetmek ve bütün muhabereyi okumakla mükelleftir, Bu suretle evrakın dosya memurluğundan kısım memuruna ve oradan tekrar umum dosya memurluğuna gitmesi muamelâtı bataatleştirir.

Bundan başka evrakı işleyecek memurun da dosyayı tetkik etme imkânı güçleşir. Eğer evrakı işleyecek

memur, dosyalarını da tutacak olursa bu yukarıki mahzur kendiliğinden kalkar. Bunun için de, memurun tutacağı dosyaları yalnız kendisi kullanacak kadar mahdut ve muayyen bir iş sahasına malik olması şarttır. Aynı dosyalar üzerinde müteaddit kısım ve memurların çalıştığı ve meşgul olduğu ahvalde, bir merkezî dosya memurluğuna - Registratür - e ihtiyaç vardır. Bu esasat dikkat nazarına alınır, şimdiye kadar yapılan tecrübeler müsteniden, dosyaların birçoğunu kısımlara ve memurlara vermek imkânı olduğu görülür. Eğer burada, dosyalar memurun mümkün olduğu kadar yakinine konursa bu şekil memura bir müşkülât vermediği gibi, dosyayı sordurmak, almak, geri göndermek gibi fuzulî yol ve zaman kaybedilmesinin de önüne geçilir.

Hangi şekilde dosyalar kullanılacak?

Dosyacılık hususuna şimdiye kadar söylediklerimize müsteniden esaslı basitlik tertibatı alınabilir. Bu esasat ve kaideler elde maddî vesait ve imkân olması da mevcut tesisat ile tatbik olunmalıdır.

Bağlı mukavva kap veya zarf halindeki dosyacılık şekli ile, bunların istif ve tanzim edilmesi müşkülâtı dolayısıyla, yeni dosyacılık teşkilâtını, dosyaların yeni şekillerine müsteniden kurmak daha iyidir. Bu yeni dosyacılık şekilleri (usulleri) bu mecmuanın geçen sayısında intişar etmiştir, (Mütercim)

Kısım (şube, mümeyyizlik) memurlarile umum evrakın veyahut umum dosya memurluklarının kullanılacakları dosyaların esas itibarile kitap tarzında kullanmağa salih olanları tercih olunabilir. Bu çeşit dosyaların tanzimi, gözden alınması ve yerine konması pekaz bir zahmeti muciptir. Birbirine benzeyen muamelât karton dosyada toplanarak, sonra klasöre naklolunur.

Birçok dosyaların kullanılmasını icap ettiren, sicil sigorta ve saire muamelâtı için ince karton dosyalar, klasörlere tercih olunur. Bu hususla en çok kullanılan şekil bu karton dosyaların fiş halinde tanzim edilmiş olanlarıdır. (Bu mecmuanın geçen sayısındaki yeni dosyacılık usulleri makalesinin, şekil 2 ve şekil 3 e bakınız.)

İyi bir klasörün evsafı ne olmalıdır?

Büroculuk tekniği birçok dosya şekillerini alemlî ticarete çıkarmıştır. Yeni, dosyacılık tatbikatına geçmeden evvel; hangi dosya şeklini tercih lazım geldiğini kararlaştırmalı ve dosyanın evsafını muayene ve tespit etmelidir.

kullanışlı bir klasörün evsafı aşağıda gösterilmiştir:

1 — Dosyanın kapları mukavim ve dayanıklı olmalıdır

2 — Eb'at ve mekanizması:

A) — Klasörün mecmuu genişliği ve hacim istiabisi yüksek olmalıdır.

B) — Basit, sağlam, maksada elverişli ve kullanışlı olmalı

C) — Seri, hafif müşkilâtsiz kullanılabilirmeli

D) — Evrakın klasör içine kitap gibi yerleştirilmesi kabiliyeti

E) — Dosyanın açıldığı anda, evrakın yatık kalmasının temini

3 — Dosyada evrak az olduğu zaman kâğıtları tutacak bir tertibata malik olmalı. Dosyaları tedarik etmeden evvel, dosyaları umum dosya memurluğunun veya kısım memurlarının kullanıp kullanmayacağı tesbit edilmelidir. Birincilere seri tanzim eden klasörler

lâzımdır. İkinciler daha ucuz olan basit klasörlerde kullanılabilirler.

Herhalde dosyaların azami kâğıt alma kabiliyeti birinci şarttır. Söylemeğe hacet yoktur ki en çok kâğıt alan dosyalara, en geniş sırtı olan klasörlerdir. Seçilecek dosyaların, umum dosya memurluğuna bitahsis edilecekler azami geniş sırtlı olanları, kısım memurları için olanlar da, orta ve ufak büyüklükte genişliğe malik olanları maksada kifayet eder.

Resmi daireler için, ticaret aleminde mevcut 1,5 milim kalınlıkta sert mukavva kaplı klasörlerin tercih edilmesi faidelidir. Böyle klasörlerden, adî mukavva dosyalar lüzum olan kenar ve köşe takviyesine hacet kalmaz. Klasörlerin dolap ve gözlerden kolayca alınabilmesi için alt tarafında bir parmak deliği mevcut olmalıdır. Fakat raf genişliğinin dosya derinliğinden daha dar olan dolaplarda böyle delikli dosyalara lüzum yoktur.

Dosyaların tevhit edilmiş eb'ada malik olmaları için, Alman senayi normalize encümeni tarafından en büyük klasörün eb'adı; 290 genişlik 320 irtifa ve 85 milimetre kalınlık olmak üzere kabul edilmiş olup buna mahsus kâğıdın eb'adı da 210 X 297 dir.

Kâğıtların zımbalanması berveçhi ati esasat üzeredir;

1 - Basit delik açma da delikten deliğe olan mesafe 80 milimetredir,

2 - 4 delik açmada dış delikten dış deliğe olan mesafe 80 (içtekiler 60 m.)

3 - Çift zımbalamada deliklerin mesafesi 3X80 dir.

Zımbanın açtığı delik kutru 5,5 milimetredir. Kâğıdın delinerek kenarından deliğin ortasına kadar olan mesafe 10 ilâ 12 milimetredir.

Yeni büro mobilyası tedarik edileceği zaman yukarıki esasatın göz önünde tutulması tavsiye olunur.

Dosya dolapları nasıl olmalıdır?

Yeni usul dosyacıllığa geçerken, kısım memurlarının emrindeki eski dolapların gözlerinin yerleri değıştirilmekle bunlar tekrar kullanılabilir. Yeni dosya dolabı alınmasına lüzum görölürse sehpa halindeki uzun raflı dolapların tedariki, odalardan da azamî istifadeyi temin eder. Bunların da normalizme edilmiş şekilleri ve ebadı Alman formunun 4545 numarasında yazılıdır.

Raflara dizilen klasörlerin arkasında kalın ve güzel yazı ile rumuz işaret ve numaraları yazılmalıdır. Fakat karton dosyalar için, dosyaların fiş halinde içine konulabileceği çekmeceler maksada kâfidir. (Mecmuanın geçen sayısındaki makalenin 3 No. lı şekline bakınız. Mütercim)

Bu çekmeler için de normal ebad olarak, genişlik 340 ml, aşağıya derinliği 190 Ml, ve çekmecenin uzunluğuna derinliği 600 ilâ 650 milimetre teklif edilmektedir.

Eski usul dosyacıllıktan yeni usul dosyacıllığa nasıl geçilir?

Yeni dosyacıllığa geçmek için umumî olarak katî birgün tespit olunur. Bu zamana kadar dairenin sistemli bir dosya plânı ve bir talimatı hazırlanmış bulunmalıdır. Her ikisi de, bütün memurlara öğretilir. Bu yeni usulden başka herhangi üçüncü bir usule veya hususî tarzlara temayül eski usulden yeni usule geçmedeki muvaffakiyeti tehlikeye sokacaklardan katiyen müsaade olunamaz.

Değişikliğin olacağı gün bütün eski dosyalar kapatılır. Kapanmış dosyalara muamelesi bitmemiş

evrak bitlikçe konur. Diğer cihetten muamelesi bitmiş evraktan, dairenin muamelat ve işleri için lüzumlu ve faideli olan evrak ve hesapları yeni dosyalara naklolunur.

Eski dosyalar üç kısma ayrılır:

- 1 — Evrak mahzeninde hıfzolunacak dosyalar muhteviyatı
- 2 — Umum evraka verilmesinde faide olan dosyalar muhteviyatı
- 3 — İmha edilmek için hazırlanmış evrak Boşalan klasörler dosya tevzi mahalline verilerek tekrar kullanılmaları temin edilir.

Son

Yazan: Almanya iktisadi idare
Enstitüsü (Diwiv)
1931 Teşrinisani
Nakili : **Macit Burhan**
1933 Kânunusani